

LIETUVOS KARIUOMENĖS STATUTAI

Projektas.

Originale Krašto Apsaugos Ministeris parašė:
„Tvirtinu. Pulkininkas Daunkantas
1924. XI. 18.“

Ypatingieji šaudymai	67
Tikrinamasis šaudymas	67
Parodomasis šaudymas	68
III. Pasižymėjimo ženklai	69
Šaulių ženklai	69
Prizų šaudymas	70
Taikymo prizai	71
IV. Taikiniai ir šoviniai	74
V. Šaudymo knygos ir šaudymo raportai	78
VI. Sunk. kulkosvaidžių išaudymas	80

P r i e d ė l i a i :

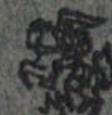
1. Sutartiniai ugnies vadovavimo ženklai	81
2. Pataikymo galimumo lentelės	84
3. S. k. kaunamujų šaudymų pavyzdžiai	88
4. Vidurinės trajektorijos aukštėjimas ir žemejimas sulinig taikymo linija	93
5. Žinios apie atliktus šaudymo pratimus	94
6. Žinios apie šaudymo dienas ir šovinių išlaidas	96
7. Šaudymo lapas	98
8. Šaudymo knyga	100
9. Prizų nutaikymo išvados	102
10. Šaudymo raportas	105
11. Šovinių pajamos ir išlaidos	109

ŠAUDYMO STATUTAS

III DALIS

Vokiškas 08 metų tipo sunkusis kulkosvaidis.

A. Šaudymas (tiesiai taikant).

VYR. ŠTABO KARO MOKSLO SKYRIAUS LEIDINYS

KAUNAS 1925

LIETUVOS KARIUOMENĖS STATUTAI

Projektas.

Originale Krašto Apsaugos Ministeris parašė:
„Tvirtinu. Pulkininkas Daukantas.
1924. XI. 18.“

ŠAUDYMO STATUTAS

III DALIS

Vokiškas 08 metų tipo sunkusis kulksvaidis.

A. Šaudymas (tiesiai taikant).

VVR. ŠTABO KARO MOKSLO SKYRIAUS LEIDINYS

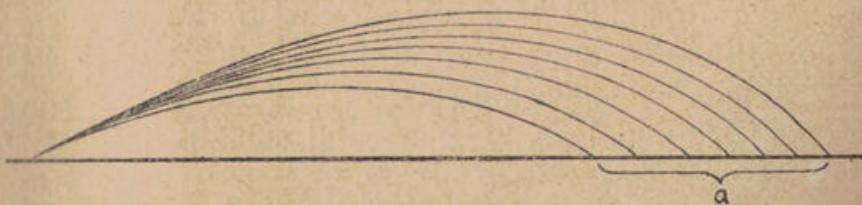
KAUNAS 1925

I. Sunkiųjų kulkosvaidžių šaudymo teorija *).

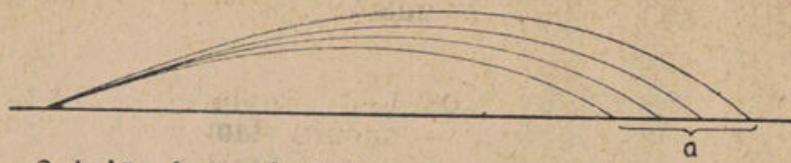
1. Šaudant kulkosvaidžiu *automatiškai*, visų iš vamzdžio išlėkusių kulipkų trajektorijos sudaro trajektorijų pėdą.

2. Lengvojo kulkosvaidžio trajektorijų pėdas žymiai skiriasi nuo šautuvų trajektorijų pėdo, keliems šautuvams kartu šaudant. Jeigu, pavyzdžiui, viena grenadierių grandis šaudo į tą patį vieno taikinio taikymo tašką, tada veikia aštuoni jvairūs šautuvai, kurių vamzdžiai niekada nešaudo visai vienodai; be to, 8 žmonės d ro prie kiekvieno šūvio nors mažu, bet jvairių klaidų. Iš to pasidaro daug didesnis trajektorijų pėdas (a), negu šaudant iš lengvojo kulkosvaidžio tokiu pat vamzdžiu vienam šauliui, kuris gali daryti klaidą, bet visgi daug mažiau, negu aštuoni jvairūs žmonės. Užtat šautuvų ir lengvujuų kulkosvaidžių trajektorijų pėdus galima atvaizduoti šitaip (1 ir 2 brėž).

1. brėž. Šautuvų trajektorijų pėdas.

¹⁾ Šautuvų šaudymo teoriją žiūrėk „Šaudymo Statutas I, a.“

2. brėž. Lengvojo kulkosvaidžio trajektorijų pėdas.

3. Lengvųjų kulkosvaidžių trajektorijų pėdo dydis pareina nuo:

- gero lengvojo kulkosvaidžio veikimo ir
- taikytojo mokėjimo valdyti kulkosvaidį.

Lengvasis kulkosvaidis, kuris lėtai šaudo ir daug kliūčių daro, turės didesnį trajektorijų pėdą, negu kitas kuris tankiai ir be kliūčių šaudo.

Taikytojas, kuris, leisdamas eilę šovinių iš savo lengvojo kulkosvaidžio, neužtenkamai tvirtai laiko jį t. y. kuris nesugeba laikyti taikymo linijos toje pačioje kryptyje, kaip prieš išleisdamas pirmą šūvį, turi daug didesnį trajektorijų išsisisklaidymą, kartais net didesnį už vienos grenadierių grandies išsisisklaidymą.

Geras taikytojas, kuris sugeba laikyti savo kulkosvaidį, leisdamas vieną eilę šovinių, toje pačioje kryptyje, kaip prieš nuleidžiant šuniuką, gaus labai siaurą trajektorijų pėdą.

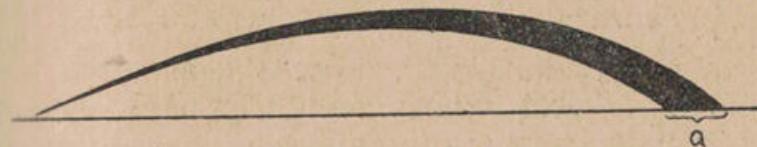
Del to taikytojo pareigos yra šios:

- 1) gerai laikyti savo kulkosvaidį, kad jis kuo geriausiai veiktų,
- 2) išmokti laikyti kulkosvaidį šaudant toje kryptyje, kaip buvo taikyta.

4. Sunkiųjų kulkosvaidžių trajektorijų pėdas žymiai skiriasi nuo šautuvų ir lengvųjų kulkosvaidžių trajektorijų pėdų, nes sunkieji kulkosvaidžiai šaudo

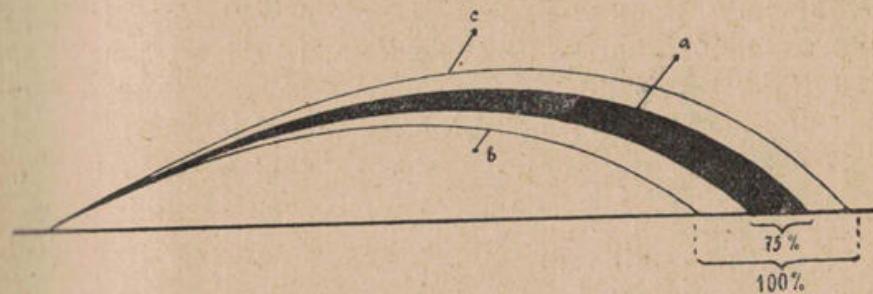
ne iš peties, bet nuo nejudamo lafeto — rogučių arba trikojo.

5. Sunkusis kulkosvaidis, sujungtas su stovu — rogutėmis arba trikoju — sudaro tam tikrą mašiną, kuri duoda daug siauresnį trajektorijų pėdą, negu lengvasis kulkosvaidis. Sulyginus su šautuvu ir lengvųjų kulkosvaidžių trajektorijų pėdais, sunkiųjų kulkosvaidžių trajektorijų pėdas galima taip atvaizduoti: (3. brėž.).

3. brėž. Sunkiojo kulkosvaidžio trajektorijų pėdas.

6. Tas pėdas viduryje yra tankesnis, nuo vidurio į kraštus iš lėto eina retyn. Planingam pataikymui galima vartoti tik tankesnis vidurys (tikroji dalis). Kraštinės retesnės dalys vadinamos „ryšių dalys“ (4. brėž.).

4. brėž. Sunk. kulk. trajektorijų pėdas.

a : tikroji (tankioji) dalis
b ir *c* : ryšių dalys.

Ugnies rūšys.

7. Svarbiausioji sunkiojo kulkosvaidžio ugnies rūšis yra automatiškoji ugnis. Be automatiškos ugnies dar šaudoma atskirais šūviais — mokomuose šaudymuose, retkarčiais ir kovos apystovose, ypač norint sušildyti skystimą žiemą.

8. Automatiškoji ugnis turi 4 veikslus:

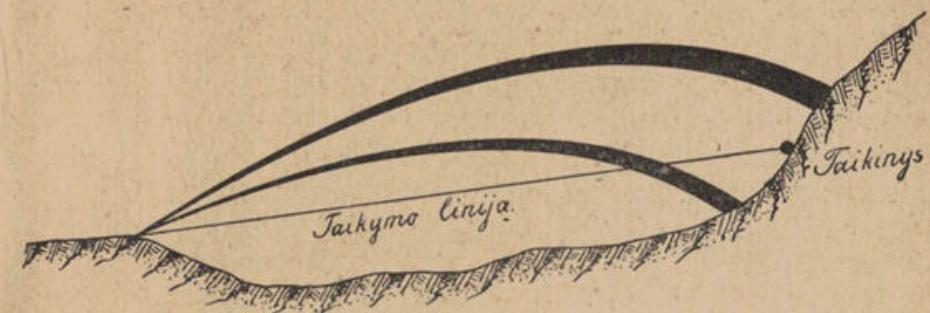
- a) eilės ugnis su suveržtomis sąvaržomis;
- b) "sklaidymas paleistomis";
- c) "sklaidymas platumon, t. y. automatiškoji ugnis, sykiu sukinėjant kulkosvaidį į šonus;
- d) "sklaidymas gilumon, t. y. automatiškoji ugnis, sykiu pakeliant ir nuleidžiant trajektorijų pėdą sklaidomuoju ratuku.

a) Eilės ugnis su suveržtomis sąvaržomis.

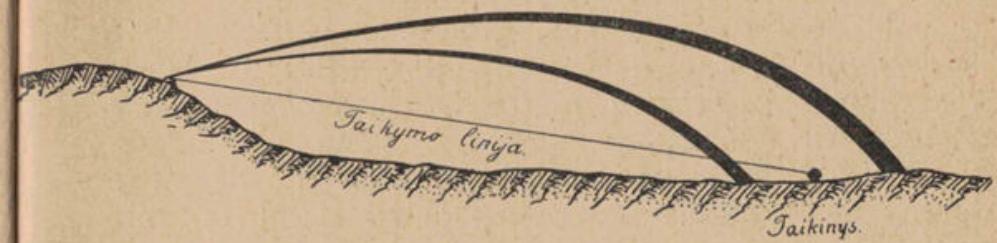
9. Eilės ugnis su suveržtomis sąvaržomis vartojama taikiklio (atstumo) ir taikymo taško išaudymui. Kad būtų kuo siauriausias trajektorijų pėdas taikinyje, viršutinė ir apatinė sąvaržos suveržiamos. Taikymo taškas jsišaudant yra: „taikinys ant sargo!“. Jsišaudymui išleidžiama ne mažiau kaip 10 šūvių, kad būtų matyti ne tik atskirų kliudymų, bet ir visas trajektorijų sklaidos (išsisklaidymo) ploto dydis. Jei matyti, kad trajektorijų pėdas taikinius gerai kliudo (t. y. jei $\frac{1}{3}$ visų kulipkų krinta prieš taikinį, ir $\frac{2}{3}$ už taikinio), tai ugnis sustabdoma; nesustabdžius ugnies kulkosvaidžio viršininkui, taikytojas pats turi sustabdyti ją, išleidęs apie 30—50 šūvių.

Ne visada galima visas pėdas matyti, o tik:

- a) jei taikiniai pastatyti atkalnėj (5. brž.).

5. brž. Krintančios prieš ir už taikinių kulipkos matomas, kadangi taikiniai stovi atkalnėj.

6. brž. Kulipkų kritimo taškus prieš ir už taikinių galima matyti, kadangi vieta taikinių link matoma.

- b) jei kulkosvaidis pastatytas aukščiau taikinių (6. brž.).

Visuose kituose atvejuose, t. y. kaip paprastai būna, taikiniai stovi taip, kad prieš juos galima

matyti, bet labai retai jų užpakalyje; todel trajektorijų pėdas už taikinių dingsta (7. brž.).

Visuose abejotinuose atvejuose, kai tikro pėdo atvaizdo gauti negalima, kulkosvaidžio viršininkas privalo iš naujo įsišaudyti eilės ugnimi su paleistomis sąvaržomis savo pėdą nuolatos kontroliuodamas. Jei kiekvienas to nedarys, tai lengvai gali atsitikti, kad visas

7. brž. Kulipkų kritimo taškai prieš taikinių matomi, jų užpakalyje—ne.

pėdas bus arba užpakalyje arba prieš taikinius, ir kulkosvaidis nieko nepataikys. Jokiui būdu nekorektuoti iš atskirų kokių nors matomų kritimo taškų. Tik spręsti iš kritimo taškų šaudant eilės ugnimi. (Žiūr. ir 157. str.).

10. 8. brėžinys atvaizduoja vertikalio išsisklaidymo aukštį, 50 šūvių šaudant į didelį taikinių 1000 mtr. atstumo. Išsisklaidimas ne visada vienodas, nes jis pareina nuo stovo drebėjimo (vibracijos), vamzdžio kokybės ir kitų įvairių priežasčių. Kaip matyti iš 8. brėž., trajektorijų pėdas įsišaudant labai siauras: neskaitant kliudymų sklaidos ploto pakraštyje, galima čia kalbėti apie 1 metro išsisklaidymo dydį. Nevisada pėdas taip siauras, kaip čia: kartais net atsitinka, kad pėdo platumas didesnis negu jo aukštis. Šito vertikalio išsisklaidymo (sklaidos) dydžio svyravimo priežastis yra lafetų konstrukcija ir jų pastatymo būdai.

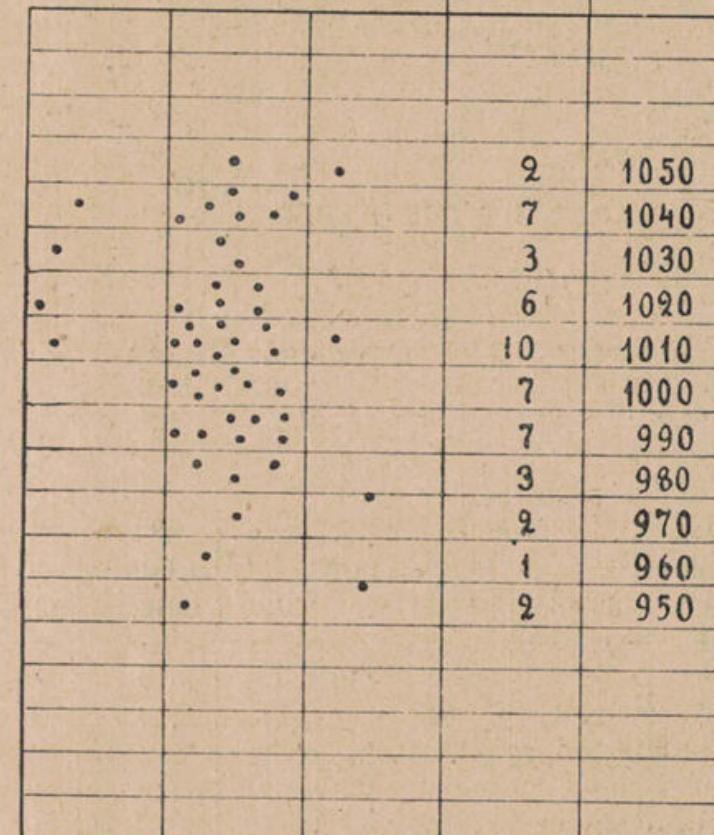
Eilės ugnis

suveržtomis sąvaržomis

50 šūvių

Distancija: 1000 m.

Suma kliudymu, kiek viena- me 30 cm.	Kulipkų lékimo tolis ori- zonta- leje plok- mo ruože
2	1050
7	1040
3	1030
6	1020
10	1010
7	1000
7	990
3	980
2	970
1	960
2	950

Mastas 50 0 1 2 m.
8. brėž.

Šituo siauru trajektorijų pėdu pataikyti kautynių apystovose, esant blogoms sekimo aplinkybėms, negalimas daiktas. Todel ugnis *su suveržtomis* sąvaržomis varojama tiktais išišaudyti.

11. Pėdo sklaidos dydis gilumon yra matomas dešiniame 8. brėžinio krašte. Dažniausiai, tvirtai laikant uždaro rankines, sklaida eina didyn, užuot mažėjus. Galutinas išišaudymo tikslas yra šis: matyti, kur krinta kulipkos, taikant „figūra ant sargo“ ir nekliudant naturalei kulkosvaidžio vibracijai, ir, ypač, koks yra naturalis pėdo išsisklaidymo dydis gilumon.

12. Išišaudant reikia laikyti rankinės *laisvai*; taikytojas turi duoti kulkosvaidžiui laisvai drebėti tik tuo būdu pasiekiamas mažiausias pėdo išsisklaidymo dydis. Kulkosvaidži šiuo atveju tvirtai laikyti nėra reikalo, kadangi jis yra sąvaržomis suveržtas.

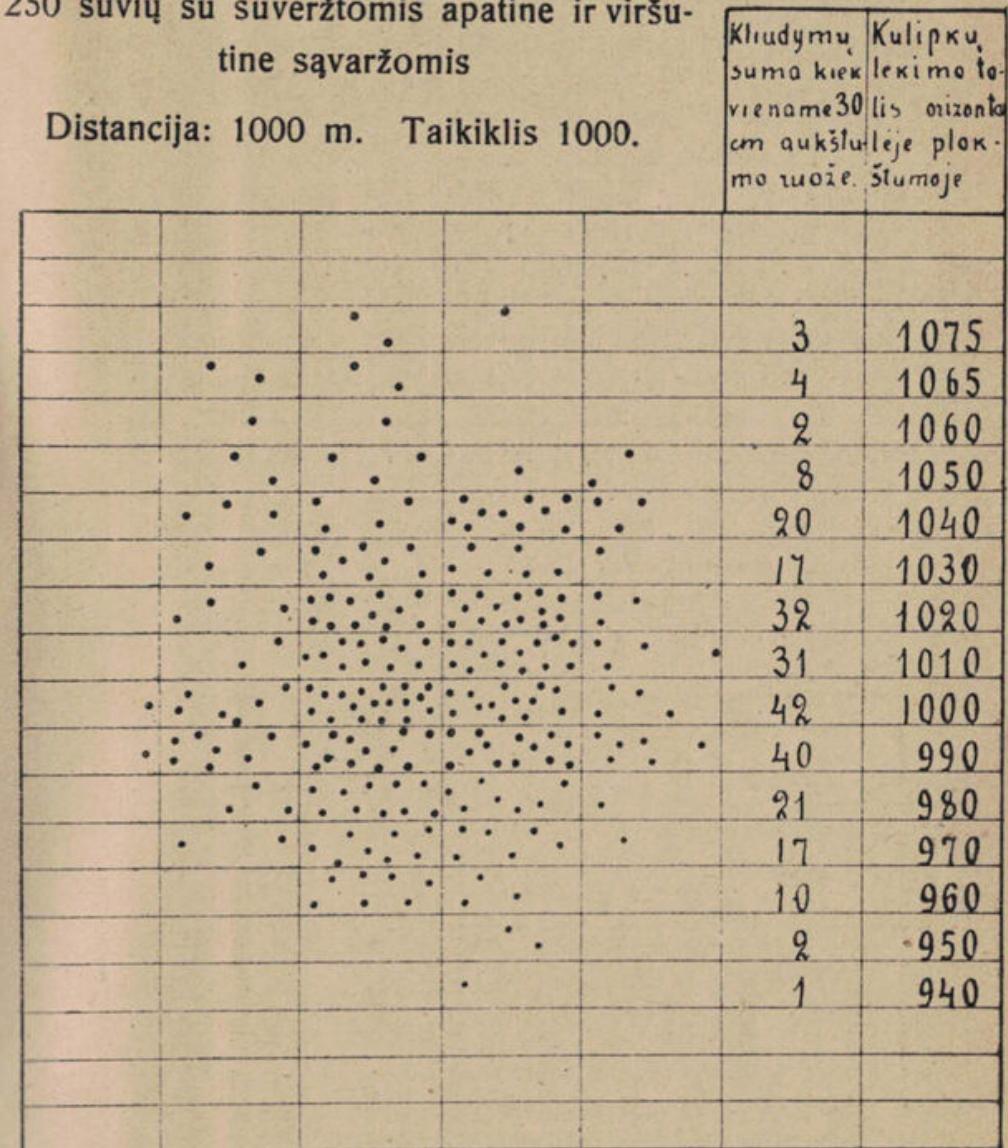
13. Vertikalis pėdo išsisklaidymas ir jo išsisklaidymas gilumon aiškiai matyti iš žemiau duodamos lentelės:

Pėdo sklaida, šaudant iš sunk. kulkosvaidžių <i>su suveržtomis</i> sąvaržomis					
Taikiklis (metrais)	100% Šūvių		Taikiklis (metrais)	100% Šūvių	
	Vertikalė sklaida	Gilumos sklaida		Vertikalė sklaida	Gilumos sklaida
500	1,2 m.	185 m.	1100	3,5 m.	90 m.
600	1,5 m.	160 m.	1200	4,1 m.	85 m.
700	1,8 m.	140 m.	1300	4,8 m.	78 m.
800	2,1 m.	125 m.	1400	5,6 m.	75 m.
900	2,6 m.	110 m.	1500	6,6 m.	73 m.
1000	3,0 m.	98 m.	1600	7,7 m.	72 m.

Automatiškoji ugnis

250 Šūvių su suveržtomis apatine ir viršutine sąvaržomis

Distancija: 1000 m. Taikiklis 1000.

Mastas

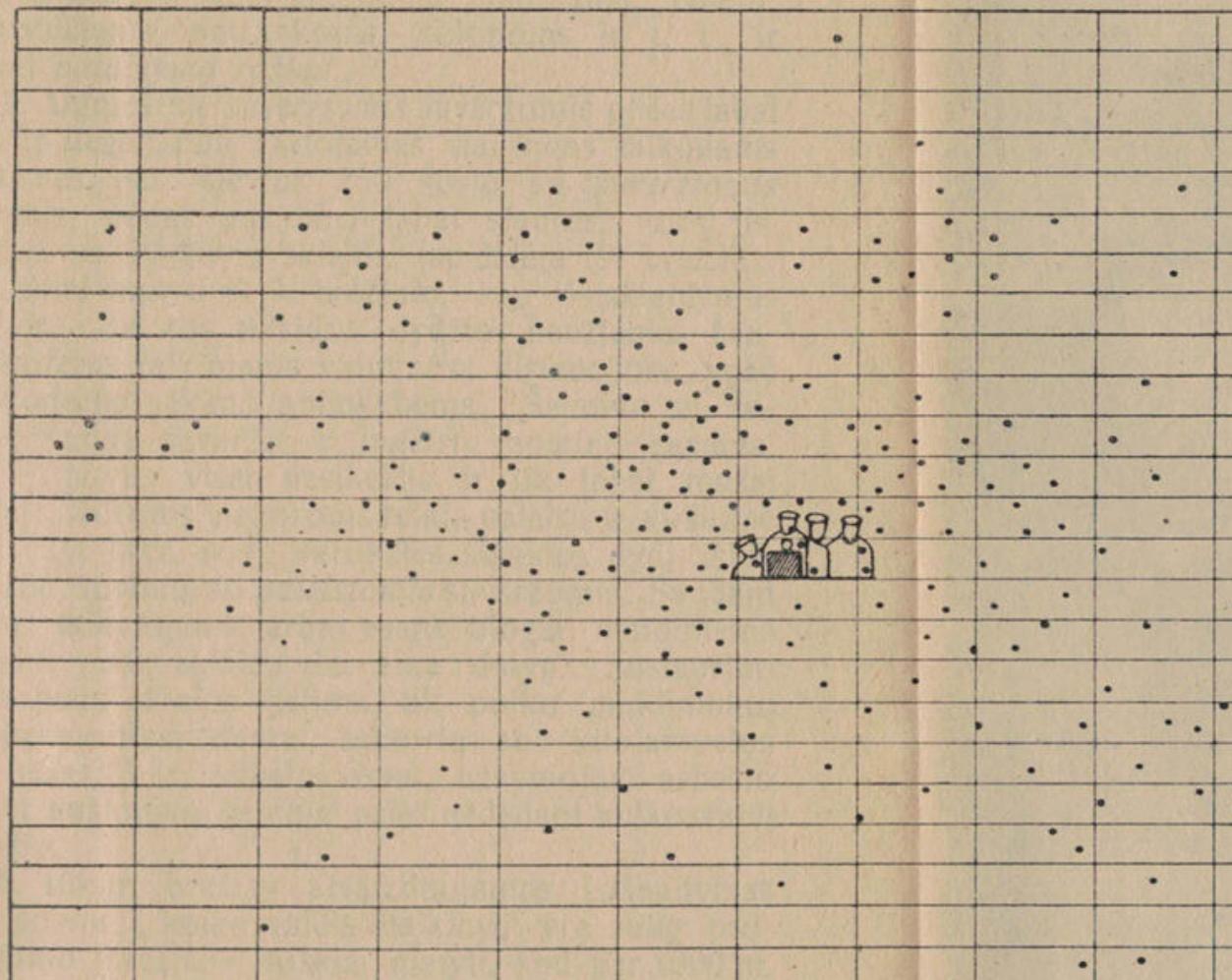
Prie 11. pusl.

Eiles ugnis

250 šūvių su paleistomis viršutine ir apatine sąvaržomis.

Neskaidant pėdo gilumon. Distancija: 1000 m. Taikiklis 1000.

Suma kliu dymų kiek viename 30 cm aukšlumos ruože	Kulipku, lékinio lolis oti- zonta- leje plok- stumoje
1	1115
	1110
	1100
3	1090
5	1080
12	1075
11	1065
11	1060
10	1050
15	1040
27	1030
29	1020
29	1010
23	1000
16	990
16	980
8	970
9	960
7	950
7	940
6	930
2	920
1	910
2	895

Mastas

A horizontal number line representing distance in meters. The line starts at 1 m. and ends at 4 m. There are tick marks at 0, 1, 2, 3, and 4. The segments between the tick marks are labeled with their respective values: 1 m., 50, 0, 1, 2, 3, and 4 m.

10. břež.

b) Eilės ugnis su paleistomis sąvaržomis.

14. Eilės ugnis su *paleistomis* sąvaržomis yra automatiškas šaudymas, kada viršutinė ir apatinė sąvaržos paleistos, ir taikytojas tvirtai laiko taikymo liniją nurodytoje kryptyje (i taikymo tašką). Ta ugnis vartojama šaudyti labai siauriems taikiniams, būtent: kulkosvaidžiams, patrankoms, kolonombs ir t. t., ir patikrinti *pataikymo taškui*.

15. Ugnies su *suveržtomis* sąvaržomis pėdas labai siauras ir negali būti vartojamas siauriems taikiniams šaudyti, nes, net išleidus 250 šūvių su *suveržtomis* sąvaržomis, pėdas pasidaro labai siauras, nors jis, sulyginant su 50 šūvių sklaida, jau didėja (9. brėž.).

Aiškiai matyti iš 9. brėžinio, kad išsisklaidymas jau didėja. Bet tos sklaidos dydžio neužtenka šaudyti siauriems taikiniams vidutinėse distancijose, ypač esant blogoms sekimo aplinkybėms. Šaudant su *suveržta* viršutine sąvarža ir *paleista* apatine sąvarža, sklaida į šonus visai nesikeičia ir tik labai mažai gilumon. Noroms nenoroms reikia paleisti ir viršutinė sąvarža. 10. brėž. rodo vertikalės sklaidos dydį, išleidžiant 250 šovinių su *paleistomis* sąvaržomis. Šaudant blogiembs taikytojams, arba esant blogai matomiems taikiniams, pėdo sklaida dar eina didyn. Susiaurinti naturalė pėdo sklaida galima tik pulko ginklininkui gerai pritvirtinus dantų sektorius ant kilojamosios svirties ašies¹⁾ ir, reikalui esant, užvyniojus asbesto siūlo ant aušintuvo gembį prieš uždedant kulkosvaidį ant lopšio.

16. 10-am brėžiny atvaizduojamas įsišaudymas su 250 šovinių; kulkosvaidis (taikinys) yra sulig pro porcingumu įbrėžtas. Aiškiai matyti, kad per 1000 m.

¹⁾) Tuo būdu kilojamojo įtaiso mirties eiga sumažina ma-

esant viduriniams pataikymo taškui taikinyje, negalima visada laukti didelio kliudymo skaičiaus. 5 arba 6 kliudymai, išleidus 250 šovinių per 1000 m. jau yra geras vaisius. Norint tikrinti minėtus pataikymo galimumas, galima ižbrėžti kulkosvaidis kurion nors kiton vieton 10. brėžiny, — visur gausime tik iki 6 kliudymų.

17. Sklaidant pėdą sklaidomuoju ratuku sistemingai gilumon, pėdo tankumas ir taikumas eina dar mažyn. Norint gauti tiek pat kliudymų, reikia tada išleisti daugiau šovinių. Iš to sprendžiamą, kad iš kulkosvaidžio viršininko arba taikytojo negalima griežtai reikalauti, kad jų kulkosvaidis, išleidęs 250 šovinių ir sykiu sklaidant pėdą sistemingai gilumon, turėtų daug kliudymų, tuo labiau, jei sekimo aplinkybės buvo labai blogos.

18. Kare nevisada pasirodo ilgos grandinės; dažnai bus matyti tik atskirios galvos, į kurias ilgoji automatiškoji ugnis negalima paleisti. Bet vis tik reikia jos apšaudyti kulkosvaidžių ugnimi. Kulkosvaidžiai yra, taip sakant, laukiamoje pozicijoje, ir kada pasiodys viena galva, tuč tuoju paleidžia 5, 10 arba iki 30 šūvių eilę į tą vietą, kad priešas nebemėgintų iškelti galvos iš uždangos. Štie atskiri taikiniai yra dažniausiai viršininkai arba ryšių žmonės ir sekėjai, todel labai svarbūs taikiniai.

c) Sklaidymas platumon.

19. Norint sklaidyti pėdą platumon, kulkosvaidis *iš lėto ir vienodai* sukamas dešinėn ir kairėn; šaudant turi pakliūti 1 m. taikinių platumo 2—3 šoviniai. Sukant kulkosvaidį nevienodai, kai kurios taikinių dalys nebus šaudomos, ir kliudymų išskirtymas nebus vienodas.

20. Jei šaudysime nuo rogučių (stovo) su palei-

Prie 13. pusl.

S k l a i d y m a s p l a t u m o n

Sklaidant vieną kartą iš kairės į dešinę

Apatinė sąvarža suveržta

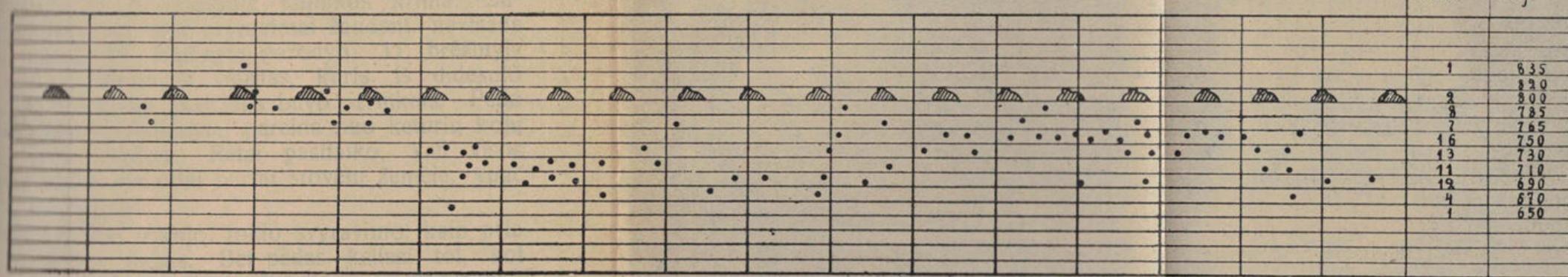
Nesklaidant pėdo gilumon

Distancija: 700 m.

Taikiklis: 800 m.

Taikymo taškas: Figūra ant sargo

Suma	Kulipku
Kliudymu	Iekimo to-
kiekriena	lis ori-
lis 30 cm.	me zonlaleje
aukšlumo	plokštumu-
ruože	moje

Mastas 2 4 0 2 4 6 8 10 12 m

11. brėž.

tomis sąvaržomis ir sukiavime kulkosvaidj i šonus, nesukdami sklaidomojo ratuko, tai mes pataikysime, kaip parodyta 11. brėžinyje.

Pėdas keliasi ir leidžiasi (kilojasi), nedarant tai-kytojui jokių klaidų. Tikras svyravimo dydis galima įsivaizduoti žinant, kad kiekvienas brėžinio orizontalis ruožas turi 30 cm. aukštį ir skaitant atstumus dešiniame brėžinio krašte. Atstumai parodo, kurioje vietoje orizontalėje plokštumoje kulipkos krinta. Su-prantamas dalykas, kad svyravimai šaudant nevisada tie patys, kurie 11. brėžinyje parodyti. 11. brėžinyje yra tikai karakteringas vaizdas, kuris iš didesnio bandomųjų šaudymų skaičiaus buvo išrinktas. Pėdo padėties įvairumai taikinyje pareina nuo keturių kojų rogučių konstrukcijos. Retai pasitaiko, kad visos 4 rogučių kojos vienodai tvirtai stovėtų žemėje, ypač kautynių apystovose.

Šaudant nuo trikojo, tokio svyravimo, kaip prie 4 kojų rogučių, nebus. Bet pėdas keliasi tol, kol trikojo dyglys įsiknis į žemę. Taigi įsiknisančios dygliai į žemę, taikymo linija kyla. Taikytojas, pamatęs šitą kili-mą, turi tuoju korektuoti taikymo liniją, sukdamas (dešinėn) sklaidomajį ratuką.

21. Pėdo svyravimai, šaudant nuo rogučių, ir pėdo kilimas, šaudant nuo trikojo, tikrose kautynių apystovose beveik neturi reikšmės, kadangi pėdo šer-dies ruožo sklaida gilumon 1000 m. atstume tik yra — lygiose vietose — arti 50—70 m. Tokiu negiliu pėdo šerdies ruožu kliudyti taikiniai yra be galio sunku ir pasisekti gali tik atsitiktinai. Žmogaus akis, net su žiūroneliu arba taikomuoju žiūroneliu, negali spręsti, ar tokie negilūs pėdai iš tikro kliudo taikinių, ar ne.

Jeigu, be to, taikiniai dar šiek tiek ešelonuoti

arba įstrižai guli, tai kliudyti tokie taikiniai negiliu kulkosvaidžių pėdu — neskaidant sistemingai gilumon — visai negalima.

22. *Del to reikia visada sistemingai sklaidyti trajektorijų pėdas gilumon. Šaudyti be jokių sklaidymų gilumon galima tik labai retose išimtyse.*

23. Taikiniai šaudyti minėtu labai negiliu šerdies ruožu atrodo labai patogu ir naudinga, bet šerdies ruožo dydis nepastovus. Be to tokai šaudymas neatatiktū tikroms karo apystovoms. Toks šaudymas negiliu šerdies ruožu reikalauja ne tiktais geriausios taikinių sekimo aplinkybės, bet ir taikinių pastatymo atkalnėj, kad būtų matyti, ar kulipkos krinta prieš taikinius arba ju užpakalyje (žiūr. 9. str.).

24. O sekimo aplinkybės karo laiku tokios pat, kaip ir taikos laiku: kartais jos labai geros, kartais visiškai nieko nematyti. Prieš karą buvo manoma, kad kulkosvaidžių pėdai, šaudant kartu ir šautuvams ir artilerijai, nebūtų galima atskirti nuo kritančių į taikinius šautuvų ir šrapnelių kulipkų. Bet per karą paaiškėjo, kad galima juos atskirti labai aiškiai. Sekimo sunkenybės pareina mažiau nuo kritančių kulipkų matomybės, negu nuo *blogos taikinių matomybės*. *Pastaroji dažnai priverčia kulkosvaidininkus labai sklaidyti gilumon, nežiūrint geriausių sekimo aplinkybių.*

25. Priešininkas niekada neguli taip, kaip prieš karą buvo statomi taikiniai; bet jis guli už kalno ir pakelia galvą tik tiek, kiek jam reikia gerai šaudyti. Jei taikinių sekti visiškai negalima, tai negiliu pėdo šerdies ruožu pataikyti irgi negalima (žiūr 9. str.).

26. Todel šaudymas į vietos ruožus — miškų kraštus, kalnų keteras, slėnis ir t. t. — turi būti nudugniai ir metodingai mokamas. Viršininkus reikia išmokyti, kad jie galėtų spręsti, kame yra taikiniai.

1200

rgo

Suma	Kulipku	Grafi
kliudymu	lékimo	kiekvienatolis oriškas kliu
31	12.10	
31	12.00	
33	11.95	
60	11.85	
55	11.80	
67	11.70	
61	11.60	
64	11.55	
26	11.50	
34	11.40	
25	11.30	
14	11.25	
14	11.15	
14	11.10	
15	11.00	
39	10.90	
42	10.80	
64	10.75	
79	10.65	
73	10.60	
60	10.50	
52	10.40	
46	10.30	
43	10.20	
15	10.10	
10	10.00	
11	9.90	
19	9.80	
36	9.70	
53	9.60	
76	9.50	
85	9.40	
61	9.30	
55	9.20	
29	9.10	
31	9.05	
7	8.95	
4	8.70	
1	8.60	

Prie 15. pusl.

Pėdo sklaidymas platumon su 3 įvairiais taikikliais

Savaržos paleistos

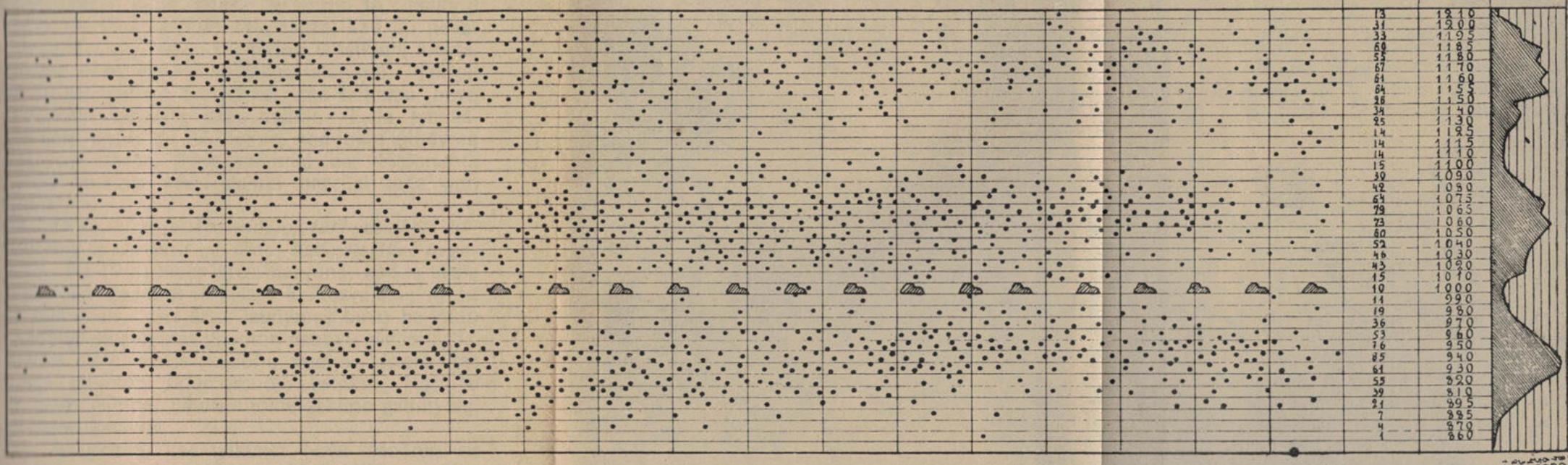
Nesklaudant pėdo gilumon

Distancija: 1000 m.

Taikikliai: 1000, 1100 ir 1200

Taikymo taškas: Figūra ant sargo

Suma Kulipku
kliudymu lėkimo Traj.
kiekvienai tolis oriškas kliu
me 30cm zonaleje dymu
aukslu plokstu brēzingys
mo ruozi moje

Mastas

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 m.

12. brėž.

arba įstrižai guli, tai kliudyti tokie taikiniai negiliu kulkosvaidžių pėdu — nesklaidant sistemingai gilumon — visai negalima.

22. *Del to reikia visada sistemingai sklaidyti trajektorijų pėdas gilumon. Šaudyti be jokių sklaidymų gilumon galima tik labai retose išimtyse.*

23. Taikiniai šaudyti minėtu labai negiliu šerdies ruožu atrodo labai patogu ir naudinga, bet šerdies ruožo dydis nepastovus. Be to toksai šaudymas neatatiktų tikroms karo apystovoms. Toks šaudymas negiliu šerdies ruožu reikalauja ne tiktais geriausios taikinių sekimo aplinkybės, bet ir taikinių pastatymo atkalnėj, kad būtų matyti, ar kulipkos krinta prieš taikinius arba jų užpakalyje (žiūr. 9. str.).

24. O sekimo aplinkybės karo laiku tokios pat, kaip ir taikos laiku: kartais jos labai geros, kartais visiškai nieko nematyti. Prieš karą buvo manoma, kad kulkosvaidžių pėdai, šaudant kartu ir šautuvams ir artilerijai, nebūtų galima atskirti nuo krintančių į taikinius šautuvų ir šrapnelių kulipkų. Bet per karą paaikškėjo, kad galima juos atskirti labai aiškiai. Sekimo sunkenybės pareina mažiau nuo krintančių kulipkų matomybės, negu nuo *blogos taikinių matomybės. Pastaroji dažnai priverčia kulkosvaidininkus labai sklaidyti gilumon, nežiūrint geriausių sekimo aplinkybių.*

25. Priešininkas niekada neguli taip, kaip prieš karą buvo statomi taikiniai; bet jis guli už kalno ir pakelia galvą tik tiek, kiek jam reikia gerai šaudyti. Jei taikinių sekti visiškai negalima, tai negiliu pėdo šerdies ruožu pataikyti irgi negalima (žiūr 9. str.).

26. Todel šaudymas į vietos ruožus — miškų kraštus, kalnų keteras, slėnis ir t. t. — turi būti nuodugniai ir metodingai mokamas. Viršininkus reikia išmokyti, kad jie galėtų spręsti, kame yra taikiniai.

Kartais tik viena matoma galva parodys, kur priešas guli. Tuomet viršininkai turi sugebėti nuvesti savo kulkosvaidžių pėdus į nurodytus vietos ruožus, nors priešas smarkiai šaudytų.

27. Kas išdėstyta parodė, kad pėdas sklaidant platumon yra nevienodas. Jei sklaidant platumon kulkosvaidis sukamas ne tiktais vieną kartą iš kairės į dešinę, bet nuolat į dešinę ir atgal, tie nevienodumai išsilygina, ir mes gausime beveik vienodo tankumo pėdą, kuris gana gilus. Nežiūrint to, tankioji pėdo dalis (šerdies ruožas) taip maža, kad ji, nedarant didelių klaidų, lengvai vėl išeina iš taikinių linijos. Apžiūrėkime pėdo dydį 1000 metrų atstumo. Tikroji jo dalis 70 m. gylio. Sakykime, kad taikiniai buvo gerai kliudomi tankiaja pėdo dalimi. Tada jau užtenka perkelti pėdas tik 35 metrus, kad jokių kliudymų nebebūtų, juo labiau, kada taikiniai dar ešelonuoti. Pataikymas tankiaja pėdo dalimi pareina tada nuo „atsitikimo“.

28. *O sunkieji kulkosvaidžiai turi pataikyti tikrose kautynių apystovose net tada, kada visiškai negalima sekti. Iki 1911. metų buvo manoma, kad tą tikslą galima pasiekti šaudant iš keleto kulkosvaidžių ir su įvairiais taikikliais. Bet šitas šaudymas buvo be jokio tiksllo, kadangi sklaidymas gilumon nebuvo sistemingas. 1911. metais buvo įvestas vokiečių armijon sistemingas sklaidymas gilumon sklaidomuoju ratuku. Nuo to laiko ir buvo galima, neturint jokių sekimo galimybių, taikiniai gerai šaudyti.*

29. Sakykime, kad taikiniai buvo šaudomi su trimis įvairiais taikikliais: 1000, 1100 ir 1200 m. Mes gauname tada išdavų, kurios atvaizduotos 12. brėžinyje. Išleistų šovinių skaičius labai didelis; pėdų tankumas didėjo, bet tuoju matyti blogos to šaudymo

būdo aplinkybės, būtent: pasidarė vadinamieji „pataikymų kalnai“ ir „pataikymų slėniai“. Taikiniai, gulintieji „pataikymo slėnyje“ visai nekliudomi.

30. To seno šaudymo būdo su *ivairiais* taikliais klaidoms ir sunkenybėms išvengti nuo 1911 metų buvo šaudoma, vietoje su *ivairiais* taikikliais, tik vienu taikikliu — čia 1200 m. ir sklaidomasis ratukas buvo sukamas tiek, kiek sudaro skirtumas tarp 1200 ir 1000 m. taikiklių. Šito naujo šaudymo būdo vaisiai yra parodyti 13. brėžinyje.

Pataikymų išskirstymas visoje vertikalėje plokštumoje visai vienodas. Skaitmenys dešiniame lentelės krašte nurodo kliudymų sumą, kurie yra kiekviename atskirame orizontaliame 30 cm. aukščio ruože. Nėra „kliudymų slėnių“ yra tik „kliudymų kalnas“; visuose atstumuose taikiniai gerai ir vienodai kliudomi.

31. Kad gautum tokį pėdo sklaidos veikslą, reikia sklaidomasis ratukas sukti vienodai ir tiek toli, kiek nurodytas „brūkšnių“¹⁾ skaičius to reikalauja.

d) *Sklaidymas gilumon*²⁾.

32. Sklaidymu gilumon vadinasi sistemingas kulkosvaidžio pėdo kilojimas gilumon ir atgal, sukant vienodai sklaidomajį ratuką kairėn ir dešinėn.

33. Sklaidydami gilumon mes atsisakome nuo aukščiausio ugnies veikimo laipsnio, kuris gali būti pasiektas tik labai retai (žiūrėk 22. str.), bet vietoj to mes visada norime pasiekti, nors mažesnį, bet tokį taiklumą, kad išvengtumėm nesėkmingų šaudymų. *Gilumos sklaidymo dydį pritaikinti prie esamųjų ap-*

¹⁾ 1 brūkšnis, t. y. 100 m. sistemingas pėdo sklaidymas gilumon.

²⁾ Apie mokymą sklaidyti pėdą gilumon žiūr. 43. str.

P

argo

Suma kliudymų kiekviena mp 30cm aukštumo ruože.	Kulipku lėkimo tolis oru zonaleje plokštu moje	Grafi škas kliu dymu. brežiny
15	1910	
20	1900	
30	1195	
40	1185	
31	1180	
39	1170	
41	1160	
45	1155	
58	1150	
69	1140	
56	1130	
51	1125	
52	1115	
58	1110	
55	1100	
46	1090	
47	1080	
59	1075	
63	1065	
69	1060	
46	1050	
53	1040	
54	1030	
56	1020	
36	1010	
50	1000	
50	990	
49	980	
37	970	
33	960	
24	950	
19	940	
9	930	
7	920	
3	910	
1	895	
	885	

0885888888

Mokomoios
literatūros
fondas

72441

Prie 16. pusl.

200 m. sklaidymas gilumon (2 brūkšniai)

Savaržos paleistos

Sklaidymas nuo 1200—1000 m.

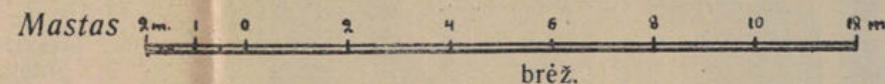
Distancija: 1000 m.

Taikiklis: 1200 m.

Taikymo taškas: Figūra ant sargo

Suma kliudymu lekimo kiekvieno lotis ou me 30 cm zontalėje aukštumo plokstu moze.	Kulipku graqi- skaskliu dymu .
15	1910
20	1900
30	1195
20	1185
31	1150
36	1170
41	1160
44	1155
58	1150
69	1140
56	1140
51	1125
55	1115
59	1110
55	1100
46	1090
47	1080
59	1075
83	1065
69	1060
46	1050
53	1040
54	1030
56	1025
36	1010
40	1000
50	995
42	980
37	970
31	960
34	950
19	940
9	930
7	920
3	910
	895
1	885

06856285

Mokomosios literatūros fondas

taikybių ir pasiekti kuo geriausią kliudymo vaisių,
ir kulkosvaidininkų viršininkų ir taikytojų menas.

34. Gilumos sklaidymo dydis, kuriuo šaudoma,
areina nuo:

- a) sekimo aplinkybių,
- b) atstumo,
- c) taikinių rūšies ir
- d) distancijų sprendimo tikrumo.

35. Vartoiant „S“ šovinius, sistemingai sklaidoma gilumon 100, 200 ir 300 m., vartoiant s S šovinius¹⁾ sklaidoma tik 100 ir 200 m. gilumon, kadangi S kulipkų trajektorija lėkštesnė ir jų kliudomieji lotai del jų geresnių balistiškų savybių ilgesni.

36. Norint sklaidyti gilumon, t. y. varinėti tankiąją pėdo dalį pirmyn ir atgal 100 arba 200 m., eikia kulkosvaidžio vamzdžio pakėlimo kampus padidinti arba sumažinti tiek, kiek sudaro taikiklio atspalvoje nurodytų skaitmenų (distancijų metruose) skirtumas. Tas skirtumas artimesnėse distancijose yra mažesnis, negu tolimesnėse.

Pavyzdžiai. Norint sklaidyti 100 m. (1 brūkšnys) gilumon nuo 400 m. iki 500 m., sklaidomasis raukas reikia sukti tik labai mažai, kadangi trajektorija tuose atstumuose dar labai nuolaidi, ir mažas vamzdžio pakėlimo kampo padidinimas jau sudaro labai žymų perlėkimą. Mes ir matome ant taikiklio atsparos labai mažų atstumų tarp 400 m. ir 500 m.

¹⁾ s S šovinys yra vokiečių terminologijoje: „schweres Spitzgeschoß“, t. y. sunkioji smailiagalė kulipka (raidės atatinke ir liet. kalboje). s S kulipka yra šiek tiek ilgesnė už S kulipką ir užpakaliniamė gale laibesnė, negu viduryje. Skersinis krovinys s S kulipkos didesnis ir orą geriau gali pralékti, kadangi ji gale laibesnė. Del to jos balistiškos savybės daug geresnės, negu paprastą „S“ kulipkų (smailiagalių kulipkų).

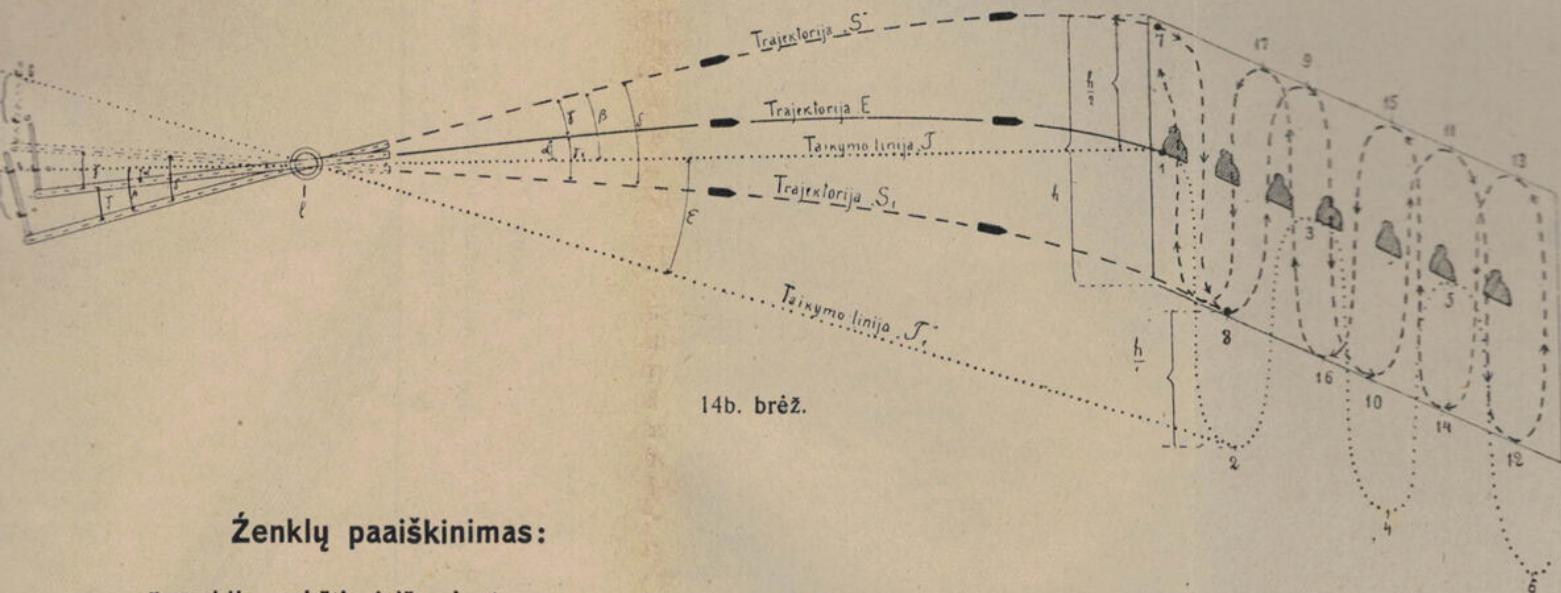
skaitmenų (padalinimų), o tolimesnių distancijų atsparos skaitmenų atstumas eina didyn, tolimesnių distancijų trajektorija kreivesnė. Norint tiek pat sklaidyti pėdą gilumon, kiek 1-me atvejyje, t. y. 100 m. — pav. nuo 1600 m. iki 1700 m., jau reikia vamzdžio pakėlimo kampas palyginant daug daugiau padidinti, negu nuo 400 m. ant 500 m.

37. Užtat ir matome ant brūkšnių plokštelių tam pačiam gilumos sklaidymo dydžiui, t. y. 100 m., pažymėta įvairaus ilgumo brūkšnių, kurių ilgumas, distancijai didėjant, eina didyn.

38. Brūkšnių plokštelių „1 Strich — 100 m. Tiefenstreuung“ reiškia: 1 brūkšnys (įų yra pažymėta 4 distancijoms: 800 m., 1000 m., 1200 m. ir 1500 m.) atitinka 100 m. pėdo išsklaidymo gilumon, t. y. sukant sklaidomajį ratuką kurion nors kryptin nurodytais prie įvairių distancijų brūkšnių ilgumais. pėdas šioms distancijoms pakeliamas 100 m. arčiau arba toliau.

39. Sklaidant ratuku gilumon, taikymo linija turi palikti taikinių apačioje (žiūr. 40. str.). Kaip 14a brėž. rodo, ji turi bangos linijos pavidalą.

Taikymo linijos judėjimas.
Sklaidant platumon ir gilumon.
(Taikymo linija nuolat pasiliauke taikinių apacijoje).

Ženkly paaiskinimas:

- a: žymeklio aukštis įsišaudant;
 b: " " " pastačius taikiklį 100 mtr.
 aukščiau (sklaidymui gilumon
 su 2 brūkšniais);
 1: kulipkų kritimo taškas įsišaudant;
 7: " " " pastačius taikiklį 100 m.
 aukščiau;
 h: sklaidos dydis vertikalėje plokštumoje, šaudant
 su 2 brūkšniais (orizontaleje plokštumoje
 atatinka — 200 m. išsisklaidymo gilumon);
 h: pusė iš h., t. y. sklaidos dydis vertikalėje
 2 plokštumoje, šaudant su 1 brūkšniu (100 m.
 išsisklaidymo gilumon);
 Trajektorija E: t. y. įsišaudymo trajektorija;
 " S: " " trajektorija, pastačius taikiklį
 100 m. aukščiau;
 " S₁: " " trajektorija, pasukus ratuką
 nuo punkto "7" 2 brūkš-
 niais (200 m. išsisklaidymas
 gilumon) dešinėn;
 f: — skirtumas tarp žymeklių aukštumų a ir b;
 Taikymo linija "T": taikymo linija įsišaudant;
 " " " T₁: " " pasukus
 sklaidomajį ratuką nuo
 taško "1" 2 brūkšniais
 (200 m. išsisklaidymas gi-
 lumon) žemyn (dešinėn);
 Vamzdžio pakėlimo kampas įsišaudant;
 Vamzdžio pakėlimo kampas, pastačius taikiklį
 100 m. aukščiau;
 t. y. kampas, kuriuo vamzdis buvo pakeliamas,
 kad trajektorija "S" pasiektų punktą "7", t. y.
 100 m. (1 brūkšnis) pakėlimo kampas vertika-
 leje plokštumoje;
 = < γ.
 = < γ = < γ₁ = 200 m. (2 brūkšnių) sklaidos
 kampas vertikal. plokštumoje;
 = < δ.
 = < δ. < ε $\frac{1}{2}$. yra taikymo linijų "T" ir "T₁"
 kampas;
 kulkosvaidžio lopšys.

Brėžinio paaiškinimas;

Norint išsiaudytį į pažymėtus bréžinyje taikinius, k. v-kas skiria išaudymo tašką, pav. pirmą figūrą iš kairės. Pastačius atatinkamą taikiklį, pav. 800 m., kulipkos krinta į punktą „1“. Dabar k. v-kas nori minėtus taikinius apšaudyti 2 brūkšniais, t. y. juos paimti į 200 m. šakutę (sklaidyti pėdą 200 m. gilumon). Tam tikslui jis apšaudys netik pačius taikinius, bet sklaidys pėdą taip, kad kulipkos krinta iki 100 m. užpakaly ir prieš taikinius. Kaip tai galima atlirkti? K. v-kas galėtų nuo punkto „1“ pasukti sklaidomajį ratuką, nekeisdamas taikiklio, — 1 brūkšnio ilgumu (ilgumas nurodytas ant brūkšnių plokštelių) į dešinę — iki „8“ ir 1 brūkšnio ilgumu, į kairę — iki „7“. Tada taikiniai būtų viso šaudomojo ploto viduryje, bet taip nedaroma del šios priežasties: sukant sklaidomajį ratuką į dešinę ir į kairę, labai sunku prisitaikyti prie brūkšnių ilgumo, taipgi kūno padėtis šaudant labai apsunkina ratuko sukimą į kairę. Taigi sukama kaip antai: vietoje sukti į kaire, statoma iš anksto taikiklis per pusę norimo išsisklaidymo dydžio aukščiau, pav.: norint 1 brūkšnių sklaidytį gilumon, statomas taikiklis $\frac{1}{2}$ brūkšnio, t. y. 50 m. aukščiau, norint 2 brūkšniais šaudyti, statomas 1 brūkšnis, t. y. 100 aukščiau ir p.

Pastačius taikiklij $\frac{1}{2}$ norimo išsisklaidymo aukštčiau, sklaidomasis ratukas sukamas visq norimo išsisklaidymo dydži žemyn (dešinėn). Mūsų pav. 14b taikiklis statomas 100 m. aukštčiau ir sukama 2 brūkšniai (200 m.) žemyn (arčiau).

Šaudant kulipkų kritimo taškai eina šiuo keliu: 7 — 8 — 9 — 10 — 11 — 12 ir sukant kulkosvaidži vėl į kaire, toliau 13 — 14 — 15 — 16 — 17 ir t.t. Tuo pat laiku taikymo linija (kuri del taikiklio pastatymo aukštesnio, negu taikinių atstumas, visada pasileika taikinių apačioje) eina keliu: 1 — 2 — 3 — 4 — 5 — 6 ir panašiai, kaip kritimo taškai, atgal.

40. Toji bangos linija, šaudant, kulkosvaidžio viršininko komandomis, kilojama aukštyn ir žemyn, *nekelčiant* jos didumo.

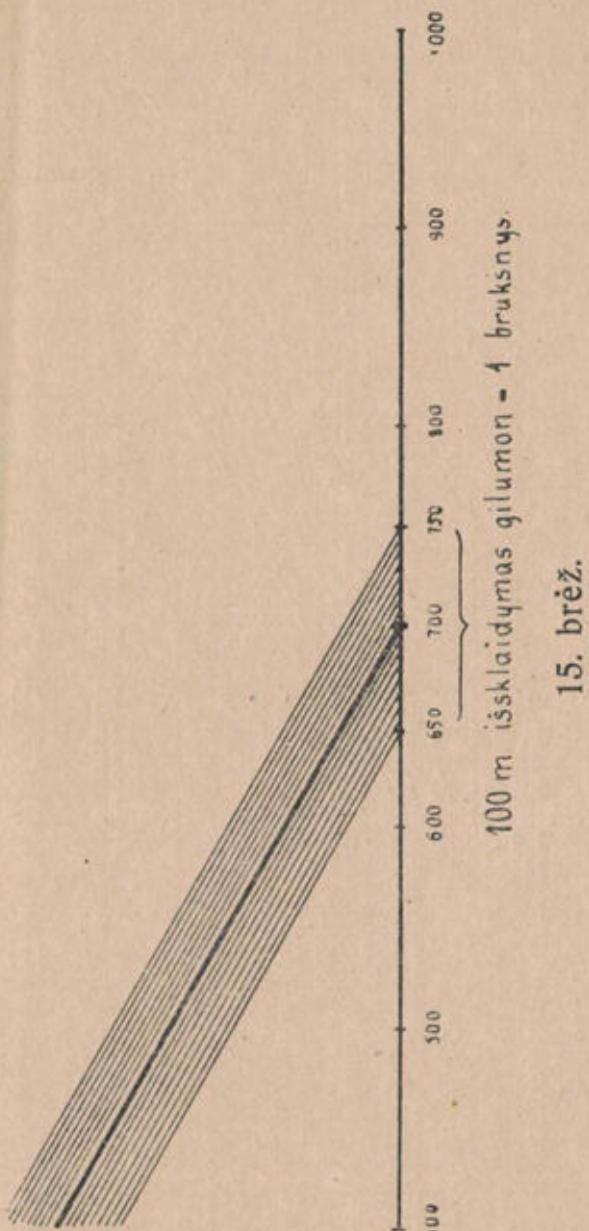
Taikymo linijos bangos kilojimo reikalingumas pareina nuo nevienodo rogučių kojų stovėjimo ir nuo jvairaus kojų įsmegimo į žemę.

41. Sklaidant 100 m. (1 brūkšniu) gilumon, nutaikoma „taikinys ant sargo“, bet su 50 m. aukštesniu taikikliu ir paskui sklaidomasis ratukas 1 brūkšniu = 100 m. sukamas žemyn (dešinėn) 15. brėž.

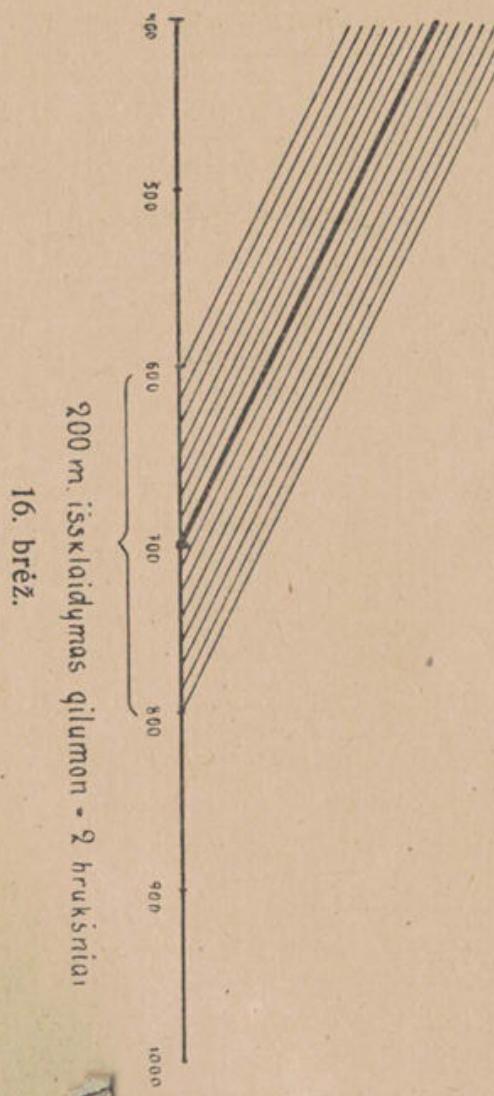
Šaudant su 2 brūkšniais = 200 m. nutaikoma kaip pirmiau, tiktais su 100 m. aukštesniu taikikliu, ir paskui sklaidomasis ratukas 2 brūkšniais = 200 m. sukamas žemyn (dešinėn) 14b. ir 16. brėž.

42. Iki didž. karui buvo vartojama be 100 ir 200 m. šaudymo gilumon, dar 50 m. ir 300 m. išsklaidymas. 50 m.

2*

sklaida taip maža, kad jos vartoti 100 m. sklaida gilumon.

43. Mokymui sistemingai sklaidyti gilumon var-

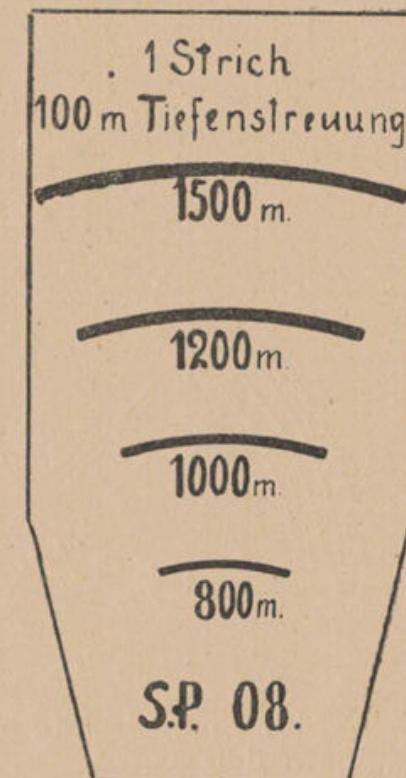
vetoje geriau var-
toti 100 m. sklaida gilumon. Apskritai taikiniai, į kuriuos šaudoma, taip giliai ešelonuoti, kad atskiras 50 m. sklaidymas yra nereikalingas. Pavartojujus „S S“ — šovinius, trajektorijos nuolaidumas tiek padidėjo, kad sunku net naudotis sklaidomojo ratuko sukumu $\frac{1}{2}$ brūkšnio t. y. 50 m. sklaidymo gilumon. Del to $\frac{1}{2}$ brūkšnio = 50 m. sklaidymas atmetas. Sklaidymas gilumon 3 brūkšniais = 300 m. įvedus „S S“ šovinius, taipgi atsimeta, kaip nereikalingas, kadangi kliudomas ploitas, šaudant su „S S“ — šoviniais, žymiai didėja del trajektorijos didesnio nuolaidumo. (Nesant „S S“ šovinių vartojami S šoviniai ir reikalui esant, vartojamas 300 m. (3 brūkšnių) sklaidymas gilumon.)

tojame brūkšnių plokštę (17. brėž.), kuri pritaisyta viršuj sklaidomojo ratuko ašies. Ji nurodo vieno brūkšnio ilgumą (800, 1000, 1200 ir 1500 metram), kuriuo reikiā sukti sklaidomasis ratukas, kad sklaidytų pėdą 100 m. gilumon (žiūr. ir 38. str.).

44. Kad lengviau būtų atsiminti ir išmatuoti brūkšnių ilgumai įvairioms minėtomis distancijoms, galima sulyginti jų ilgumas su sklaidomojo ratuko iškišuliukų tarpais „a“ (18. brėž.).

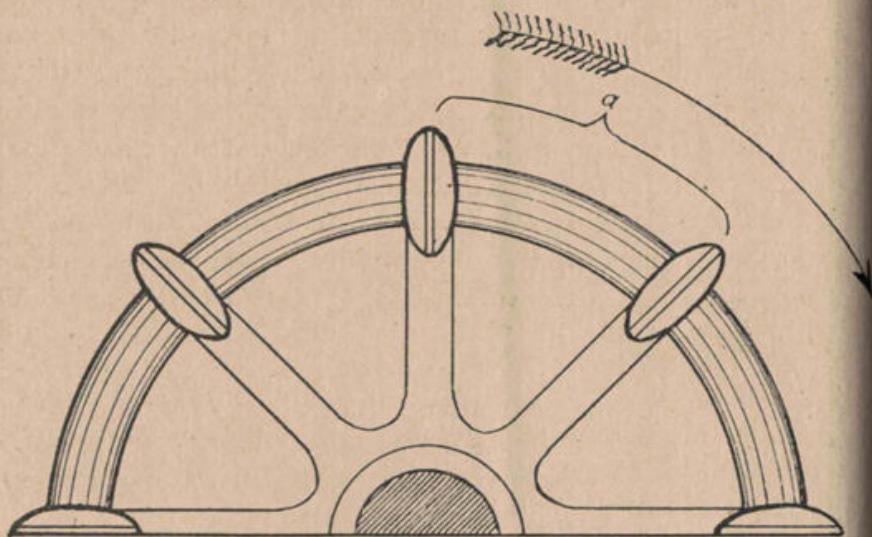
Vienas brūkšnys ant 800 m. truputį trumpesnis už tarpą „a“ (tarp dviejų ratuko iškišuliukų) brūkšnio ilgumas ant 1000 m. maždaug atatinka „a“, brūkšnio ilgumas ant 1200 m. maždaug $1\frac{1}{2}$ „a“ ir ant 1500 m. apie $2 \times a$. 2 ir 3 brūkšniai suprantama yra 2 arba 3 kartus ilgesni.

Pavyzdys: Nutaiykime su 950 m. taikikliu į koki nors taikinį, paskui pastatykime taikikli 1050 m., jei tada žiūrėsime pro momonėli, tai pastebėsime, kad naujoji taikymo linija (su taikikliu 1050 m.) nesutampa su pirmu taikymo tašku. Sukime dabar sklaidomąjį ratuką tol, kol taikymo linija vėl bus nukreipta į pirmą taikymo tašką ir patikrinkime tada sklaidomojo ratuko

17. brėž.

sukimo ilgi. Mes rasime, kad šiame atvejy sukladomasis ratukas reikia sukti tiek, kiek pažymėta ant brūkšnių plokštelių prie atstumo 1000 m brūkšnys mums nurodo.

18. brėž.

45. Taip ir kitų brūkšnių ilgumas atatinka šiem sukimo ilgiams:

brūkšnys ant	800	m.	atatinka	sukimo	dydžiui	nuo	850—7
"	1000	"	"	"	"	"	1050—9
"	1200	"	"	"	"	"	1250—11
"	1500	"	"	"	"	"	1550—14

Einant atstumui didyn ir sukimo ilgis didėja.

46. Sukimo ilgi nenurodytoms brūkšnių plokštelių distancijoms galima lengvai spręsti, atatinkama palyginant su žinomu brūkšnių ilgumais.

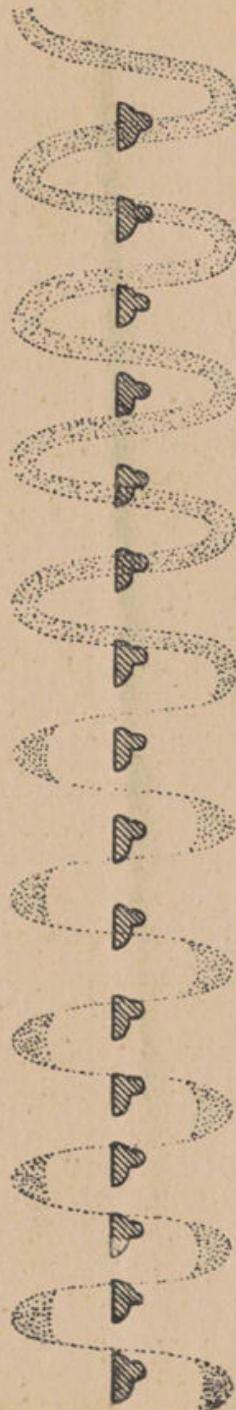
47. Sukant sklaidomajį ratuką ramiai ir vienodai, kliudymų išskirstymas bus visai vienodas ir šūvi

tikumas labai geras (13. brėžinys rodo tokį vaizdą, kuris buvo gaunamas šaudant į vieną didelį specialį taikinį per 1000 m.).

Mes matome ten dešinėje bendrą kliudymų skaičių kiekviename 30 cm. aukštumo ruože; šalyje kliudymai grafiškai atvaizduojami. Ten, kur yra daug kliudymų, pasidaro vadinamas „kliudymų kalnas“ ten, kur yra mažai kliudymų — „slėnys“. Pėdas turi būti taip sklaidomas, kad taikiniai visą laiką būtų „kliudymų kalne“. Ypač reikia dar pastebeti, kad šis vaizdas buvo gaunamas, šaudant be jokių kulkosvaidžio virš ko korektavimų (pataisų). Kiekvienas ugnies korektavimas šaudant gilumon iššaukia pėdo tankumo svyravimą; už tai korektuoti sklaidymas gilumon reikia tik tuose atvejuose, kai bus daromos labai didelės ir aiškiai matomos klaidos. Visuose kituose atvejuose geriau, atsisakyti nuo sklaidymo gilumon korektavimų, kadangi tas korektavimas daugiau kenksmingas negu naudingas.

48. Klaida, kuri dažnai daroma šaudant gilumon, yra ši: nevienodas sklaidomojo ratuko sukimas; taikytojas, sukdamas ratuką darc prieš keisdamas sukimo kryptį — žemyn arba aukštyn — mažų pertraukimų (poilsiu) ir per vidurį jis suka ratuką greičiau. To vaisiai: taikinių užpakalyje ir priešakyje bus daug kliudymų, o patys taikiniai labai mažai kliudomi. Per lėtas ratuko sukimas taipgi negeras, kadangi tada, esant aprėztam šovinių skaičiui, ne visos taikinių dalys bus kliudomos (19 a ir b brėž.).

49. Normalėse apystovose — šaudant iš sunk kulkosvaidžių ugnies greitumu apie 300 šūvių minutėje — skaitoma vienam sklaidomojo ratuko sūkiui, žemyn arba aukštyn, po vieną sekundą.

a. vienodas sukimasis.

19. bréz.

b. nevienodas sukimasis.

II. Mokymas šaudyti.

50. Šaudymo pratimai sudaro svarbiausią visų kulkosvaidininkų tarnybos šaką ir turi būti daromi iš tobulinami kuo stropiausiai. Už tinkamą kulkosvaidžių kuopos išmokymą atsako jos vadas.

51. Visi karininkai, puskarininkiai ir šauliai pri-
valo tikriausiai žinoti savo ginklą, jo veikimą ir var-
tojimą, sugebéti, pasirodžiusias klaidas ištirti ir jas
pašalinti.

52. Mokymas šaudyti skirstomas į
a) pasiruošiamuosius pratimus,
b) mokomuosius šaudymus,
c) kaunamuosius šaudymus.

A. Paruošamieji pratimai.

Bendrieji dësniai.

53. Mokytojas iš pradžios aiškina kulkosvaidi-
ninkams, kas šaudant darosi vamzdyje, paskui taiko-
majį įtaisą ir nutaikymą.

Baigus tai, reikia mokyti nutaikyti, užtaisyti ir
vartoti nuleidžiamasis įtaisas bei daryti nutaikymo ir
šaudymo pratimai su sumažintu užtaisu šoviniais įvai-
riose kūno padėtyse ¹⁾.

¹⁾ Šoviniai su sumažintu užtaisu ir medine kulipka,
kurie *specialiai* prirengti kulkosvaidžiams. Pėstininkų sumaž.
užtaiso šoviniai tam tikslui negalima vartoti.

Tik užtenkamai šaulius išlavinus nutaikyti, galima pradėti šaudyti ir kaunamaisiais šoviniais.

54. Kad vaisingai vartotų savo ginklą kautynių apystovose, šaulys turi išmokti greitai ir sąžiningai išpildyti visus jam kulkosvaidžio viršininko duodamus nurodymus ir įsakymus.

Prie šio priskaitoma:

kulkosvaidžio pastatymo vieta,
kūno padėtis šaudant gulom, sėdom, klupsčiom
[ir stačiom,
tvirtas kulkosvaidžio pastatymas ant visų 4 kojų,
teisingas užtaisymas,
taikiklio nustatymas,
taikinių nurodymas,
teisingas nutaikymas visose kūno padėtyse,
kliūčių pašalinimas,
sklaidomojo ratuko ir brūkšnių (8—56) str.
[plokštelių vartojimas.

55. Viršininkams nuolat stengtis pratinti šaulių akis spręsti atstumus nutaikyti į silpnai matomus taikinius ir tolimese distancijose. Silpnų akių šauliai turi būti pulko vado nuožiūra pakeičiami iš pėstin. kuopų.

Kūno padėtis šaudant.

56. Sulig komanda arba ženklu: „*I pozicją!*“ — kulkosvaidis statomas nurodyton kulkosvaidžio viršininko vieton.

57. Kulkosvaidžio viršininkas nurodo kūno padėti šaudant ir svarbiausią šūvių kryptį, pavyzdžiu: „*Šaudymas sėdom! — kryptis malūnas!*“

58. Kulkosvaidžio rogutės turi būti tvirtai statomas; reikalui esant dirva reikia kastuvu išlyginti, kol kulkosvaidis stovės orizontaliai.

59. Kulkosvaidis tada užtaisomas ir nutaikomas. Garų žarną k. v. ¹⁾ prikabina prie aušintuvo ir nuveda į kairę ir atgal. Žarnos galas reikia arba į dėžę su vandeniu įkišti, arba į žemę įkasti, kad garų priešas nematytu. Jei bus pastebėti kulkosvaidžio garai, tai kulkosvaidis klaidingai tarnaujamas.

Šauliai 1. ir 4. Nr. N. stato savo dėžes su šoviniais prie 3. Nr. (taikytojo padėjėjo) taip, kad pastatas patogiai galėtų jas paimti. 1. ir 4. numerai pasislepia, laiko ryšius ir seka k. v-ko nurodymais. K. v-as stato dėžę vandeniu, jei ji neberekalinga, prie kitų šovinių dėžių ir atsigula iš kairės taikytojo, vienoj linijoj su jo galva.

3. numeris guli dešinėj nuo 2-ro (taikytojo), siek tiek pirmyn. Jis stato šovinių dėžę į gerklės linijoj taip, kad dėžės ilgesnis šonas būtų į priešo pusę ir kad, atidarant šovinių dėžę, jos dangtelis atsidarytų į dešinę. Visi numeriai turi atsigulti taip, kad jie iš priešo pusės žiūrint, būtų kuo mažiausiai taikiniai.

60. Kulkosvaidžių ugnies aukštumas ²⁾ pareina nuo vienos salygų, kautynių apystovų ir šaulių ūgio. Iš sunkiųjų kulkosvaidžių šaudoma.

kūno padėtyje {
gulom
sėdom
klupsčiom
stačiom

¹⁾ k. v. = kulkosvaidžio viršininkas.

²⁾ t. y. vamzdžio nuo žemės aukštumas.

61. Sulig komanda: „Šaudymas — gulom (sėdom)!“ — k. v-as (1. numeris)¹⁾ ir 3. numeris paima, atsigulę ant šono, viršutine²⁾ ranka priešakinės rogučių kojas iš viršaus, pakelia kojas tiek aukštyn, kad (apatine)²⁾ ranka galėtų paspirti rogučių pavažas iš apačios. Viršutinės rankos tada suspaudžia kojų plunksnas (rankenas), nuleidžia priešakinės kojas, kiek reikia, ir vėl pastato kojas. Sykiu taikytojas pastato kulkosvaidį orizontaliai.

62. Šaudydamas gulom, taikytojas guli ištiesęs kojas. Galva ir krūtinė tiek pakeltos aukštyn, kiek reikia gerai taikyti. Alkūnėmis galima įsiremti į pavažą priegalvėlius arba prispausti jas (alkūnes) prie pavažą.

63. Šaudant sėdom taikytojo kojos yra dešinėj ir kairėj nuo stovo; kairės rankos alkūnė tvirtai spaudžiama į krūtinę.

64. Sulig komanda: „Šaudymas — klupsčiom!“ k. v-kas (1. num.) ir 3. num. paima, atsiklaupę, vidujine³⁾ ranka rogučių pavažas iš viršaus ir vidaus, išorine³⁾ ranka — priešakinės kojas ir kojų rankenas (plunksnas). Vidujinės rankos pakelia rogutes už pavažą trumpai aukštyn, išorinės rankos suspaudžia kojų plunksnas (rankenas), nuleidžia kojas ir vėl pastato jas. Sykiu taikytojas pastato kulkosvaidį orizontaliai.

¹⁾ K. v-ui išėjus iš rikiuotės, išrinkti poziciją ir t. t., visada jo vieton eina 1. num. atlikti reikalingų kulkosvaidžio veiksmų.

²⁾ Atsigulus ant kairiojo šono, dešinė ranka yra viršutinė, o kairė — apatinė; atsigulus ant dešinio šona — atvirkščiai.

³⁾ Atsiklaupus kairėje nuo kulkosvaidžio — dešinė ranka yra vidujinė, o kairė — išorinė; atsiklaupus dešinėje nuo kulkosvaidžio — atvirkščiai.

Šaudymui klupsčiom taikytojas nusileidžia ant vieno arba abiejų kelių; atsiklaupus ant kairiojo kelio, kairė alkūnė įremiama į kairį kelį; atsiklaupęs ant abiejų kelių, kūną gali pakelti arba nuleisti atgal (atsisesti ant kulnų); kairės rankos alkūnė prispaudžiama prie krūtinės. Kas be 2. ir 3. numerių, savo darbų nepriverčiamas atsiklaupti, atsigula.

65. Visi veiksmai daromi nepertraukiant, vieną su kitu suliejant.

66. Šaudymui stačiom (apkasuose) taikytojas atsistoja už kulkosvaidžio iškéstomis kojomis, nusilenkia tiek į priekį, kiek jo ūgis reikalauja, ir alkūnėmis įsiremia į priegalvėlius arba prispaudžia jas iš oro prie rogučių pavažą. Šaudant iš brustverio arba granatų duobių svarbu yra tvirtai įspausti užpakalinės rogučių kojos į žemę. Kaip tada pastatyti priešakinės rogučių kojos, pareina nuo vietas sąlygų.

67. Šaudymui nuo „paddedamojo lafeto“ kulkosvaidis ant lafeto uždedamas kaip šaudant į lėktuvus (aeroplanus)¹⁾.

Nutaikymas, užtaisymas ir šovinių išémimas.

Nutaikymas.

68. Kulkosvaidis tinkamai vietas sąlygomis statomas (šaudymui gulom, sėdom ir t. t.) frontu į taikinį. Pastaciūs kulkosvaidį, nutaikymo veiksmai daromi šioje tvarkoje:

- atleisti apatinę savaržą (kaire ranka) ir pakelti taikiklį (dešine ranka) vienu laiku;

¹⁾ Lėktuvų šaudymas (iš lėktuvų į žemę ir atvirkščiai) atskiroj instrukcijoj.

- b) patraukti sklaidomojo ratuko sagą atgal (dešine ranka);
- c) pakelti sklaidomąjį ratuką (dešine ranka);
- d) pakelti kulkosvaidį į bendrą taikinių kryptį (kaire ranka);
- e) nuleisti sklaidomąjį ratuką žemyn ir jo sagą pirmyn, kad pastaroji užšoktų už kilojamojo itaiso déžes sienos (dešine ranka);
- f) užtaisyti¹⁾ (apie užtaisymą žiūr. 71. str.);
- g) paleisti viršutinę savaržą (kaire ranka);
- h) nutaikyti kulkosvaidį smulkiau į taikini, vedant jį į šonus (kaire ranka) ir sukant sykiu sklaidomąjį ratuką (dešine ranka);
- i) įstatyti aprėžiamuosius dygliaus²⁾ (tik šaudant per Savo kariuomenės dalij galvas, per protarpius, šaudant naktį ir rūke ir netiesai taikant);
- k) k. v-kui pranešti savo būrio vadui: „Kulkosvaidis X — baigtas!“.

Minėtieji veiksmai daromi nepertraukiant, vieną su kitu suliejant.

69. Mokymu gerai ir greitai nutaikyti reikia ypatingai domėtis. Mokytojas nuolat turi įsitikinti, kad *teisingai* būtų nutaikyta. Taikyti pratinama iš pradžios į mokomuosius taikinius, paskui lauke į blogai matomus ir tolimus.

¹⁾ Jei norima šaudyti *taikomuoju žiūronu*, tai taikiklis veiksmu a) nereikia pakelti ir vietoje f) uždėti taikomąjį žiūroną, g) nuimti žiūrono okularo gaubtą, h) įtvirtinti žiūroną savo pamate, i) statyti žiūrono būbnelį atatinkamoj distancijoje, ir, atlikus minėtus veiksmus, užtaisyti ir t. t.

Taikant *netiesai*, vietoje taikomojo žiūrono vartojama panorama.

²⁾ Šie dygliai dar ne visiems kulkosvaidžiams įtaisyti.

Užtaisymas.

70. *Užtaisyti* reikia dažnai ir pagrindinai motyti, ypač šaudant nuo padedamojo lafeto, naktį ir užsimovus dujinę kaukę

71. Užtaisymui iš šovinių déžes (su 250 šovinių), numeris (taikytojo padėjėjas) jdeda juostos galą gerklę. 2. numeris paima jį kairės rankos nykščiu ir smilium, ir traukia juostą, nevertodamas jėgos, kiek galédamas kairėn, kol pajus pasipriešinimą. Tada dešine ranka jis pastumia rankeną pirmyn, tvirtai traukia juostą kairėn, patraukia *smarkiai* rankena atgal, sykiu paleisdamas ją, pastumia rankeną antrą kartą priekin, dar syki traukia juostą kairėn, ir vėl *smarkiai* paleidžia rankeną atgal.

Kulkosvaidis dabar užtaisytas automatiškajam šaudymui. Norint užtaisyti kulkosvaidį atskiru šūviu šaudymui, juostos antrą kartą nereikia traukti. Kitam atskiram šūviui išleisti tik reikia kiekvieną kartą rankena pastumti pirmyn ir ji *smarkiai* paleisti atgal, *nepertraukiant* juostos.

72. Šaudant kairė ranka paima uždarą už kairės rankinės, spaudžia nykščiu atsargos pakeliamosios alyles sparneli į dešinę ir tada spaudžia nuleidžiamąją svirtį priekin.

Dešinė ranka guli ant sklaidomojo ratuko.
Paėmus kulkosvaidį už rankinės, kairė ranka tik tavo naturaliu svarumu traukia ją žemyn *nespausdama*.

73. Ugniai sustabdyti, reikia paleisti nuleidžiamoji svirtis.

Norint pamainyti kulkosvaidžio vamzdžio pakėlimo kampą, reikia tik sukti sklaidomasis ratukas. Nieku būdu neleistina vamzdžio pakėlimo kampo padidinimui arba sumažinimui (išsklaidymui padidinti)

sėdausti uždaro rankenas žemyn arba kelti jas aukštyn. Šiame atvejy gilumos sklaida tik didėja, nuo ko gali gręsti didžiausis pavoju saviesiems šauliams (per kurį galvas šaudoma), ypač jei kilojamas įtaisas dar turi sunkiai pašalinamą mirties eiga.

Dešine ranka paimti sklaidomajį ratuką taip, kaip taikytojui patogiau.

74. Šaudant nuo padedamojo lafeto, kulkosvaidis imamas abiem rankom už rankinių.

75. *Šovinių padavimas šaudant.* 3. numeris (taikytojo padėjėjas) laiko juostą kaire ranka iš *apaciōs* 2. plaštakų platumo atstumu nuo gerklės, kad juosta nešokinėtų. Dešine ranka ištraukia kitą juostos galą iš šovinių dėžės. 3. numeris, laikydamas juostą, tikrina šovinių prikimšimą. Jei nevienodai prikimšta, jis turi kuo greičiausiai prikimšimą išlyginti. Šaudant jis seka ir rankenos ir rėmų judėjimą.

Šovinių išémimas.

76. Sukomandavus: „*Išimk šovinius!*“ — taikytojas (2. numer.) užtvirtina viršutinę sąvaržą, pastumia rankeną du kartu priekin ir *smarkiai* atgal. 3. num. (2. num. pad.) spaudžia kaire ranka juostos priliaukomųjų pirštų ašies sparnelį prie kulkosvaidžio ir ištraukia juostą iš gerklės, jam padedant k. v-ui, kuris laiko tuščią juostos galą ir prižiūri, kad juostos plokštelių gerklėje neužskabintų ir nesusilenktų. Taikytojas paguldo taikiklio atsparą (jei taikiklis buvo vartojamas) atidengia dangtelį, pastumia rankeną priekin, paima spyną už kaklelio ir, sykiu leisdamas pamažu rankeną atgal, iškelia spyną; tada pasuka ją 4-ta dalim rato *kairēn*, paguldo ją atgal ant dėžės sienos ir valdymo raktu išstumia šovinį gilę iš išmet-

tamojo vamzdelio. Išstūmęs šovinio gilę taikytojas vėl paima spyną, pasuka ją 4-ta dalim rato *dešinēn*, nuleidžia spyną dėžén, sykiu stumdamas pamažu rankeną priekin; tada paleidžia rankeną *atsargiai* atgal, spausdamas kairės rankos smilium spynos liemens viršutinę lentelę, uždaro dangtelį ir nuleidžia skeltuvą. K. v-as praneša būrio vadui: „*Kulk. baigta! Vamzdys ir išmetamas vamzdelis — tušti*“.

3. num. (taik. pad.) įdeda juostą dežén ir ją uždaro.

Kulkosvaidžio paguldymas.

77. Su komanda: „**guldyk!**“ — taikytojas, paleidęs taikomojo žiūrono pamato sąvaržą, nuima taikomąjį žiūroną (arba panoramą) ir įdeda į makštis. Toliau daroma šia tvarka:

- a) paleidžiamą viršutinę sąvaržą (kaire ranka);
- b) paimamas kulkosvaidis už rankinės (kaire ranka);
- c) patraukiamą sklaidomojo ratuko saga atgal ir pakeliamas sklaidomas ratukas viršun (dešine ranka);
- d) kulkosvaidžio dėžė nuleidžiamą, kol dėžės dugno atstumas iki kilojamojo įtaiso dėžės dangtelio bus 1 piršto platumo (kaire ranka);
- e) nuleidžiamas sklaidomas ratukas žemyn ir jo saga priekin, kad ji užšoktų už kilojamojo įtaiso dėžės sienos (dešine ranka);
- f) paimamas sklaidomas ratukas ir sukamas (*kairēn!*) kol dėžės dugnas tvirtai atsiguls ant kilojamojo įtaiso dėžės dangtelio (dešine ranka);
- g) užsukamos viršutinės ir apatinės sąvaržos (kaire ranka);
- h) priešakinės rogučių kojos gulsčiai (orizontaliai) statyti (k. v-as ir 3. numeris).

Pozicijų pakeitimas.

78. Norint iš vienos ugnies pozicijos persikelti kiton, komanduojant: „*Keisti poziciją — pirmyn! (atgal!)*“ — iš kulkosvaidžio išimami šoviniai ir kulkosvaidis paguldomas. Perbėgant trumpose distancijose, kulkosvaidis paguldyti ir nuimti taikomasis žiūronas arba panorama nereikia.

1. numeris prišoka arba prišliaužia prie kulkosvaidžio.

K v-as perbėga su vandens dėže išžvalgyti pirmyn (rekognoskuoti) naują poziciją.

79. Jei pirmiau buvo šaudoma *sėdom arba klupsčiom*, kulkosvaidis *kiekviename tame atvejy paguldomas*.

80. Po to kulkosvaidis, k. V-kui arba taikytojui nurodžius, nešamas dviese, trise, keturiese *be diržų*¹⁾, paimant kulkosvaidį už priekinių ir už užpakalinių kojų. Sukomandavus: „*Bėgte — marš!*“ visi numeriai kuo greičiausiai perbėga į naują poziciją. (Reikalui esant pasilsi).

81. Prieš keičiant poziciją, k. v-as turi pasirūpinti šovinių ir vandens tiekimu ir tuščių šovinių dėžių grąžinimu. Reikia vengti medžiagos nuostolių. Komandas: „*Perbėgimas pirmyn!*“ ir „*Bėgte — marš!*“ — komanduoja tik taikytojas — 2 numeris (kadangi tik jis težino, kada kulkosvaidis paguldytas ir kada reikia pradėti bėgti).

¹⁾ Diržai vartojami tik nešti toliese — nėse distancijose.

B. Mokomieji šaudymai.

Dalyviai ir atlikimas.

82. Mokomasis šaudymas yra šaulių prirengimas kaunamiesiems šaudymams. Karininkai, puskarininkai ir šauliai turi išmokti kuo geriausiai ir kuo greičiausiai vartoti savo ginklą visose galimose kautynių apystovose.

83. Mokomuose šaudymuose dalyvauja visi kuopų vadai, jaunesnieji karininkai, puskarininkai ir šauliai.

84. Kiekvienas dalyvis turi atlikti per šaudymus visus savo šaudymo klasei nustatytus pratimus ir, kiek galint, su tuo pačiu kulkosvaidžiu, ir vadovaujant tam pačiam k. v-ui. Reikia pasistengti, kad kiekvienas šaulys šaudytų, vadovaujant jo k. v-ui.

85. Kuo labiausiai reikia stengtis visus nustatytais pratimus išpildyti.

86. Vieną dieną neduoti šauliams šaudyti daugiau kaip 2 pratimus.

87. Uniforma mokomiesiems sunk. kulkosvaidžių šaudymams: šalmas, diržas su viena šovinine ir durtuvu.

Šaudymo klasės.

88. I 2. šaudymo klasę skiriami visi istojusieji ir neišmokyti šauliai, į 1. šaudymo klasę visi tie, kurie vaisingai atliko 2. šaudymo klasės pratimus, t. y. kurie visas minėtos šaudymo klasės pratimų sąlygas išpildė.

89. 24 šauliai jaunesnės ir 18 šaulių vyresnės tarnybos turi būti išmokomi taikytojais¹⁾.

¹⁾ Taikos metu, esant tik 6 kulkosvaidžiams kulkosvaidžių kuopoje, šie skaitmenys bus sumazinti per pusę.

90. Kuopos vadas skiria karininkus į šaudymo klasęs, išrenka šaulius tinkamus mokyti taikytojais ir perkelia, šaudymo pratimams pasibaigus, į aukštesnę šaudymo klasę tinkamus šaulius, išpildžiusius visas savo šaudymo klasės sąlygas.

Šaudyklių tvarka.

91. Visus šaudymo priruošiamuosius darbus atlieka *šaudymo puskarininkis* (ginklininkas). Jis skiria darbininkus (statyti taikiniams ir t. t.), rūpinasi šovinių, taikinių, rašomų įrankių, sekundometro ir *vatos*¹⁾ pristatymu. Be to šaudykloj turi būti 1 egzempliorius Šaudymo statuto III, a (kulkosvaidžių kuopoms) ir Šaud. Stat. I, a (pėst. kuopoms) ir 1 žiūronas.

92. Kitos jo pareigos yra šios: parūpinti šaudymo knygas ir šaudymui nurodytus sąrašus, laikyti visas šaudymams ir paruošiamiesiems pratimams reikalingas priemones, patikrinti šovinius ir visas kitas reikmenes.

93. Prieš vykstant į šaudyklių, prieš pradedant šaudymą ir šaudymą baigus kiekvienas k. v-as privalo tikrinti savo kulkosvaidį ir ypač įsitikinti, kad vamzdis ir šovinio išmetamasis vamzdelis yra tušti. Šaudymo vadovui apie tai reikia raportuoti.

94. Minėti nurodymai turi galios visiems šaudymams kaunamaisiais ir sumažinto užtaiso šoviniais (su medinėmis mėlynomis kulipkomis).

Šaudymo vadovavimas.

95. Šaudymo prižiūrėjimui yra reikalingi: vienas karininkas bendram šaudymo vadovavimui; k. v-as

¹⁾ Šaudant visados į ausis įkišama vatos.

prižiūrėti šaudantiems šauliams, 1 grandinis šoviniams duoti, 1 raštininkas kliudymams rašyti. Ypatinguose atsitikimuose karininko vadovo vietoje gali būti skirtamas viršila. Prižiūrintis personalas apskritai keičiamas kas dvi valandos.

96. *Šaudymo vadovas* (karininkas) atsako už visą šaudymo eiga, šaudyklos tvarką ir visų apsaugojimo taisyklių prisilaikymą.

97. Prieš pradedant šaudyti jis tikrina šaudyklių, taikinius ir atvežtų šovinių skaičių. *Tik jam liepus galima užtaisyti ir šaudyti.*

98. Šaudant jis nurodo kas reikia šauliams ir prižiūri raštininką. Jis žiūri, kad, pabaigus vieną pratimą, tuoju būtų išimami šoviniai, spyna išimama iš kulkosvaidžio ir paleidžiama atgal (76 str.), ir tik tai atlikus, būtų duodamas ženklos parodyti kliudymų skaičių¹⁾.

99. Šaudymui pasibaigus vadovas patvirtina savo parašu įrašytą kliudymų skaičių, išpildytų sąlygų skaičių (*žodžiais*), kiek išleista šovinių ir prideda, reikalui esant, savo pastebėjimus.

100. K. V-kas prižiūri šaudant šaulį. Jis žiūri, kad kulkosvaidis būtų užtaisomas tik gavus šaudymo vadovo įsakymą. Prieš rodant kliudymų skaičių šoviniai išimami ir spyna iškeliamama iš dėžės atgal; čia k. v-kas turi įsitikinti, kad vamzdyme ir išmetamajame vamzdelyje nebėra šovinių arba iššautų gilzių, apie ką jis vadovui *raportuoja*²⁾. Be to k. v-as įsitikina prieš

¹⁾ Apie šaudyklių įrengimą ir rodytojus žiūr. Pėstininkų šaudymo statutą I, a, 485—497 str.

²⁾ Žr. 76 str. k. v-as raportuoja: „Kulkosvaidis X — baigt! Vamzdis ir išmetamasis vamzdelis tušti!“.

šaudant, kad taikiniai tinkamai sustatyti. Šaudant 3-ji, 4-ąjį ir taikytojams pratimus, k. v-as pats vadovauja savo kulkosvaidžio ugniai.

101. *Grandinis šoviniams duoti priima prieš pradedant šaudyti atvežtą šovinių skaičių, įsitikina, kad juostos tinkamai prikimštос šoviniais ir perduoda pilnas šovinių dėžes — 250 šovinių — padėjėjui (3 numeriui), kuris neša juos prie kulkosvaidžio.*

102. *Raštininkas rašalu rašo šaudymo vaisius vadovo nurodymais į šaudymo knygą ir į šaulių šaudymo knygeles¹⁾.*

103. Šaudykloje šaudanti kariuomenės dalis atsistoja keletą žingsnių užpakalyje už kulkosvaidžio pozicijos. Šauliai skirstomi į numerius. Saulys, kuris atlieka savo pratimą, yra taikytojas. Jis prieina su paskirtu 3 numeriu prie kulkosvaidžio ir užima atitinkamą tam pratimui nustatytą vietą. Jis užtaiso vadovo *įsakytas*.

104. Išleidęs nustatytą šovinių skaičių, taikytojas šima šovinius, iškelia spyną iš dėžes ir atsistoja per keletą žingsnių už kulkosvaidžio. Kuomet kliudymų skaičius parodomas, jis vaisius praneša raštininkui, sykiu pasakydamas savo pavardę.

105. Kliūtis taikytojas pats privalo pašalinti, padedant 3 num. (taikytojo padėjėjui). Kuomet kliūtys šaudymo vaisiams turėjo blogos įtakos, tada reikia tinkamai pažymeti šaudymo knygoje ir šaulio knygelėje.

106. *Siekti geresnių šaudymo vaisių palengvinimais, netinkančiais tikroms kautynių apystovoms ir esančiais priešingais šauliams gerai kariui prirengti, griežtai draudžiama.*

¹⁾ Bus vėliau išleista.

Prie 38. pus

107. 2-		
1	2	8
Pratimo Nr.	Distan- cija	P A S T A B O S
1) **)	25 m.	idis užtaisomas šaudymui atskiri. Prieš pradedant nutaikyti, kuri būti nukreiptas žemai ir į nurodomo figūrų keturkampio. Adžia reikia nurodyti *). Laiko-

Prie 38. pusl. — 1.

Saudymo klasų pratimai ir sąlygos.

107. 2-oji šaudymo klasė:

Pratimo Nr.	Distan- cija	Taikinys	Šovinių skaičius	Kūno padėtis	Pratimo rūšis	Sąlygos	PASTABOS
1 **)	25 m.	Taikinys I Nr.	5	Gulom	Šaudymas atskirais šoviniais i 5 atskirus k. v-o nurodytus figūrus keturkampius. Viršutinė ir apatinė sąvaržos suveržtos.	Visi 5 nurodyti figūrių keturkampiai turi būti kliudyti.	Kulkosvaidis užtaisomas šaudymui atskirais šūviais. Prieš pradedant nutaikyti, kulkosvaidis turi būti nukreiptas žemiau ir į šonus nuo nurodomo figūrų keturkampio. Taikymo pradžia reikia nurodyti *). Laikotarpis tarp jsakymo pradėti taikyti ir šūvio išleidimo ne ilgesnis kaip 45 sekundų. Pratimą pertraukiti neleidžiama.
2	25 m.	Taikinys I Nr.	20	Klups- čiom	Eilės ugnis su palei-stomis sąvaržomis. Tai-kymo taškas: k. v-o nurodytas figūrų keturkampis.	Vertikalės klaidos ploto ilgesnoji ašis turi būti nedidesnė kaip 12 cm., skaitant nuo kraštinių kliudymų skylių kraštų.	Reikia stengtis, kad būtų kuo sauriausias vertikalės sklaidos plotas vis tiek kurioje padėtyje nuo taikymo taško.
3	25 m.	Taikinys I Nr.	60	Gulom	Sklaidymas platumon vieną kartą iš kairės per visą taikinį i dešinę.	46 kliudymai 24-se keturkampiuose.	Šaudymo laikas ne ilgesnis kaip 30 sekundų.
4	25 m.	Taikinys II Nr.	75	Sėdom	Sklaidymas platumon ir gilumon.	50 kliudymų 22-se keturkampiuose.	Šaudymo laikas ne ilgesnis kaip 60 sekundų.
5	25 m.	Taikinys sklaidymui gilumon	60	Sėdom	Sklaidymas gilumon nuo 1500 m.—1200 m. (3 brūkšniai); abi sąvaržos paleistos. Taikiklis 400 m. Tai-kymo taškas: „figūra ant sargo“.	9 ruožai turi būti kliudyti. Kiekviename dri-gubame ruože nemaziau kaip 6 kliudymai; visame taikinyje ne mažiau kaip 45 kliudymai.	Šaudymo laikas ne ilgesnis kaip 12 sekundų. Sklaidomojo ratuko sukimo dydis galima išmatuoti šitaip: nustatyti taikiklij 1500 ir nutaikyti į figūrą; paskui nustatyti taikiklij 1200 ir sukti sklaidomajį ratuką tol (dešinėn), kol taikymo linija vėl bus nukreipta į tą pačią figūrą. Tada nustatyti taikiklij 400 m., nutaikyti į figūrą, ir sukti sklaidomajį ratuką tiek dešinėn. Tieki anksčiau buvo išmatuota.
Pratimas taikytojams	25 m.	Taikinys III Nr.	125	Sėdom	Sklaidymas platumon ir gilumon.	82 kliudymai 32-se keturkampiuose.	Šaudymo laikas ne ilgesnis kaip 45 sekundų.

*) I PASTABA. Pavyzdžiui k. v-as komanduoja: „J 5-tą figūrą iš kairės!“ Taikyojas ieško tos figūrės į atradęs, praneša „Matau!“ Po taikytojo atsakymo „Matau“, k. v-as komanduoja „Pradék!“ (sykiu žiūrėdamas į laikrodį sekundometrą) ir tik tada — nieku būdu ne anksčiau — taikyojas pradeda taikyti; nutaikęs, jis suveržia pamažu abi sąvaržas ir savarankiškai, nelaukdamas k. v-o jsakymo, leidžia šūvį. Laikas nuo k. v-o komandos „Pradék!“ iki šūvio išleidimo neilgesnis kaip 45 sek.

**) II PASTABA. Šaudant 1 pratimą, jei 5 šūviais pratimas nebuvò išpildytas, galima pridėti iki 3 šovinių tokia tvarka: jei 5 šūvis geriau pataikytas negu 4-as, tai galima pridėti iki 3 šovinių; jei nuo 4 šūvio pamikymo vaisai eina blogyn, tai neduodama né vieno šovinio daugiau; taip pat turi būti pasiegtas, jei 5, 6 arba 7-as šūviai buvo blogesni už pirmuosius (t. y., jei 5. buvo blogesnis už 4-ąjį, 6. už 5-ąjį, 7. už 6-ąjį); Šiuo atveju reikia kitą kartą pakartoti visą pratimą ir laikotarpyje iki kito šaudymo mokyni taikyti; jei pirmais 4 šūviuose nė vienas keturkampis nebuvò kliaudingas, tai, nors 5 šūvis geras, neduodama né vieno šovinio daugiau, kadangi vis viena taikyojas 1(5-as) + 3 = 4 šūviais pratimo sąlygos negalės išpildyti. Pirmę pratimą galima pakartomi, kol jis bus išpildytas, visus kitus pratimus tik vieną kartą. Jei 2 kartą šaudės kulkosvaidininkas neišpildė, tai jis daugiau nešaudys tuose metuose ir paliks 2-oje šaudymo klasėje. Kitaip metais jis pradės mokomojus šaudymus vėl iš pat pradžios.

Prie 38 pusl. — 2.

108. 1-oji šaudymo klasė.

1 Pratimo Nr.	2 Distan- cija	3 Taikinys	4 Šovinių skaičius	5 Kūno padėtis	6 Pratimo rūšis	7 S a l y g o s	8 P A S T A B O S
1**) 25 m.	Taikinys I Nr.	5	Gulom	Šaudymas atskirais šoviniais į 5 atskirus k. v-ko nurodytus figūrų keturkampius. Viršutinė ir apatinė sąvaržos suveržtos.	Visi 5 nurodyti figūrų keturkampiai turi būti kliudomi.	Kulkosvaidis užtaisomas šaudymui atskirais šūviais. Prieš pradedant nutaikyti, kulkosvaidis turi būti nukreiptas žemiau ir į šonus nuo nurodomo figūrų keturkampio. Taikymo pradžia reikia nurodyti*). Laikotarpis tarp nurodymo pradėti taikyti ir šūvio išleidimo ne ilgesnis kaip 30 sekundų. Pratimas pertrauktī neleidžiama.	
2 25 m.	Taikinys I Nr.	20	Klups-čiom	Eilės ugnis su <i>paleistomis</i> sąvaržomis. Taikymo taškas: k. v-o nurodytas figūrų keturkampis.	Vertikalės sklaidos ploto ilgesnioji ašis turi būti ne didesnė kaip 10 cm., skaitant nuo kraštinių kliudymų skylių kraštų.	Reikia stengtis, kad būtų kuo siauriau- sias vertikalės sklaidos plotas, vis tiek kurioje padėtyje nuo taikymo taško.	
3 25 m.	Taikinys I Nr.	60	Gulom	Sklaidymas platumon vieną kartą iš kairės per visą taikinį į dešinę.	48 kliudymai 26-se keturkampiuose.	Šaudymo laikas ne ilgesnis kaip 25 sekundų.	
4 25 m.	Taikinys II Nr.	75	Sėdom	Sklaidymas platumon ir gilumon.	55 kliudymai 24-se keturkampiuose.	Šaudymo laikas ne ilgesnis kaip 40 sekundų.	
5 25 m.	Taikinys II Nr. Taikinys sklaidymui gilumon.	60	Sėdom	Sklaidymas gilumon nuo 1500 m. — 1200 m. (3 brükšniai); <i>abi sąvaržos paleistos</i> . Taikiklis 400 m. Taikymo taškas: figūra ant sargo.	Visi (10) ruožų turi būti kliudyti. Kiekviename dvigubame ruože ne mažiau kaip 7 kliudymai. Visa- me taikinyje ne mažiau kaip 50 kliudymų.	Šaudymo laikas ne ilgesnis kaip 12 sekundų. Sklaidomojo ratuko sukimo dydis galima išmatuoti šitaip: nustatyti taikiklij 1500 ir nutaikyti į figūrą. Paskui nustatyti taikiklij 1200 ir sukti sklaidomajį ratuką tol (<i>dešinėn!</i>), kol taikymo linija vėl bus nukreipta į tą pačią figūrą. Tada nustatyti taikiklij 400 m., nutaikyti į figūrą ir sukti sklaidomajį ratuką tiek dešinėn, kiek anksčiau buvo išmatuota.	
Pratimas taikytojams	25 m.	Taikinys III Nr.	125	Sėdom	Sklaidymas platumon ir gilumon.	90 kliudymų 36-se keturkampiuose.	Šaudymo laikas ne ilgesnis kaip 35 sekundų.

* ir ***) Žr. II-osios šaudymo klasės pratimų pastabos (107 str.).

E. Kaunamieji šaudymai.

109. Kaunamieji šaudymai skirstomi į:

šaudymą atskirais kulkosvaidžiais,
būrio šaudymą,
kuopos šaudymą.

110. Kaunamasis šaudymas atskirais kulkosvaidžiais daromas kuopoje; būrio šaudymas dalyvaujant vienai pėst. kuopai; kuopos šaudymas vadovaujamas bataliono vado, dalyvaujant visam batalionui.

111. Kaunamieji šaudymai turi būti daromi kiek galint visuose metų laikuose (žiemą, vasarą ir t. t.) ir visokiose oro sąlygose (lyjant, sningant, dieną ir naktį). Kiekvienai kulkosvaidžių kuopai minėtiems tikslams reikia duoti ne mažiau kaip 12 dienų per metus.

Dalyviai ir atlikimas

112. Kaunamuose šaudymuose dalyvauja:

Kaip šauliai 1. 3. ir 4. Nr.: visi, kurie turi atlikti mokomuosius šaudymus.

113. *Kaip taikytojai* (2 Nr.): visi, kurie yra pa-skirti taikytojais. Imti kaunamiesiems šaudymams tik geriausius taikytojus yra neleistina: reikia stengtis, kiek galima *visus* taikytojus vienodai gerai išmiklinti.

Atskiriems kulkosvaidžiams arba būriui šaudant per dieną į įvairius taikinius arba keletą kartų į tuos pačius taikinius, po kiekvieno šaudymo reikia pakeisti taikytojai, iškiriant tuos atvejus, kai pageidaujama su tais pačiais taikytojais dar kartą pakartoti šaudymas. Visai kuopai šaudant, taikytojų keisti nereikia.

114. *Kaip k. v. ai*: puskarininkiai ir tinkami vyresnės tarnybos šauliai (grandiniai).

115. *Kaip būrio vadai:* jaunesnieji karininkai ir vyresnieji puskarininkiai.

116. *Kaip kuopų vadai:* kuopos vadas ir kuopos vyresnysis karininkas (kuopos vado pavaduotojas).

117. Visuose kaunamuose šaudymuose dalyvauja visi karininkai, puskarininkiai ir šauliai, turintieji atlkti ir mokomuosius šaudymus.

118. Uniforma kaip per mokomuosius šaudymus (87. str.) tik prasideda dar: pistolietas, (1. ir 4. numeriams karabinas), kastuvas, vandens indelis (baikla) ir duonmaišis.

119. Prirengiant pylimą rodytojams prisidengti reikia turėti galvoje, kad nuo tankaus kulkosvaidžio šaudymo siauras pėdas giliau įsiveržia į pylimą, negu atskiri šautuvų šūviai. Todel pylimai reikia daryti ypatingai stori (art 3 kartu stipresni negu šautuvams šaudant).

Ugnies vadovavimas.

120. Kaunamojo šaudymo ugnies rūšys yra: eilės ugnis su suveržtomis sąvaržomis — įsišaudymui, eilės ugnis su paleistomis sąvaržomis — šaudyti siaurus taikinius ir sklaidymas platumon ir gilumon — tikroji ugnis. Jei kautynių apstovos nebūtinai reikalauja tuoju tikraju ugnij vartoti, tada stengtis atatinamą taikiklį eilės ugnimi pirmiau įšaudyti.

121. Įsišaudoma atskirais kulkosvaidžiais (žiūr. 190 str.) kartais ir būriu (žiūr. 194 st.). Ugnis reikia stabdyti, kada kulipkų kritimo taškas buvo gerai pastebėtas.

122. Atlikęs bendrą viso būrio įsišaudymą, kiek vienas k. v-as turi, prieš pradedant tikraja ugnimi¹⁾

¹⁾ T. y. vienu laiku sklaidant pėdą platumon ir gilumon

savo taikinius šaudyti, įsitikinti, ar b. v-o¹⁾ nurodytas taikiklis jo (K. V ko) barui ir kulkosvaidžiu tinkta, tam tikslui išleidžia keletą eilės ugnies šūvių su paleistomis sąvaržomis, į kuri nors žymų punktą, kuris yra jo baro viduryje,

123. Pradedant tikraja ugnimi šaudyti, reikia atsiminti, kad pėdas nevienodai keliasi ir leidžiasi. Užtat netrukus po ugnies paleidimo reikia iš naujo nutaikyti arba iš anksto, prieš pradedant tikraja ugnimi šaudyti, pakelti taikiklį 50 m. aukščiau (del priekinės stovo kojų nusmegimo).

124. Tikraja ugnimi šaudoma sistemingai sklaidant pėdą platumon ir gilumon. Nes, esant net gerausiom sekimo aplinkybėms, šaudymas be pėdo sklaidymo gilumon negalimas, kadangi kulkosvaidžio pėdo tikroji dalis taip siaura, kad ja ne visada galima taikinius kliudytį (21 ir 22 str.). Pėdui sklaidyti gilumon reikia sukti sklaidomasis ratukas dešinėn ir kairėn (43—49 str.).

125. Gilumos sklaidymo dydis pareina nuo:
taikinių rūšies,
distancijos,
distancijos sprendimo tikrumo ir
sekimo aplinkybių.

126. Taikiniai, kuriuos reikia tuoju tikraja ugnimi šaudyti, arba į kuriuos įsišaudant nebuvo galima sekti kulipkų kritimo taškus, iš pat pradžios šaudomi sklaidant 100 m. gilumon (1 brūkšniu). Apskritai sklaidoma (šaudant su S — šoviniais²⁾) labai tol-

¹⁾ B. v-as. — būrio vadas.

²⁾ Šaudant su sS — šoviniais 300 m sklaidymas gilumon atsimeta (42 str.).

mose distancijose (daugiau kaip 1200 m) 300 m gilumon vidutinėse nuo (8—1200 m) 200 visų kitų (arčiau 800 m) 100.

127. Šaudant, būrių vadai ir k. v-ai turi stengtis, kiek galédami, susaurinti pėdo išsisklaidymą gilumon. Bet reikia dar žinoti, kad del per didelio susaurinimo jengvai gali nepasisekti.

128. *Taikiklis reikia apskritai laikyti teisingu, tai apie $\frac{1}{3}$ visų kulipkų kritimo taškų matyti prieš taikinius (9 str.).*

129. Turint siaurus taikinius ir vėją iš šonų, reikia derivacija išlyginti, nutaikant atatinkamą platumą į atatinkamą pusę. Derivacija didėja, einant distancijai ir šoninio vėjo greitumui didyn. Vėjui pučiant nevienodai ir esant blogoms sekimo aplinkybėms, labai sunku spręsti, kiek reikia taikyti į šonus nuo taikinių. Tokiame atvejy reikia taikinius šaudyti sistemingai sklaudant pėdą kiek į dešinę, ir kiek į kairę nuo taikymo taško.

130. Šaudant į artilerijos arba kulkosvaidžių taikinius, kurie labai sunku arba tik kiek téra matomi, reikia šaudyti visą tą ruožą, kuriame tie taikiniai yra. Geru vaisių galima laukti tik šaudant minėtus taikinius iš sparno.

131. Kadangi ugnies linijoje būna didelis triukšmas, įsakymų ir komandų negalima girdėti, todėl, kad geriau būtų galima šaudant susitarti, vartojami sutartiniai ženklai¹⁾. Ryšiai tarp kuopos vado, būrio vado ir k. v-ų laikomi ryšių žmonių, kurie atsako už teisingą įsakymą ir komandą priėmimą ir perdavimą.

¹⁾ Apie sutartinius ženklus 271 str.

Ugnies veikimas.

132. Ugnies greitumas svyruoja tarp 450 ir 500 šūvių per minutę ir pareina nuo gero kulkosvaidžio prižiūrėjimo, o ypač nuo juostų prikimšimo. (Apie 80—90% visų kliūčių pareina nuo blogo šovinių prikimšimo).

133. Del lafeto (rogučių) pastovumo ugnis yra labai tikra, o kulipkų pėdas labai siauras ir tankus.

134. Šaudant su „s S.“ šoviniais trajektorijos nuolaidumas labai didelis; kraštutinis šaudymo tolis arti 5000 metrų.

135. Kulkosvaidžių ugnis distancijoje iki 1200 m yra naikinanti. Pramušamoji kulipkų jėga prieš gyvus taikinius pasilieka labai žymi net iki kraštutinio tolio¹⁾.) Dideli taikiniai gali turėti distancijoje iki 2000 m labai žymių nuostolių, net esant labai blogoms sekimo aplinkybėms. Ypatingai sėkminga visiems taikiniams yra sparninė ugnis.

136. Kulkosvaidžių ugnies judrumas leidžia ją kuo greičiausiai sutelkti tinkamon vieton.

137. Kulkosvaidis leidžia labai didelį šovinių skaičių. Už tat jie savo tikslo niekada negalės pasiekti, jei šovinių ir kitų reikmenų tiekimas nebus pagrindinai ir rūpestingai organizuotas ir vykdomas.

138. Kulkosvaidžių ugnies veikimas gali dar sustiprėti, jei bus ypatingai susidomėta staigiu ugnies puolimu.

139. Kulkosvaidis vienas negali sunaudoti savo ugnies vaisių. Jis turi veikti tvirtame sąryšyje su pėstininkais; tik tada jis duoda jiems visose aplinkybėse didelę moralę ir materialę paramą.

¹⁾ Apie pramušamąją kulipkų jėgą pėst. šaudymo statute. I, a 403.

140. Nežiūrint visų kulkosvaidžių technikos tobulumų, jų ugnies veikimas visada pareina nuo jų vartojimo būdu.

Todel kulkosvaidininkai turi būti: rūpestingai išrinkti, labai gerai išmokyti, tvirtos valios, labai gerokai, savarankiški, didelės iniciatyvos ir turi turėti šventą pasiryžimą, reikalui esant paaukoti savo gyvybę.

Iš kitos pusės turi būti griežtai reikalaujama visų pėstininkų viršininkų, kad jie nuodugniausiai susipažintų su sunkiųjų kulkosvaidžių vartojimo būdais ir dėsniais.

141. Pataikymo galimumumui įvertinti, duodamas keletas pataikymo galimumumui lentelių (272—275 str.).

Priruošiamieji pratimai.

142. Priruošiamieji pratimai daromi bergždžiai (tuščiaviduriais) ir sumažinto užtaiso šoviniai.

Taikiniai vartojami šauliai arba atatinkami taikiniai. Vartoti vėliavas taikinių vietoj neleistina. Ką geriau išlavintų akis ir iniciatyvą viršininkai ir šauliai reikia taikiniai pastatyti įvairiose vietose, įvairiose nežinomose distancijose, parodyti taikinius trumpam momentui ir vėl paslėpti juos ir p.

Atskirų kulkosvaidžių šaudymas.

143. Kadangi manevrų kare taktikos apystovai greitai ir dažnai keičiasi, kartais viršininkai iš rikiuotės išeina (užmušti, sužeisti) arba ryšiai su jais laikytis negalima, — tai daugely atsitikimų iš k. v. y bus reikalaujama, visai savarankiškai veikti. Jis, k. v. y nuolat orientuoja kautynėse bendroje padėtyje sprendžiamuose uždaviniuose, ir laiko akimis ryšiu su savo rajone esančiomis pėstininkų grupėmis.

Privalo žinoti pirmos kautynių linijos vietą ir kryptį.

144. K. v-as ir taikytojas turi turėti daug taktikos supratimo, mokėti greitai orientuotis, energingai išsamuningai veikti ir nuodugniai susipažinti su sunkiųjų kulkosvaidžių ir kitų lengvųjų ir sunkiųjų pėstininkų išdėmujų pabūklų vartojimo dėsniais.

145. Gavęs uždavinį savo kulkosvaidžiui, k. v-as turi išrinkti apžvalgyti vietas ir išrinkti pozicijos savo skyriui. Taipogi keisdamas savo poziciją, k. v-as turi išrinkti naują, bėgdamas iš anksto pirmyn (algai). Ypatinguose atvejuose jis gali naujos pozicijos parinkimą pavesti kuriam nors gerai išsilavinusiam šauliui. Apie ryšių laikymą su k. v-ku rūpinasi taikytojas.

146. K. v-as veda savo skyrių į poziciją savo nuožiūra: ar vorelėje arba vilnyje, ar bėgant arba lėšiant, ar su dideliais arba su mažais tarpekliais; turi ypatingai domėtis tuo, kad jo skyrius prieš akims nepasirodytų, tačiau, kad savo kulkosvaidis išlmtų nurnatyta poziciją kuo greičiausiai, kad staiga lankuodamas paleistų ugnį ir padėtų pėstininkams.

147. K. v-as turi žinoti, kad ugnies staigumas duoda didžiausių pasisekimų, ypač sunkiesiems kulkosvaidžiams šaudant. Todel kiekvienas į akis krintas, užėjimas užimant poziciją turi būti rūpestingai veniamas; ypač visi priruošamieji ugniai paliesti darbai turi būti atliekami už uždangos (blindažo).

148. K. v-as rūpinasi, kad kulkosvaidis kiekvienoje išrinktoje pozicijoje kuo greičiausiai būtų įtvirtinamas, o šaudymo laukas būtų tuščias ir išlygintas (reikalui esant, medžius ir kitas kliūties pašalinti). Štataut kulkosvaidij į poziciją, vengti gerai matomų punktų ir atsižiūrėti į užpakalinio fono ir žemės pavir-

šiaus spalva, maskuoti jį nuo žemės ir oro sekėjų (léktuvų ir pririšamų rutulių). Pozicijas rinkti ant kalnų keterų ir kitų žymiu punktu griežtai turi būti vengiamas.

149. Ugniai vadovauja būrio vadas. Trajektorijų pėdų valdymas įsišaudant ir sklaidant bendrai yra k. v-o dalykas. K. v-as laiko aštriausią ugnies drausmę ir prižiūrėti visus kulkosvaidžio prietaisus. Jam turi būti žinomas esamas pozicijoje šovinių skaičius.

150. Visas būrio vado komandas k. v-as pakartoją. Gavęs įsakymą, k. v-as ženklu arba žodžiu praneša būrio vadui, kad jo įsakymą suprato, žr. 1 pried Taikytojas, norėdamas parodyti, kad jis taikinius teisingai rado, į k. v-o komandą atsako ne tik ženklu ar žodžiu „matau“, bet atsakydamas prideda dar, papildydamas k. v-o komandą, kuriuos nors žymius padedamuosius taškus, kurie jam, ieškant taikinius, į akis krito, pav. „Tamsi eglaitė“ „Ant žalios dirvos!“

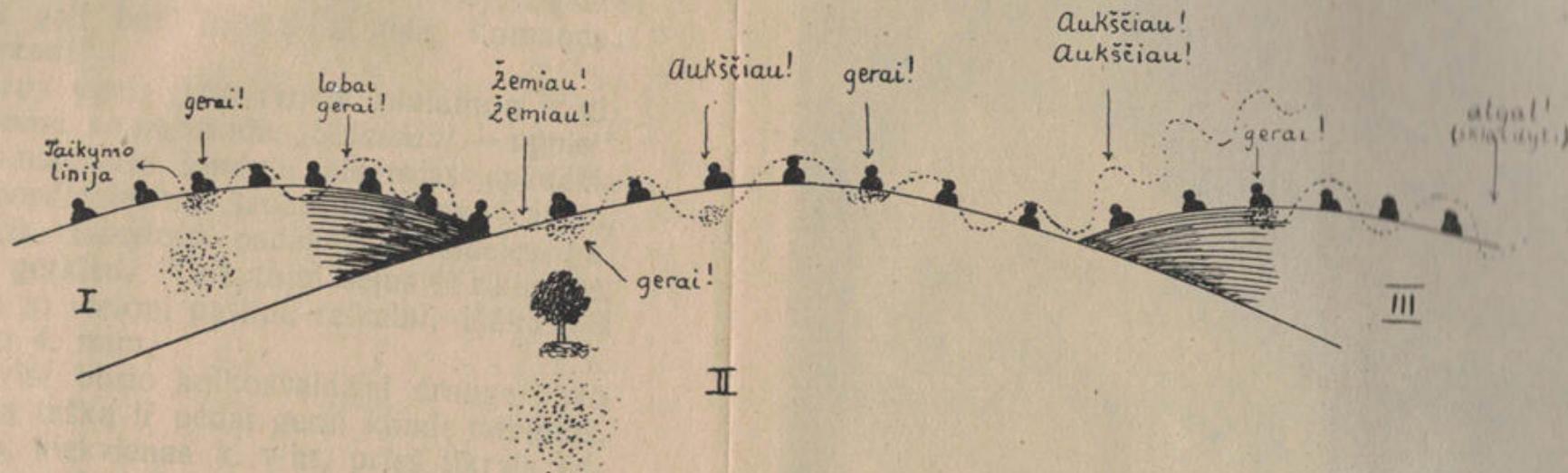
151. K. v-as skiria iš paskirto būriui baro savo taikinius ir žiūri, kad jo kulkosvaidžio trajektorijų pėdas šiek tiek siektų ir gretimus barus.

152. Įsišaudant atskirais kulkosvaidžiais, kiekvienas k. v-as išsirenka savo įsišaudimo tašką, pavyzdžiui jis komanduoja: „*Įsišaudyti į mažą krūmą pamškėj!* — Taikiklis 1200!“

153. *Ugnį paleisti* tada galima šitaip: jei b. v-as nori visų kulkosvaidžių įsišaudymo ugnį kartu paleisti, tai jis komanduoja (nurodës taikinius savo būriui ir palaukęs, kol k. v-ai nurodys savo kulkosvaidžiams įsišaudymo taškus ir praneš: *Kulk. x — baigta: Klaušyk — x šūvių — eilė — ugnis!*“, arba jis leidžia (nurodës taikinius savo būriui) kiekvienam k. v-ui savarankiškai paleisti įsišaudymo ugnį, komanduodamas

Pavyzdys 156 ir 157 straipsniams.

Savarankiškas k. v. — o ugnies vadovavimas.

20. brėž.

Brėžinio paaiškinimas:

Būrio vadui sukomandavus tikrąją ugnį pradėti, k. v-as turi dar kartą patikrinti savo pėdo padėtį, išleisdamas keletą šūvių su paleistomis sąvaržomis.

Komanda: „Taikiklis — 1000. / 3-ąjį šaulį iš kairės! X šūvių! — eilė — ugnis!

Kritimo taškai prieš taikinius. (1 sektorius).

Komanda: „100 aukščiau! — 1 brūkšnis. Sklaidant — ugnis!“

Kritimo taškai taikiniuose.

K. v-o taikytojui pranešimas: „Gerai!“

Tolimesni pranešimai apie kliudymų vaisius matyti iš to paties brėžinio. 2-ame sektoriuje pėdas dingsta už taikinių (kadangi 2-o sektoriaus taikiniai

yla arčiau); nežiūrint pataisų „žemiau! žemiau“—k. v - as vis savo pėdo negali rasti (matyti). Todel k. v-as, tyčiomis, žemesniu taikikliu nori pritraukti savo pėdą arčiau.

Komanda: „/ šaulį virš medžio! Taikiklis 900! X šūvių! — eilė — ugnis!“

Kritimo taškai prieš medį (2 sektorius).

Komanda: „1000 aukščiau! — 1 brūkšnis. Sklaidant — ugnis!“

3-ame sektoriuje pėdas krinta perarti (kadangi 3-o sektoriaus taikiniai yra toliau). K. v-ui pataisius (korektavus): „Aukščiau! Aukščiau!“, taikymo linija greitai pakilo aukščiau taikinių. Todel taikytojas praneša k. v-ui: „Taikymo linija virš taikinių! K. v-as tada kamanduoja: Taikiklis 100 aukščiau!“

Tolimesnės pataisos matyti iš 20 brėž.

(nurodės taikinius): „**Ugnis — laisva!**“ K. v-as tada pats komanduoja „**x šūvių — eilė — ugnis!**“. Sąvaržos įsišaudant gali būti suveržtos sulig komanda: „**Suveržti sąvaržas!**“

154. Tikroji ugnis (sklaidymas platumon ir gi-lumon) pradedama su komanda: „**Sklaidant — ugnis!**“

155. Sukomandavus šaudyti, taikytojas spaudžia nuleidžiamąją svirtį priekin ir šaudo, kaip buvo įsakyta.

3. numeris (taikytojo padėjėjas) atsidėjęs padauda žovinius gerklén. Taikytojui išėjus iš rikiuotės, 3. numeris eina jo vieton; paskui, reikalui, ištikus, iš eilės 1. ir po to 4. num.

156. Jei visi būrio kulkosvaidžiai drauge buvo įšaudomi į vieną tašką ir pėdai gerai kliudė taikinius, tai, nežiūrint to, kiekvienas k. v-as, prieš tikrąja ugnimi šaudyti savo barą, turi iš naujo įšaudyti savo kulkosvaidį, išleisdamas pirmutinius šūvius eilės ugnimi su *paleistomis* sąvaržomis.

157. Jei kritimo taškai nebus ties taikiniais, tai perlėkimai ir neperlėkimai išlyginami komandomis: „**Aukščiau**“ arba „**Žemiau**“ Tačiau, jei tuo būdu (dažniau korektuojant komandomis „**Aukščiau! Aukščiau!**“) galų gale taikymo linija keliasi virš taikinių (ji turi pasilikti nuolat apačioje taikinių, kaip nurodyta 40 str.), tai taikytojas praneša k. v-ui: „**Taikymo linija virš taikinių!**“ Tada k. v. — kas komanduoja naują taikiklį, pav. „**Taikiklis — 1300! Sklaidant — Ugnis!**“

158. Didesnių ugnies pertraukų tarpe neturi būti įsišaudymo ir tikrosios ugnies pradžios. Reikia stengtis, be reikalo negaištant, tuoju įsišaudžius pradėti tikrąją ugnį.

159. K. v-as bendrai turi taikiklio nustatymo atžvilgiu pilną laisvę. Kada taikiklis būrio vado jau nurodytas, k. v-as irgi turi teisę pakeisti jį tiek, kiek

jo kulkosvaidžio technikos savybės to reikalauja. Šaudant nuo lafeto (rogučių) eilės ugnimi tiesai prieš save, šaudymo pradžioje reikia skaitytis su pėdo nusileidimu, sklaidant platumon — su pėdo svyravimui žemyn ir aukštyn (20 str.) Šitų svyravimų pašalinimui paimti 50 m. aukštesnį taikiklį.

160. Slaidymas platumon susiaurinamas ir pa-platinamas komandomis: „**Siauriau!** ir **Plačiau!**“.

161. Šaudant į slenkančius į šalį taikinius reikią taikyti, atsižvelgiant į jų ējimo greitumą, taikinių priešakyje, ir taikymo linija nuolat sekti juos, arba išrinkti taikymo tašką taip, kad taikiniai į pėdą jeitų. Pavyz., k. v.-kas komanduoja: „*Dešinėj nuo miško atskiri raitininkai—Taikiklis 1600! Per 3 arklius taikyti į priekį — sklaidant — ugnis!*“

162. K. v-as ir taikytojas turi būti taip priprate prie vienas kito, kad ypatingose kautynių apystovose užtektų trumpiausio k. v.-ko ženklo, kad taikytojas paleistų ugnį.

163. Esant sunkiai matomiems taikiniams, patariama pačiam k. v.-ui kulkosvaidij nutaikyti arba taikytojui vartoti taikomajį žiūroną.

164. Kad kulkosvaidis del pasidariusių garų per greitai neišduotų savo pozicijos, reikia 2 šovinių juostas išleidus, vėl įpilti vandens į aušintuvą.

165. *Nustojoš šaudyti* kulkosvaidis tikrinamas, tepamas ir pripiliama vandens. Juostos jdedamos į dėžes, šoviniai papildomi, tuščios šovinių dėžės grąžinamos atgal.

166. *Kliūtis pašalina patsai taikytojas;* atsitikus kėblesnėms kliūtimis, kulkosvaidis reikia traukti į uždangą. K. v.-as nurodo kliūtis pašalinant, ar taikytojui turi padėti dar kiti numeriai.

Griežtai draudžiama, atsitikus kliūčiai, sykiu vienems prie kulkosvaidžio esantiems numeriams padėti jų pašalinti, kadangi tuo būdu kliūties pašalinimas tik trukdomas.

167. Ugnis sustabdoma komanda arba ženklu: „**Sustabdyk ugnį!**“ Taikytojas, kuriam k. v-as suduoda į petį (kad sustabdytu ugnį), paleidžia nuleidžiamą svirtį. Visi numeriai pasilieka vietoje ir laukia tolimesnių įsakymų.

168. *Ugnies drausmė* reiškia: sąžiningaj visus ugnies kautynėse duodamus įsakymus pildyti ir griežtai prisilaikyti visų ginklo vartojimo ir kautynių taisykių.

169. K. v-as (arba 4. num.) turi sekti gretimus barus, kad būtų galima ten pasirodančius taikinius šaudyti, jei jo uždavinys tai leidžia.

170. Jei kuriai nors kariuomenės daliai (pėst. būriui, kuopai, eskadronui) yra paskirtas atskiras kulkosvaidis, tai k. v-as čia eina visas kulk. būrio vado pareigas.

171. K. v-as, kuris priskirtas prie kurios nors kariuomenės dalies, turi tuoju prisistatyti tos dalies vadui. Nuo pastarojo jis gauna savo kautynių uždavinį.

Kautynių uždavinys turi duoti:

- a) žinias apie priešą
- b) dalies uždavinį
- c) uždavinį sunk. kulkosvaidžiui.

Gavęs uždavinį, k. v.-as turi patarti minimos dalies vadui, kaip tinkamiau reikėtų sunaudoti sunkusis kulkosvaidis. Kada k. v.-as laiko savo uždavinį atlirktu, jis turi apie tai pranešti dalies vadui, kurio valdžioje jis yra.

172. Beveik visada, kada atskiras kulkosvaidis priskiriamas prie kurios nors dalies, kulkosvaidis ir šoviniai vežami rankiniai rateliais¹⁾. Jei k. v-ui bus duodamas vežimas arba arkliai, tai jis už juos ir atsako.

Būrio šaudymas.

173. Atlikus visus pratimus atskirais kulkosvaidžiais, eina būrio ir kuopos šaudymas, kurie turi tikslą ypatingai viršininkus lavinti.

174. Visiems būrio šaudymams skiriami atskiri taktikos uždaviniai. *Bet svarbiausias tikslas visa da yra: mokymas šaudyti.* Taip pat reikia mokyti tolimesnėje kovos eigoje: tiekti šovinius, vandenį ir kitas reikmenes, ir nuostolius papildyti (išėjusius iš rikiuotės viršininkus ir kareivius).

175. Sprendžiant distancijas, stambesnės klaidos iš anksto turi būti *viršininko pataisytos*, kad šovinių be reikalo nebūtų daug aikvojama, ir kad *nesumažėtų kulkosvaidininkų pasitikėjimas* savo ginklu. Sustojus arba baigus šaudyti, reikia sužymeti kliudymai ir vaisiai šaudžiusiems pranešti. Pertraukus ugnį, reikia tuoju išimti šoviniai.

176. Jvertinant šaudymo išdavas, pirmų virmiausia turi reikšmės pataikytų figūrų skaičius ir šaudymo laikas (šaudymo ilgumas), tik antroje eilėje santykis tarp kliudymų ir išleistų šovinių skaičiaus. Taipgi reikia jvertinti teisingai pavartotas pédo išsklaidymas gilumon (sklaidomuoju ratuku).

Šaudymo vaisiai pažymimi tam tikruose kliudymo (lapeliuose) réžiuose. (Pest. Šaudymo statutas. I, a 229 pusl.).

¹⁾ Projektuota įvesti.

a) Pozicijų rinkimas.

177. Renkant poziciją reikia žinoti, ar reikės tai-kyti tiesiai arba netiesiai. Tai vėl pareina nuo kautynių uždavinio ir vietas sąlygų.

178. Šaudant *netiesiai*, kulkosvaidžiai galima pastatyti visose tose uždengtose pozicijose, iš kurių trajektorija pereina dar per vietas nelygumus (kalnus) ir vietas daiktus (medžius, krūmus, namus ir p.¹⁾).

179. Tarpas ir atstumas tarp atskirų kulkosvaidžių reikia taip nustatyti, kad vienas artilerijos sviedinys negalėtų neutralizuoti dviejų kulkosvaidžių. Paprastai tarpai žymiai neperžengs 50 m; būrio ugnies pozicijos platumas ir gilumas pareina nuo vienos sąlygų ir vadovavimo galimybų.

180. Patogios yra tos pozicijos, kur būrys gali pilnai pasilepti ir ilgą laiką pasilikti, nekliudydamas savo ugnimi slenkančią pirmyn savų pėstininkų. Puolant ugnis reikia paleisti kuo arčiausiai prie priešo.

Pirmenybė reikia duoti tai pozicijai, iš kurios galima staiga ir netikėtai iš sparno šaudyti, kuri gali būti paslėpta nuo priešo akių, ir kurią kulkosvaidžių būrys gali užimti nematomas.

181. Taktikos apystovoms, nakčiai, rūkuji arba vienos sąlygomis reikalaujant nereikia bijoti, atskirus kulkosvaidžius pirmon linijon statyti. — Tačiau reikia turėti galvoje, kad pirmoje linijoje kulk. būrio veikimas gali būti žymiai suvaržytas arba net visai niekais parverstas, kadangi sunkieji kulkosvaidžiai sunkiai ma-kuojami ir duoda priešui didesnių taikinių, negu

¹⁾ Kad tiksliai sužinotum, ar galima kurioje nors vietoje tiesiai taikyti ar ne, reikia pirmiausia tam tikrai išskaičiuoti trajektorijų aukštėjimų lentelės.

lengvieji kulkosvaidžiai ir šauliai. Be to jie pritraukia priešo dėmesį į save savo ilga automatiška ugnimi, neišvengiamais judėjimais — pavyzdžiu iš šovinių ir kitų reikmenų tiekimu — ir pasidarančiomis dujomis ir gerais. Tuo būdu jie gali pritraukti, ypač artimose distancijose, didesnio masto priešo ugnį, kuri kartu gali kliudytį ir varginti tas pēstininkų dalis, kurioms s. k-ai yra paskirti.

182. Puolant lygiose vietose, s. k-ai laikosi arčiau, kad galėtų šaudyti pro pētininkų grupių protarpiaus.

Kuo platesni bus pirmosios kautynių linijos protarpiai, tuo ilgiau s. k-ai gali, šauliams slenkant pirmyn, pasilikti savo pozicijoje. Kuo siauresni bus protarpiai, tuo mažiau bus galima šaudyti. Jei tokiam atsitikime vienos sėlygos neleidžia šaudyti per savo dalį galvas, tai s. k-ai turi eiti pirmyn arba, nekeisdami pozicijos, šaudyti kryžiška ugnimi.

b) Ugnies vadovavimas.

183. S. k-ių būrio ugnies vadovavimas yra būrio vado dalykas. Jis privalo suderinti visų atskirų kulkosvaidžių ugnį taip, kad jie vienas kitą papildytų. Keleto kulkosvaidžių ugnis, kuri vienodai ir sisteminai vadovaujama ir spiečiama į tam tikrus taikinius, galingiau veikia, negu atskirų k-ų ugnis. Todel reikia stengtis suspiesti stiproji ugnis į taktikos atžvilgiu svarbiausius taikinius. Žiūrint apystovų, būrio vadas išako išžvalgyti naują poziciją ir duoda, aplinkybėmis verčiant, savo k-iams naujų uždavinį.

184. Jei tolimesnėje kautynių eigoje ugnis nebe-gali būti vadovaujama būrio vado, tai vadovavimas pereina k. v-ams, išskyrus netiesujį šaudymą; čia

būrio vadas privalo būtinai pats vadovauti visų savo būrio kulkosvaidžių ugniai.

185. Taikinių nurodymas ir ugnies išskirstymas pareina nuo kautynių apystovų. Savo arba kaimynų bare turi būti šaudomi tie taikiniai, kurie uždavinii išspręsti yra svarbiausi. Jei pasirodys ir kiti labai gerai matomi ir dideli taikiniai, tai jie tik šaudomi ta sėlyga, kad tuo būdu nebūtų pertraukta paspirties ugnis, kuri pētininkams tą pačią valandą gali būti labiausiai reikalinga.

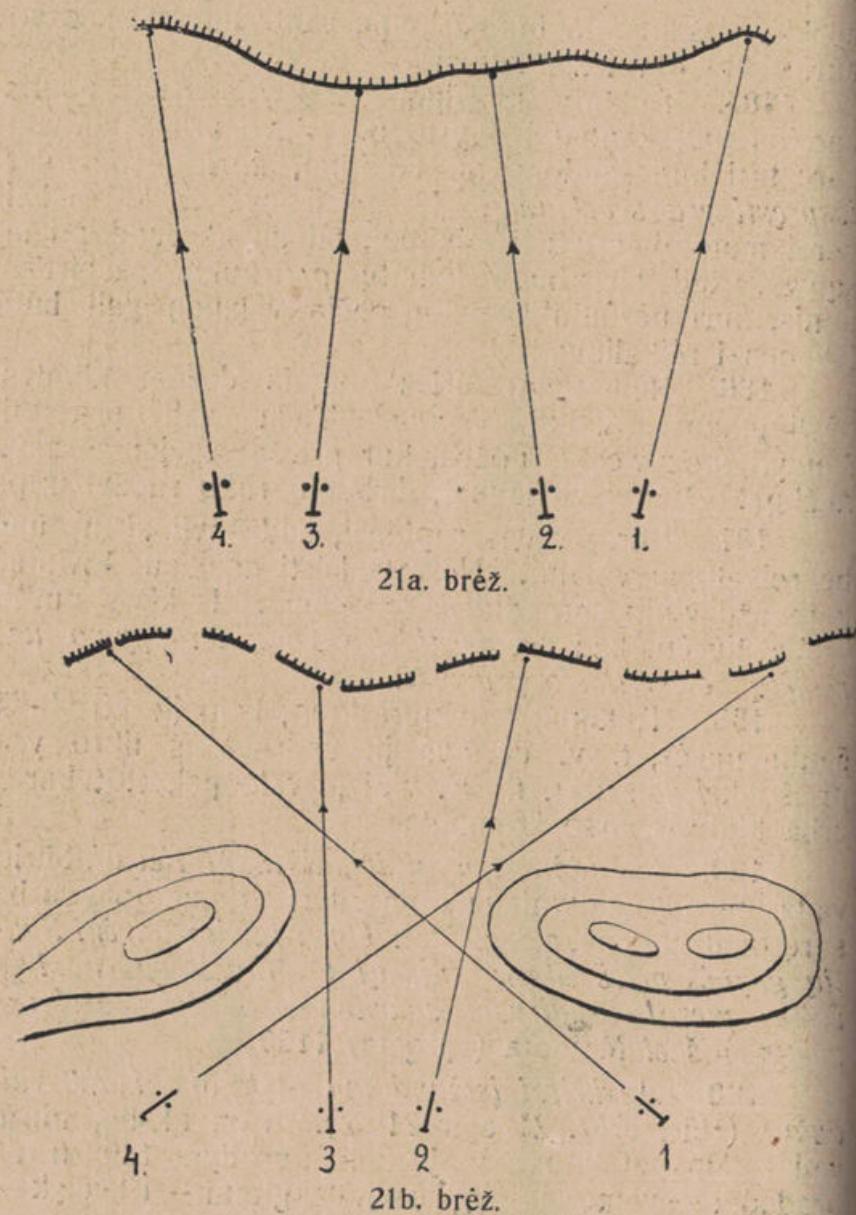
186. Nematomo priešo ugnis dažnai kliudys pētininkams slinkti pirmyn. Tada gali prieikti šaudyti tuos vienos ruožus, kur priešas spėjamas, pav. miškų kraštai, javų laukai, dirbtinių rūkų ruožai ir p.

187. Būrio vadas rūpinasi, kad šoviniai nebūtų be reikalo aikvojami. Neverta leisti daugiau šovinių, kaip uždavinio sprendimas reikalauja. Iš kitos pusės reikia žiūrėti, kad del perdidelio šovinių taupymo ne-reikėtų kovos tikslą prarasti.

188. Taikiniai taip nurodomi, kaip jie atrodo iš šaulių pusės, t. y. dešinys jų sparnas iš tikro yra priešo kairysis ir t. t. K. v-ai privalo pakartoti būrio arba kuopos vado komandas.

189. Paleidžiant ugnį ir taikinant tiesiai, būrio vadas nurodo taikinių, taikinių ribas ir matuotą arba spręstą distanciją, pavyzdžiu: būry, pusiaukairėn! Šaulių grupės prieš tamsu mišką! Dešinysis sparnas! — žalia pieva! — kairysis sparnas — aukštasis atskiras medis miške! Matuota (spręsta) 1150 m.

190. Apskritai išišaudoma atskirais kulkosvaidžiais (žiūr. brėž. 21 a ir 21 b.). Tam tikslui būrio vadas taip pat komandoja kaip nurodyta 189 str. tik pradeda: — vienodam ugnies atidengimui — Klausyk —

x šūvių — eilė — ugnis! Jei įsišaudžius pasirodė, kad spręstoji distancija ne visiems kulkosvaidžiams tinkta, tai būrio vadas komanduoja 2-am įsišaudymui:

Pav. 1-as 2-as — II00, 3-as — 1200 4-as — 1150. Klausyk! x šūvių! — eilė! — ugnis! Arba tuoju pradeda tikrają ugnį, pav. 1-as, 2-as, 3-as, — 1200, 4-as — II00, 1 brūkšnis! — sklaidant ugnis!

191. Esant skubiam reikalui būrio vadas leidžia atidengti ugnį k. v-ams savarankiškai sulig komanda: „Ugnis — laisvai!“

192. Jei būrio vadas pats nori valdyti įsišau dymą, kai priešininkas guli tam tikrame vietos ruože (pamiškėj, javų lauke ir t. p.), kur trajektorijų pėdai galima matyti, tik sukonzentruvus visų kulkosvaidžių ugnį, tai jis komanduoja: „Visi!“ Ta komanda visi būrio kulkosvaidžiai nutaiko į nurodytą būrio vado įsišaudymo tašką.

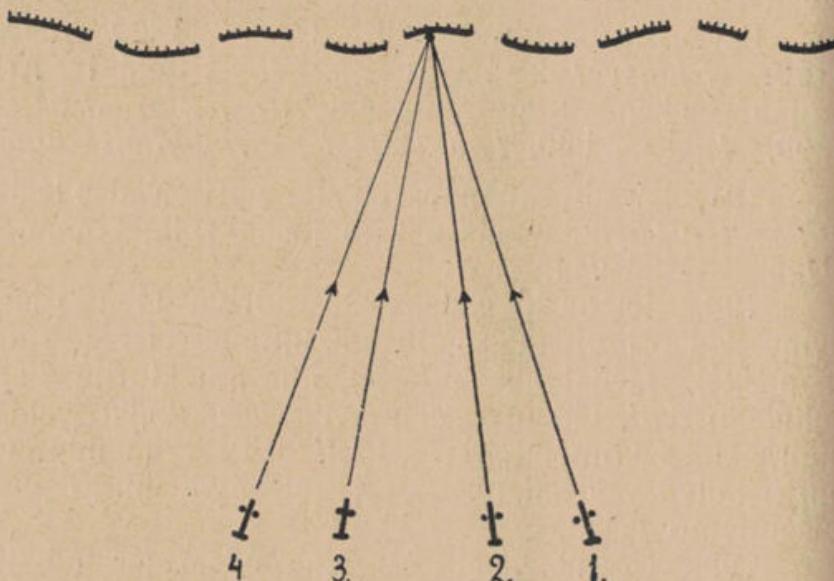
193. Norint visai siaurais pėdais įsišaudyti¹⁾ b. v-as komanduoja: „Suveržti sąvaržas“ ir visi kulkosvaidžiai įsišaudo su suveržtomis viršutine ir apatine sąvaržomis. Pavyzdžiu: Visi! Įsišaudyti į mažą krūmelį prieš mišką Taikiklis I200 m! Suveržti sąvaržas! — X šūvių eilė — ugnis! (žiūrėk 22 brėž.).

194. K. v-ai parodo būrio vadui savo kulkosvaidžių ugnies paruošimą pakeldami vieną ranką arba pranešdami žodžiais: „X kulkosvaidis baigtą“ Tik gavęs šitą pranešimą, būrio vadas duoda vienodam ugnies paleidimui ruošiamąją komandą: „Klausyk“ ir paskui šovinių skaičių, ugnies rūšį (190 str.).

195. Įsišaudžius vadovaujant būrio vadui, šis duoda sulig pėdų kritimo taškais komandą tikrajai

¹⁾ Kad būtų geriau matyti kliudymų taškai.

ugniai pradėti, pavyzdžiu: „*Gerai! — sklaidant — ugnis!*“ arba „*50 aukščiau! — skleidžiant — ugnis!*“ arba „*2 brūkšnai = sklaidant — ugnis!*“

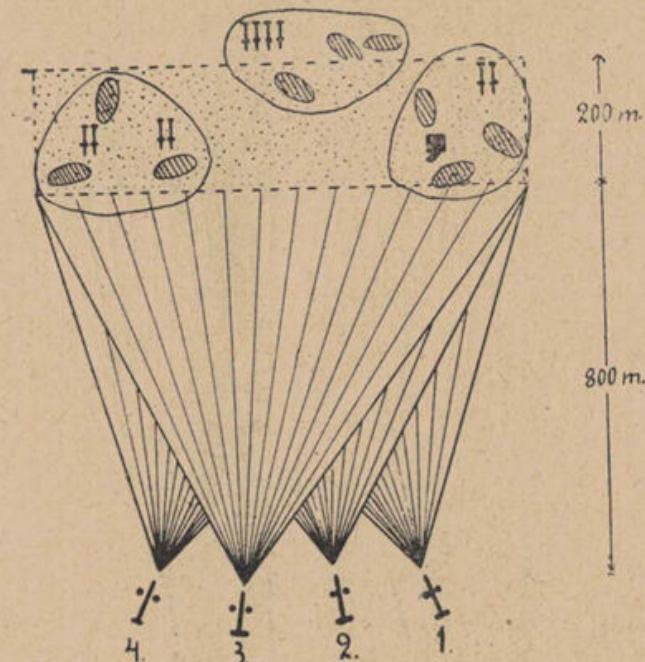

22. brėž.

196. Būrio vadas gali tikrąja ugnimi šaudyti ištisą barą ir visais (žiūr. 23 brėž.) kulkosvaidžiais vienodai, neskirdamas kiekvienam (žiūr. 24. brėž.) kulkosvaidžiui tik tam tikras baro dalis. Šitaip šaudoma ypač tada, kai:

- a) taikiniai būrio bare del vietas sąlygų blogai arba visai nematomi, nors iš priešo ugnies aiškiai žinoma, kuriame ruože priešininkas guli, arba
- b) jei, esant labai siauriems taikiniams, negalima nurodyti taikinių ribų kiekvienam kulkosvaidžiui atskirai, arba
- c) laiko taupymui, arba
- d) negalint pėdų kritimo taškus matyti (sekti)

Tame atvejyje prie ugnies komandos pridedama: „*Visi — visą barą!*“ Pavyzdžiu: „*Pamiške šaudantieji kulkosvaidžiai Taikiklis I700! — 2 brūkšnai! — visi! — visą barą! — Sklaidant — ugnis!*“ (žiūr. 23. brėž.).

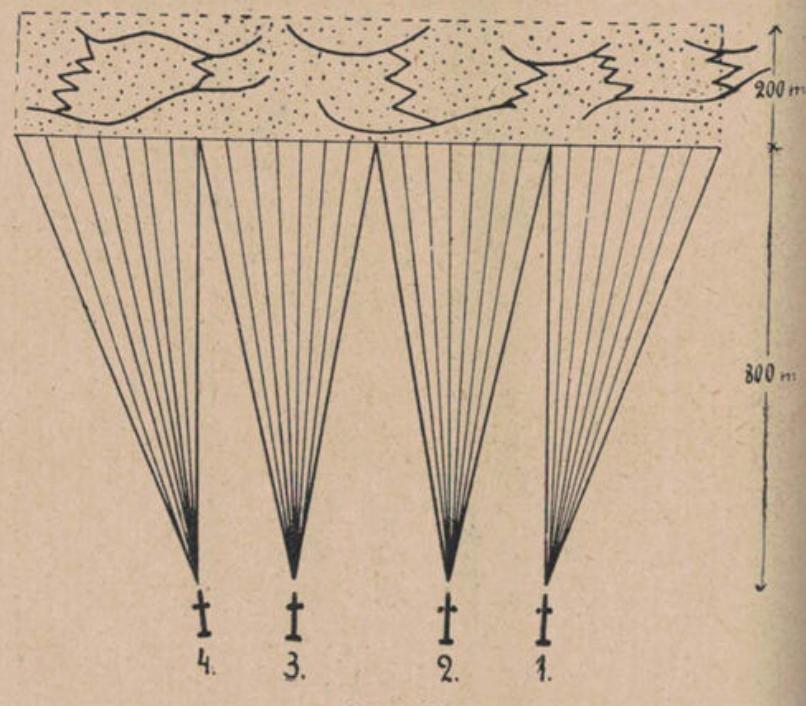
23. brėž.

197. Jei vietos žvalgymas aiškiai parodė, kad reikia kryžiuoti ugnis, tai reikia tai pažymeti, pridendant prie minėtos komandos po žodžių „visą barą“ dar: „*X ir Y kulkosvaidžiai! Ugnį kryžiuoti!*“ (žiūr. 25. brėž.). Reikia žiūrėti, kad įsakymas ugniai kryžiuoti nebūtų duodamas per vėlai.

198. Jei ugnis reikia sustabdyti, tai būrio vadas

komanduoja: „*X bury!*“ **Sustabdyk ugnį!** arba duoda ilgą ženklą švilpuku.

199. Apsimovus šauliams dujinėmis kaukėmis, kulkosvaidis, telefonas ir kiti prietaisai turi būti tarnaujami ramiai nesikarščiojant.

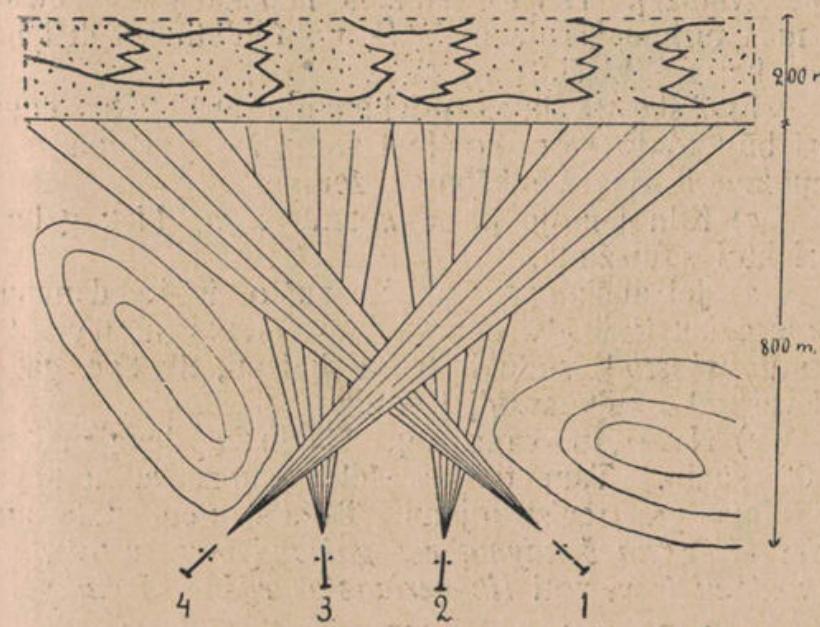
24. brėž.

Ypatingai reikia rūpintis išmokyti komanduoti, perduoti įsakymus ir komandas, nutaikyti optiškais prietaisais ir teikti šovinių, vandenio ir kitų reikmenių, užsimovus priešdujine kauke.

Telefonistai turi priimdamai arba perduodamai įsakymus kalbėti labai ramiai ir aiškiai.

C) Taisyklys šaudymui per savo kariuomenės dalij galvas.

200. Šaudymas per savo pėstininkų galvas kulkosvaidžių ugnimi sudaro galingą priemonę savo ugniai sustiprinti, priešininkui priversti savo ugnį išblaškyti, palengvinti savo dalims slinkti pirmyn arba padidinti savo atsispyrimo punktams pasipriešinimo jėgas.

25. brėž.

Kariuomenės dalys, kurios įprato prie kulkosvaidžių šaudymo per galvas, pajus ji kaip galingos paspirties ugnį.

Būrio vadai ir k. v-ai turi būti išmokyti ir pakankamai išsilavinę visose vietos sąlygose greitai ir

sąžiningai iš trajektorijų aukštėjimų lentelės patikrinti, ar galima šaudyti per galvas taikant tiesiai arba netiesiai (Sunk. kulkosvaidžių šaudymo statutas. Netiesus šaudymas).

201. Tokiems šaudymams reikia labai rūpestingai prirengti kulkosvaidžiai šaudyti. Ypatingai reikia domėtis šiais punktais:

a) Aušintuvas turi būti nuolat pilnas vandens. Jei trūksta skystimo, tai verdantis vanduo ne visur aptenka vamzdį. Del to vamzdis nepakankamai atšala, ir mes turime visada neprilékimų (vidutinėse distancijose kartais iki 300 m.).

b) Asbesto siūlas priekiniame aušintuvo dugne turi būti tokio storumo, kad vamzdžio priekinis galas nejudėtų į šonus, aukštyn ir žemyn.

c) Kilnojamojo įtaiso *mirties eiga*, kiek galima, turi būti sumažinta.

d) Jei aušintuvo gembės lopšio ir jo dangtelio skylėje netvirtai įdėtos arba juda, tai apvynioti gembes plonu *asbesto*¹⁾ siūlu ir tvirtai įtaisyti, tik kad galėtų laisvai sukti kulkosvaidį į šonus.

e) Nevartoti vamzdžių, išleidusiu daugiau kaip 5000 šūvių. Tam tikslui išdilę vamzdžiai ir spynų nudilimai yra registrojami. Taikos metu patariama prieš kiekvieną šaudymą per galvas įstatyti visai nauji vamzdžiai ir vartoti tik geriausios rūšies šoviniai.

a) Sunk. kulkosvaidžio būrio kautynės.

202. Svarbiausias kulk. būrio ir atskirų kulkosvaidžių uždavinys yra: padėti ugnimi savo lengvujų kulkosvaidžių ir grenadierų grandims slinkti pirmyn.

¹⁾ Reikia imti asbesto siūlas, nes paprastas siūlas aušintuvo karščio negali išturėti.

203. Patiems matyti yra visiems kulkosvaidžių viršininkams gerausias ryšis. Naudojantis visomis optikos ir kitomis sekimo priemonėmis, reikia visada iš naujo išžvalgyti priešininko rajoną ir jį sekti. Tam tikrai nustatytais ženklais arba pasiuntiniais (ryšiu žmonėmis) nuolat reikia laikyti ryšiai su pėstininkų kuopomis, gretimais sunk. kulk. būriais, su savo kulk. kuopa ir, kiek galima, su visais į savo barą šaudančiais lydimaisiais pabūklais.

204. Reikia stenglis visose apystovose *staigiai paleisti ugnį*. Tai pasiekiamā staigu ugnies puolimu, ypatingai iš „laukiamuų pozicijų“. Visi tam tikslui daromi paruošiamieji darbai, ypač žvalgyba, reikia iš arksto apgalvoti ir taip atliskti, kad jų nepamatytų priešas. Kada pozicija *maskuota*, taikiniai, taikinių ribos ir distancijos nurodyta, tada sunk. kulkosvaidžiai statomi į poziciją. Kautynėms prasidedant dažnai apystovos būna tokios, kad sunk. kulk. būrys — kartais ir drauge su kitais lydimaisiais pabūklais — paleidžia ugnį, sustabdo arba parkelia ją nustatytu laiku (sulig laikrodžiu arba optiškais ir akustiškais signalais).

205. Jei būrio vadas mano, kad būtų galima geriau atliskti savo uždavinys statant kulkosvaidį į gretimą barą, tai jis privalo ji pastatyti ten. Apie tai jis praneša tuoju tam pėst. viršininkui, kuriam jis nori padėti iš užimamos naujos pozicijos, be to savo kulk. kuopos vadui ir artimiausiam gretimojo baro viršininkui. Gavusieji šitą k. v-ko pranešimą (apie kulkosvaidžio perkėlimą į svetimą barą) privalo ji perduoti savo tiesioginiams viršininkams. Tačiau reikia vengti, kad pastačius kulkosvaidį į naują barą, čia nebūtų perdaug lydimųjų pabūklų vienoje vietoje.

206. Kulkosvaidžių būrys, kuris yra statomas į svetimą barą, palieka to viršininko valdžioje, iš kurio jis gavo savo kautynių uždavinį.

207. Jei per kautynes reikės pakeisti poziciją, tai naujoji pozicija iš anksto reikia išžvalgyti ir, kiek galima, jau maskuoti.

208. Pozicijos keičiamos atskirais kulkosvaidžiais (**ne visu būriu sykiu**) šuoliais, šliaužiant arba bégant. Pirmieji naujon pozicijon atvykusieji kulkosvaidžiai paleidžia ugnį, daugiausia savarankiškai. Kalnuotose arba uždengtose vietose būrio vadas gali iš naujos pozicijos ir kartu visu būriu staiga paleisti ugnį. Tam tikslui visi paruošiamieji darbai irgi reikia atlikti už uždangos.

209. Kulkosvaidžių būrio kautynių uždavinių turinys liečia svarbiausiai žemai nuodytus punktus:

- a) priešas, mūsų padėtis ir veikimo planas;
- b) uždavinys ir veikimas pėstininkų, kuriems reikia padėti;
- c) veikimas ir taikiniai artilerijai ir minosvaidžiams;
- d) vietas žvalgymas;
- e) savo būrio ir kitų būrių uždavinys manevrovimo ir artėjimo rikiuotėse ir išsiskleidžiant kautynių tvarkon;
- f) ugnies paleidimas (šaudymo pradžia);
- g) sekimas ypatingų vietos ruožų;
- h) protarpiai, kurie gali būti prieš kulkosvaidžius;
- i) savo šaulių veiksmai, pralaužus frontą arba priešui atakuojant;
- k) telefono ir optikos ryšiai;
- l) bataliono ir kulk. kuopos vado štabas ir sekimio punktai;

m) nurodymai apie privalomą šovinių skaičių prie būrio, šovinių ir vandens tiekimą;

n) kur palikti arkliai ir gurguolės;

210. Būrio vadas, gavęs savo uždavinį, eina, jei gali, joja pirmyn ir pasiskubina išžvalgyti vietas. Žvalgymas (rekognoskavimas) liečia šiuos punktus:

- a) gerai matomi taikiniai; jei jų nėra, tai, kame priešas iš vienos sąlygų ir bendrų apystovų ieškomas (spėjamas);
- b) taikymo būdo rinkimas (tiesiai arba netiesiai);
- c) sunk. kulkosvaidžių ugnies pozicijos (ir tolimesnei kautynių eigai);
- d) patogumai ešelonuoti kulkosvaidžius gilumon ir į šalis, kad šaudytų iš sparno;
- e) prisiartinimo patogumai;
- f) protarpiai pėstininkų linijoje;
- g) kautynių santykiai, kiek galima padėti pėstininkams ir ryšiai su jais;
- h) kiek galima sutartinai veikti su artilerija ir minosvaidžiais.

Būrio vadui išėjus žvalgyti vietas arba išrinkti pozicijos, būrių veda būrio vado pavaduotojas. Ryšiai su būrio vadu nuolat laikomi ryšių žmonių.

Kuopos šaudymas.

2II. *Kuopos šaudymas* tikra to žodžio prasme y. visų kuopos kulkosvaidžių šaudymas vienu laiku labai retai įvyksta. Tik ypatinguose atsitikimuose plečiamas visų 12 kulkosvaidžių ugnis, kaip antai: prieš pralaužimą gerai įtvirtintų pozicijų, arba praleidžiant užveriamają ugnį į tam tikrus vietas ruožus, netiesiai taikant. Tokiuose atsitikimuose ugnies val-

dymą kuopos vadas turi laiduoti naudodamas visas galimas ryšių priemones. Apskritai daugiausia vartojamas būrio šaudymas.

Kuopos kautynės.

212. Kulkosvaidžių kuopos vartojimo dėsnis yra šis: *visur ir visada kovoti tvirčiausiam e savyje su kitomis bataliono pėstininkų kuopomis. Bet ir pačioje kulkosvaidžių kuopoje kiekvienas būrys turi žinoti kitų savo kuopos būrių uždavinius. Tik tada jie galės sutartinai veikti ir derinti ugnį su judesiui.*

213. *Kuopos vadas žygio metu būna savo kuopoje.* Jei manoma su priešu susitikti, tai jis joja su bataliono vadu. Kautynių metu kuopos štabas būna arti prie bataliono štabo. Pats kuopos vadas ne būtinai pririštas prie savo štabo. Jis ten esti, kur labiausiai to reikalauja kautynių apystovos. Kuopos vadas, išvykės iš štabo, turi rūpintis, kad visi gaunamieji įsakymai ir pranešimai kuo greičiausiai jam būtų įteikiami.

Ryšiai su kuopos būriais laikomi kuopos ryšių žmonėmis ir paskirtomis iš bataliono ryšių priemonėmis.

214. Prie kuopos vado kautynių metu esanti kuopos štabo komanda susideda iš:

ceisiško (Ceiso) žiūrono nešėjo,
3 pasiuntinių,
2 dviratininkų ir
reikalingų ryšių priemonių (telefonistai, optikos ryšių priemonės ir p.).

215. Kuopos sekimo punktas turi būti atskirai nuo bataliono, minosvaidžių ir artilerijos sekimo punktų, ir nerenkamas žymiose vietose, pav., ant kalnų

keterų ir p. Iš sekimo punkto turi būti gerai matomas visas kautynių laukas ir ugnies vaisiai. Pirmiausias reikalas įtaisant sekimo punktą turi būti: ne tik visų įstiprinimo darbų **maskavimas**, bet ir visų instrumentų ir prietaisų (ceisiško žiūrono, panoramu, busolių ir k.). Įtaisius sekimo punktą, jis reikia tuoju telefonu sujungti su kuopos štabu (vadu). Kartais vietos sąlygos būna tokios, kad reikia sekimo punktas žymiai pirmyn pastumti. Savo sekimo punktuose gautos žinios reikia papildyti žiniomis, gautomis pėstininkų, minosvaidžių, artilerijos ir bataliono vado sekimo punktuose.

216. *Lėktuvų šaudymas¹⁾* žygiuojant pavedamas tam tikslui paskirtiems kulkosvaidžių būriams, kurie vienas po kito ešelonuoja pirmyn šuoliais. Susirinkimo rikiuotėje, žygy, kautynėse ir poilsyje apskritai skiriamas vienas sunk. kulkosvaidžių būrys nuo lėktuvų gintis. Štie būriai statomi atviroje vietoje, gerai maskuojami ir priengiami šaudymui į visas puses. Nepatariama juos statyti pamirkę arba gyvenamujų vietų apylinkėje. Reikia įsteigti sekimo punktas su dideliu sekimo kampu.

Priešininko lakūnai reikia šaudyti atstumuose ligi 1000 m. Šiuo atveju — šaudant lėktuvus — *pirmas reikalas yra šaudyti; prisdengimas pasilieka tik antros eilės dalyku.*

217. Bataliono ugnies apsauga visose kautynių apystovose yra kulk. kuopos uždavinys.

218. Puolamose kautynėse svarbiausi taikiniai bus: priešo s. k-ai ir k. s-ai²⁾, kurie tiesiai šaudydami iš sparno ir per galvas kliudo mūsų kautynių

¹⁾ Apie šį šaudymą žr. „Instrukciją vartoti lėktuvų sargą“.

²⁾ K. s-ai = kautynių skyriai.

skyriams slinkti pirmyn. Ginamose kautynėse svarbiausias taikinys yra puolantis priešas.

219. Saviesiems pēstininkams pakliuvus į priešo sunkiųjų arba lengvųjų priemonių ugnį, tuoju reikia energingai veikti prieš mūsų sunkiesiems kulkosvaidžiams ir kitiemis lydiniems pabūklams.

220. Jei aplinkybės patogios visos kulk. kuopos ugniai iš vienos vietas valdyti, tai kuopos vadas turi tuo pasinaudoti ir sugebėti ugnį sutelkti į svarbiausius taktikos atžvilgiu punktus. Kartais tenka ne visus taikinius tuo pat laiku šaudyti, bet, *sutelkus ugnį, po vienas kito neutralizuoti*, tačiau taip, kad pirmiausia būtų neutralizuojami tie priešo lizdai, kurie sudaro saviesiems kautynių skyriaus sunkiausias kliūtis. Sparniniu ugnimi šaudant labai reikalingas centrinis ugnies valdymas. Toks ugnies valdymas ypatingai palengvėja, jei k. k-os vadas gali sekti iš savo punkto visą bataliono barą ir prieikus gali įsakyti ugnį kryžiuoti.

221. Sunk. kulkosvaidžių kuopos naudojimą nurodo bataliono *kautynių uždavinys*.

Jis turi aiškiai pasakyti:

- ar visa kuopa arba tik jos dalis uždavinio sprendimui paliekama kuopos vadui,
- ar būriai ar atskiri kulkosvaidžiai iš pat pradžios skiriami pēst. kuopoms arba tam tikriems uždaviniam,
- ar reikia atskirti būriai arba atskiri kulkosvaidžiai šaudyti lėktuvams arba paliki rezerve.

222. Sunk. kulkosvaidžių būriai arba atskiri kulkosvaidžiai iš pat pradžios skiriami pēst. kuopoms *tik nepermatomose vietose, naktį ir rūke.*

Pēstininkams skirti reikia, kada paaiškėjo, kur

svarbiausieji pasipriešinimo centrai, ir kada puolimo tikslai aiškūs.

223. Tos k. k-os dalys, kurias bataliono vadas paliko rezerve, dažnai padės naikinti pasipriešinimo punktus iš užpakalinių pozicijų arba šaudys tinkamus taikinius tolimesnėse distancijose (iki 3500 m.). Dažnai toms dalims teks kovoti ir su lėktuvais.

224. Kuopos vadas duoda savo būriams kautynių uždavinius.

225. Prieš užimant kulkosvaidžiam poziciją reikia iš anksto visada pakankamai išžvalgyti priešas ir kautynių laukas. K. k-os vadas turi visada iš anksto apgalvoti viską ir mokėti greitai žvalgyti vietą. Apystovos nurodo, ar jis vienas žvalgys; ar padės jam kuopos karininkai arba atatinkami kuopos puskarininkiai.

Žvalgymo vaisius k. k-os vadas praneša bataliono vadui ir šiam pataria, kaip tinkamiau taktikos reikliai sunaudoti kuopa.

Žvalgoma 210 str. nurodytais punktais.

Ypatingieji šaudymai.

226. Ypatingieji sunkiųjų kulkosvaidžių šaudymai daromi be eilės ir be statute nurodytų mokomujų ir kaunamujų šaudymų. Jie turi tikslą patikrinti mokėjimą šaudyti arba parodyti kulkosvaidininkams kulkosvaidžių vartojimą nepaprastose apystovose, arba tam tikrus kulkosvaidžių vartojimo klausimus spręsti.

Tikrinamasis šaudymas.

227. Tikrinamasis sunk. kulkosvaidžių kuopų (eskadronų) šaudymas daromas pulko vadovaujančių.

228. Tirkinamuosius kitų sunk. kulkosvaidžių junginių (dalių, ir p.) šaudymus valdo šaudymo inspektorius arba atatinkama įstaiga.

229. Tę šaudymų vaisius dalių vadai praneša Kariuomenės Vadui, kaip 4 priedėly nurodyta.

Tos žinios kasmet siunčiamos iki lapkričio mėn. 1 d.

Parodomasis šaudymas.

230. Parodomųjų šaudymų tikslas yra: parodyti sunkiųjų kulkosvaidžių vartojimo dėsnius.

231. Parodomai šaudant, ypatingai reikia rūpinantis tuo, kad visos įtakos, galinčios sumažinti šaudymo vaisius, būtų rūpestingai vengiamos, kad tai, kas norima parodyti, būtų aiškiai matoma ir suprantama.

232. Šaudymo inspektorius duoda kulkosvaidžių junginiams specialių uždavinių, kad gautų kuo daugiausia žinių ypatingiems sunk. kulkosvaidžių vartojimo klausimams spręsti.

III. Pasižymėjimo ženklai.

Šaulių ženklai.

233. Pažinti geriausiems šauliams, puskarininkiai ir eiliniai apdovanojami šaulių ženklais.

Gauna: kulkosvaidžių kuopos ir kitos sun-
kiųjų kulkosvaidžių dalys (eskadronai, lėktuvų
kulkosvaidžių dalys, šarvuotoji rinktinė ir p.)

- a) esamam etatuose¹⁾ pus-
karininkų skaičiui . . . 20% (žiūr. 1 past.)
- b) I-os šaudymo klasės šau-
liai 4 ženkl. (" 2 ")
- c) II-os šaudymo kl. šauliai 3 " (" 2 ")

Perkelus šaulį iš kitų dalių į sunk. kulkosvaidžių kuopą, už šaudymą iš šautuvų, karabinų ir lengvųjų kulkosvaidžių gautoji ženklo rūšis neįskaitoma (dėl ypatingų sunk. kulkosvaidžių šaudymų technikos savybių). Tačiau jis turi teisę gautąjį ženkla nešioti, kol gaus lygų arba aukštesnį ženkla už šaudymą iš sunk. kulkosvaidžių. Gavus lygų arba aukštesnį žen-
klą už šaudymą iš sunk. kulkosvaidžių nešiojamas tik pastarasis. *Pirmieji atiduodami kuopoms.*

Kad duotas šauliui ženklas kuopos ar p. vadas duoda liudymą. Taipgi įrašoma į šaudymo knygutę liudymą.

¹⁾ Ypatinguose atsitikimuose: ir priskirtų prizams gauti kitų dalių kulkosvaidininkų (diviz. įsakymu).

Paleidžiant puskarininkius ir šaulius iš kariuomenės, vienas jų nešiotas pasižymėjimo ženklas jiems dovanojamas.

1 pastaba: Kulkosvaidžių dalys, kur yra tik 5 ir nemažiau kaip 3 puskar., gauna iš viso tik 1 šaulių ženklą puskarininkiams.

Jei, išskirsčius puskarininkiams ženklus nuošimčiais, pasilieka 3 ir daugiau puskarininkų, tai tiems likusiems duodamas dar 1 ženklas (pav. puskar. yra 18; kaip sakyta dalis gali gauti 20% iš 18, t. y.: 3 ženklus; pasilik 3 puskarininkiai neapdovanoti, reiškia tiems 3 likusiems duodama dar vienas ženklas.

2 pastaba: Dalys, turinčios tik 8 ir mažiau kaip 8 kulkosvaidžius (*bet nemažiau kaip 4 sunk. kulkosvaidžius*), gauna:

I klasės šauliams. . . . 2 ženklus

II " " . . . 1 "

234. Dalys, turinčios mažiau kaip 4 kulkosvaidžius, reikia šaulių ženklams gauti priskirti prie kurios nors kitos kulkosvaidininkų dalies (Sulig divizijos įskymu).

235. Puskarininkai ir šauliai, kurie dalyvauja konkursuose, t. y. kurie laikomi kandidatai ženklams gauti, turi būti atlikę visus savo šaudymo klasės pratimus ir išpildę visas pratimų sąlygas išskiriant taikytojų pratimą. Pirmiausia sprendžiama iš sąlygoms atliki išleistų šovinių skaičiaus, paskui iš kliudymų ir kliudytių keturkampių sumos.

Prizų šaudymas¹⁾.

236. Kiekvienais metais daromas visos kariuomenės puskarininkų su sunk. kulkosvaidžiais prizų šaudymas,

) Vadovautis, kol išeis naujas įstatymas prizams gauti.

237. Iš šaudymo vaisių 3 geriausi visos kariuomenės kulkosvaidininkai¹⁾ puskarininkiai gauna po vieną prizą. Šitas prizas yra laikrodis, kuriame išraižoma puskarininkio pavardė ir kodel prizas duotas.

238. Prizų šaudymo atlikimas. Taikinys: taikinys IV. Nr.;

250 šūvių, šaudant gulom;
atstumas 25 m.

Sklaidyti platumon ir gilumon per 150 keturkampių.
Šaudymo laikas ne ilgesnis kaip 75 sekundos.

239. Šaudymams pasibaigus, dalį vadai praneša 3-jų savo dalies, nemažesnės už pulką, geriausių kulkosvaidininkų — puskarininkų pavares su prizo šaudymo vaisiais ir tu puskarininkų atliktų mokomųjų šaudymų vaisius divizijai. Ši išrenka iš pristatyti puskarininkų kulkosvaidininkų vėl 3 geriausius divizijoje ir praneša juos šaudymo inspektorui (arba atatinkamai įstaigai).

240. Pirmiausia skaitosi kliudytų keturkampių skaičius, paskui kliudymų skaičius; jei šis skaičius vienodas, tai tas puskarininkis gauna prizą, kuris turėjo per mokomuosius šaudymus geriausią vaisių.

241. Šaudymo inspektorius išrenka, kaip divizijos ir pulkai, 3 geriausius puskarininkius visoj kariuomenėj ir pristato juos atatinkamu įstaigų keliu Respublikos Prezidentui.

Išduodant prizus prisilaikyti Šaud. St. I. a 458 str.

Taikymo prizai.

242. Sudominti sunk. kulkosvaidžių nutaikymu tiesiai ir netiesiai, kiekvienais metais kulkosvaidžių

¹⁾ Skaitant tik sunk. kulk. kuoþ ir kitų sunk. kuikos. dalį puskarininkius visoj kariuomenėj.

kuopoje daromi 1. ir 2. prizo nutaikymai, duodant prizus. Kiekvienai kulkosvaidžių kuopai skiriama šiam tikslui per vienus metus 40 litų.

Šita suma vartojama prizams (atminčiai) pirkti; prizai, jei galima, duodami su tam tikrais įrašais.

Duoti piniginių prizų griežtai draudžiama.

Nutaikymo prizai pažymimi Šaulio Šaudymo knygelėj ir atsargos knygutėj — liudyme.

Pirmasis prizų nutaikymas.

243. Jame dalyvauja visi jaunesnės tarnybos Šauliai.

244. Šiam reikalui vartojami visi (12) kuopos kulkosvaidžiai. Prizo nutaikymas daromas prieš jaunesnės tarnybos kareiviams pradedant kaunamuosius Šaudymus.

245. Paguldyti kulkosvaidžiai statomi per 10 žingsnių tarpeklius, su vienodu ugnies aukštumu, vienoda kryptim.

Šauliai užima atatinkamas vietas prie kulkosvaidžio.

Kuomanduojami 8 nutaikymai į kuopos vado nurodytus taikinius.

246. Kiekvienas šaulys, pastatęs kuopos vado nurodytą kulkosvaidžio taikiklį ir baigęs taikyti, tuoiau praneša savo kulkosvaidžio numerij¹⁾ (skaitant iš dešiniojo sparno kairėn) ir atsistoja keletą žingsnių užpakalyje už kulkosvaidžio. Nutaikiusius Šaulius vienas karininkas įrašo į tam tikrą sąrašą (priedėlis 9 Nr.). Nutaikyti kulkosvaidžiai pasilieka vietoje.

¹⁾ ne fabrikos Nr., bet pastatymo eilės Nr., t. y.: esant 12 kulk. — 1—12 numeriai: esant tik 6 kulkosvaid. — 1—6. num.: skaitoma iš dešinės kairėn.

247. Nutaikymą tikrina tas pats karininkas, kuris suraše taikytojus. Laikoma „gerai“ nutaikyta, kada taikiklis taisyklingai pastatytas ir kulkosvaidis tikrai nutaikytas.

248. Nutaikymo vaisiai įrašomi į sąrašą su išvada „gerai“, arba, jeigu minėtosios sąlygos 247 str.) nebuvvo išpildytos, su „—“ (brūkšniu).

249. Prizus gali gauti tik tie taikytojai, kurie turi ne mažiau kaip (6 šešius) „gerus“ nutaikymus. Čia lemia mažiausia visų punktų suma. Už kiekvieną blogą nutaikymą pridedama „6“ punktai (esant kuopoje 6 kulkosvaidžiams) arba esant 12 kulkosvaidžių kuopoje. skaitoma už kiekvieną blogą nutaikymą 12 punktų.

250. 2 geriausieji Šauliai gauna prizus.

Antrasis prizų nutaikymas.

251. 2-asis prizų nutaikymas daromas visiems Šaudymo pratimams pasibaigus.

Dalyvauja visi I. Šaudymo klasės Šauliai ir jaunesnės tarnybos taikytojai Šauliai.

Nutaikymo eiga kaip nurodyta nuo 244 iki 250 str. 2 geriausieji Šauliai gauna prizus.

IV. Taikiniai ir šovinėliai.

Taikiniai¹⁾.

252. Taikiniai daromi iš kartono ar audeklo; taikinių rėmai — iš medžio. Kartono taikiniai gali būti išlipdyti popierium, o audeklo taikiniai turi būti išlipdyti popierium. Popieriniai taikiniai galima užlipdyti ir ant medinių skydų.

253. *Taikinys I.* Nr. (26. brėž.). Ant taikinio užlipdomi 2 orizontaliai popieriniai ruožai, kiekvienas 60 cm. ilgumo ir 8 cm. aukštumo, vienoje tiesioje linijoje, vienas šalia kito.

Ruožai turi turėti tokią pat spalvą kaip taikinys.

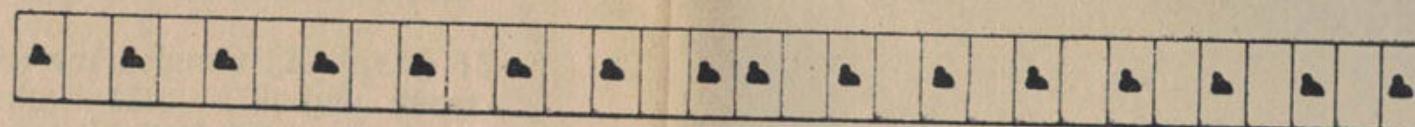
Kiekvienas ruožas dalijamas į 15 keturkampių, 4 cm. platumo kiekvienas. Neporinių keturkampių viduryje įbraižoma 3 cm. atstumo nuo ruožų apatinį kraštą sumažintas galvos taikinys, juodos spalvos, 15 m/m. aukštumo ir 25 m/m. platumo. Draudžiama taikinių galvos dažyti raudona spalva.

254. *Taikinys II* Nr.²⁾ (27. brėž.) 2 įstrižai einantieji ruožai, — 15 keturkampių po 4 cm. platumo kiekviename — prilipdomi prie taikinio taip, kad viršutinių ruožų kraštų susidūrimo punktas būtų 16 cm. atstumo nuo orizontalės linijos.

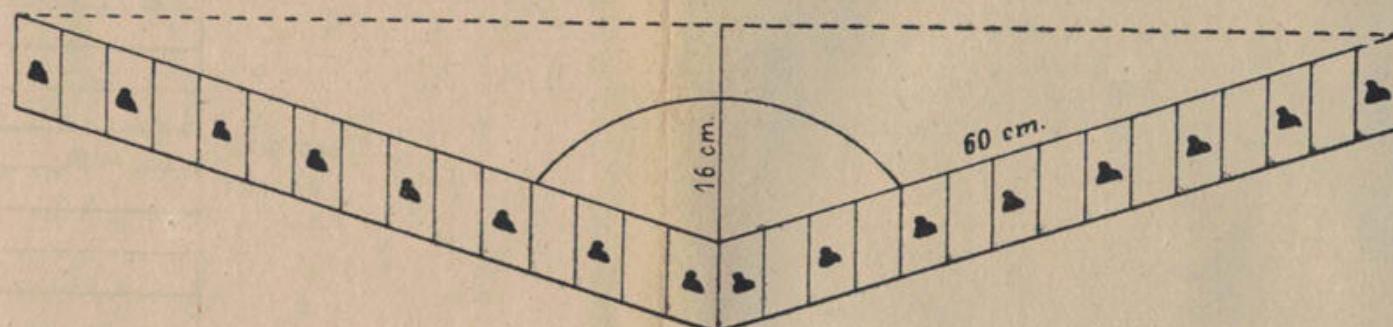
¹⁾ Apie taikinius kaunamiesiems šaudymams žiūr. Šaudymo Statuto I, A. 485—502 str.

²⁾ Sudaryti taik. II Nr. iš dviejų, taikinio I Nr. pusiu neleistina, kadangi tada keturkampių kraštai nebūtų vertikalūs, bet įstriži. Taikinio II Nr. abi pusės yra neviešodos ir turi būti atskirai daromos.

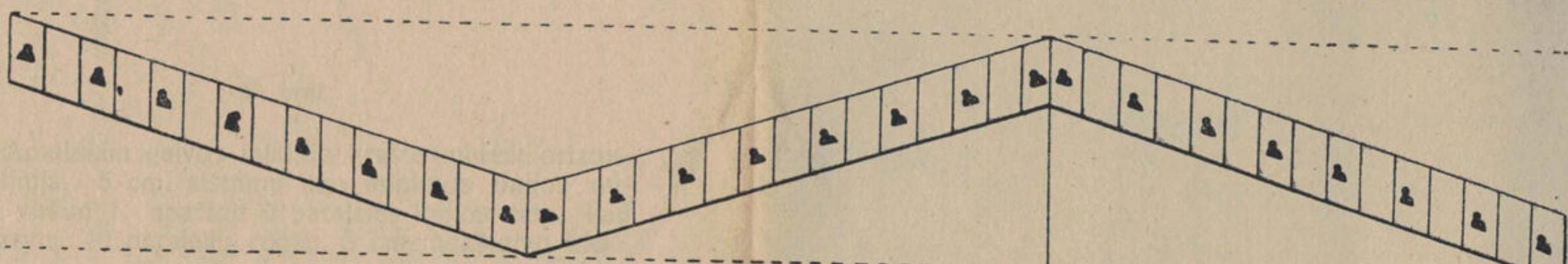
Prie 75. pusl.

26. bréž.

27. bréž.

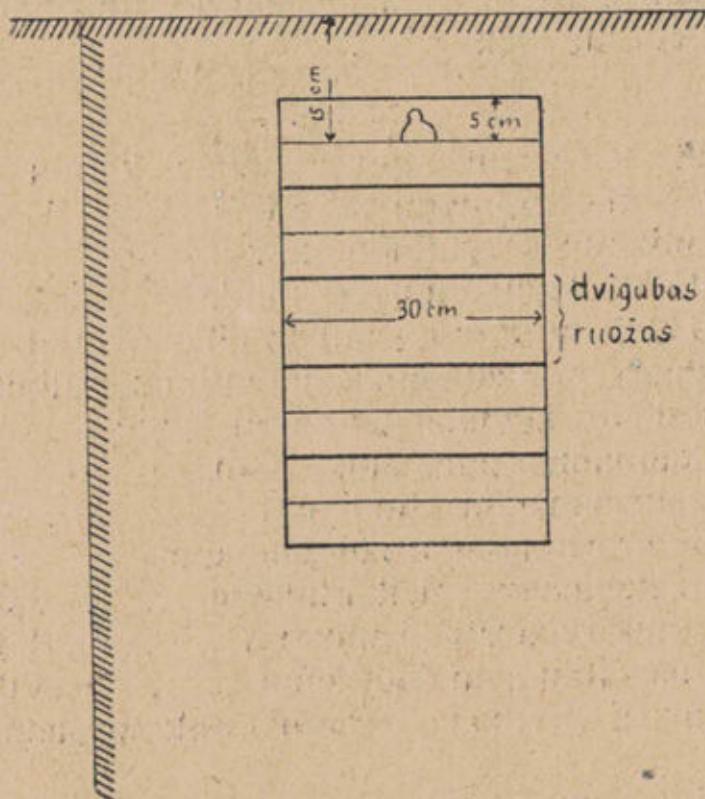

28. bréž.

Ypatingiemis pratimams galima padirbtii naujos formos, grupuojant ruožus kitoje tvarkoje.

255. *Taikinys III Nr.* (28. brėž.) 3 įstrižai einantieji ruožai grupuojami prie vienas kito, kaip taikinys II Nr.

256. *Taikinys sklaidymui gilumon* (29. brėž.) 15 cm. nuo viršutinio taikinio krašto užlipdyti sumatintas galvos taikinys, kaip taikinio I Nr.

29. brėž.

Apatiniam galvos taikinio krašte nubrėžti orizontalię linija. 5 cm. atstumu nuo minimos linijos nubrėžti viršun 1, apačion 9 paralélės linijos taip, kad pasidarytų 10 paralélių ruožų, 5 cm. aukštumo kiek-

vienas, 2 ruožai sudaro „dvigubą ruožą“. Nuo galvos taikinio vidurio 15 cm. į dešinę ir 15 cm. į kaire nubrėžti po vieną vertikalį brūkšnį (Šoninis aprėžimas).

257. *Taikinys IV Nr.*

5 įstrijai einantieji ruožai — 15 keturkampių kiek viename — sudedami iš 28. brėž. Kiekvienas iš visų keturkampių (4 cm. platumo) dalijamas vertikaliais brūkšniais taip, kad pasidarytų 150 keturkampių, 2 cm. platumo kiekvienas.

Šoviniai.

258. Kiekviena kulkosvaidžių kuopa (6 s. k.) gauna kas met mokymo reikalams:

Šaudymui iš sunkiųjų kulkosvaidžių

110.000 kaunamųjų šovinių¹⁾ ir

100.000 mokomųjų šovinių²⁾ (šoviniai su sumazintu užtaisu ir medinėmis mėlynomis kulipkomis).

Duodami šoviniai skirstomi šiaip:

1) kaunamiesiems šaudymams . . 70 000 šovinių

2) tikrinamajam šaudymui . . 7.500 "

3) puskarininkų prizų šaudymui
kiekvienam puskarininkui . . 250 "

4) kulkosvaidžių išaudymui . . 1.000 "

5) parodomajam šaudymui. . . 1.000 "

Likusieji šoviniai skiriami mokomiesiems šaudymams.

Iš duodamų kaunamiesiems šaudymams 70.000 šovinių skiriama:

¹⁾ Esant 12 kulkosvaidžių kuopoje, duodamas dvigubai didesnis kiekvienos rūšies šovinių skaičius.

²⁾ Kol minėtas skaičius šovinių nebus duotas, pritaikinti pratinmai prie esamo dalyse šovinių kiekio šaudymo inspektorius nurodymais.

- 1) Šaudymui atskirais kulkosvaidžiais ne mažiau kaip . . . 20.000 šovinių
- 2) būrio šaudymui ne mažiau kaip 20.000 "

Likusieji vartojami kuopos šaudymui.

Taupytis šoviniai, duodami kaunamiesiems šaudymams, draudžiama.

259. Jei pasidaro šovinių ekonomija, tai ją sunaudoti kitais metais per kaunamuosius šaudymus.

Jei kitokiu būdu atsiranda šovinių perteklius, tai juo naudotis kaunamiesiems šaudymams arba šiaip tolimesniams šaudymo mokymui šaudant atskirais kulkosvaidžiais.

Iš duodamo mokamųjų šovinių skaičiaus (100.000) apie 40.000 šovinių išleidžiama mokymui ir 60.000 šovinių visų rūšių kariuomenės dalių lauko užsiemimams arba manevramams.

260. Taikiniams pasidirbtii ir jiems reikalingos medžiagos nusipirkti kiekvienam kulkosvaidžių kuopa gauna per metus tam tikrą pinigų sumą¹⁾, kuri naujodama tik šaudymo mokymo reikalams.

261. Pinigai kurie surenkami už parduodamą iššautų kulipkų šviną, lieka kuopos naudai.

¹⁾ Sumą nustato Šaudymo inspektorius.

V. Šaudymo knygos ir šaudymo raportai.

Šaudymo knyga.

262. Kulkosvaidžių kuopos šaudymo knyga (ištiestas lapas) šitaip sutvarkoma:

Pradžioje yra visų karininkų, puskarininkų, šausų ir virštarnybinių visos kuopos karių sąrašas, paikirstytas šaudymo klasėmis, laipsniais ir raidėmis. Toliau eina žinios apie atliktus pratimus — 15. priedėlis; žinios, apie šaudymo dienų skaičių ir šovinių išleidimą 6. priedėlis. Šaudymo lapai mokomiesiems šaudymams 7. priedėlis, ir kaunamiesiems šaudymams. 8. priedėlis; gale yra šaudymo raporto nuorašas.

263. Šūviai mokomuose šaudymuose pažymim šitaip:

O : nekliudymai

✗ : rikošetai (atšokimai)

● : kvadratai (tiesus kliudymas).

264. Kliudymai ant 2 keturkampių ribos skaitomi tik vienu kliudymu viename abiejų keturkampių.

265. Visų atliktų kaunamujų šaudymų išvados išrašomos į ypatingus kaunamujų šaudymų lapus, kuriems forma nurodyti draudžiama¹⁾.

¹⁾ Kaunamujų šaudymų išvados yra slaptos ir rašomos paties kuopos vado.

Šaudant atskirais kulkosvaidžiais, reikia išrašyti taikytøjais skiriama kulkosvaidininkų pavardės.

Šaudymo lapai sudaro pamatą išrašymams į kuopos šaudymo knygą ir turi nurodyti visas 8 ame priedėly reikalaujančias žinias.

266. Jei aukštesnieji viršininkai nori susipažinti su atskiru kaunamujų šaudymų eiga, tai jie gali peržiūrėti kaunamujų šaudymų lapus.

Pristatinėti viršininkams terminuotų arba kitokių pranešimų apie kaunamų šaudymų išvadas draudžiama.

Mažoji Šaulio šaudymo knygelė¹⁾.

267. Mažoji Šaulio šaudymo knygelė turi nurodyti:

- 1) kulkosvaidžio numerį, iš kurio šaulys šaudyavo,
- 2) šaudymo sąrašą su mokomųjų šaudymų pratimų sąlygomis,
- 3) Šaulio išleistų šovinių skaičių,
- 4) pažymėjimą apie perkėlimą į kitą šaudymo klasę, šaulių ženklus ir nutaikymo prizus.

Knygelė nuolat būna pas šaulį. Šaudykloje jis paduoda knygelę raštininkui, kuris išrašo į ją visus Šaulio išleistus šūvius su pažymėjimais. Šaudymui pasibaigus knygelė grąžinama Šauliui.

Šaudymo raportai.

268. Kulkosvaidžių kuopos pristato raportus batalionui, (10. priedėlis) šiam pareikalavus.

Raportai apie tikrinamąjį šaudymą pridedami sykiu (8. priedėlis).

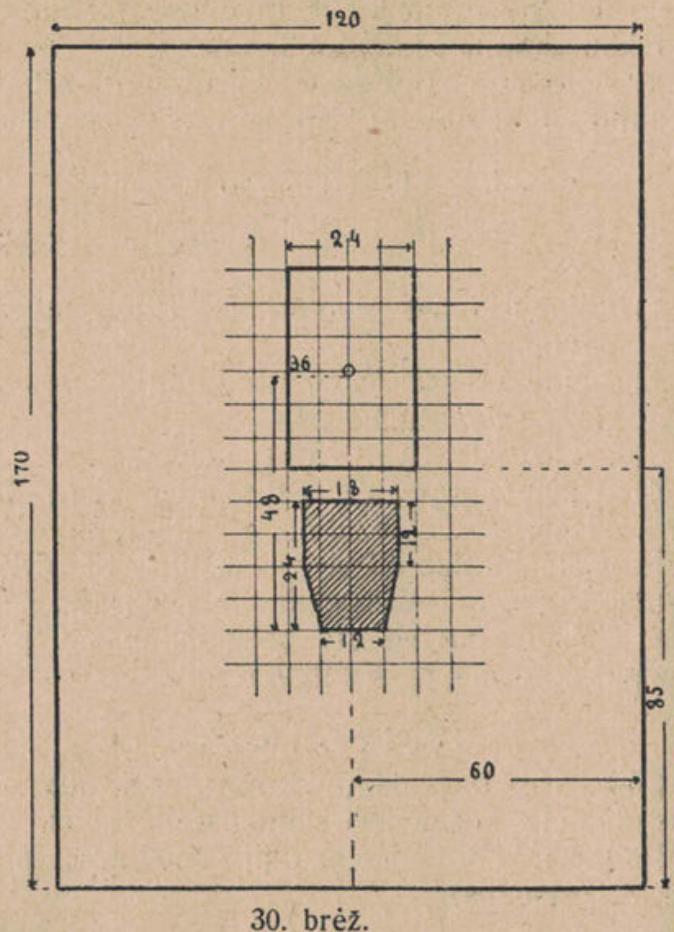
¹⁾ Bus vėliau išleista. Ta knygelė duodama kiekvienam Šauliui į rankas ir paliekama jam.

VI Sunkiųjų kulkosvaidžių išaudymas.

269. Sunkiųjų kulkosvaidžių išaudymai daromi 150 m. atstumo.

- 1) gavus visai naujų kulkosvaidžių,
- 2) pasirodžius blogoms šaudymo išdavoms del vamzdžio trūkumų.

270. Išaudymams vartojamas taikinys iš 24. brėž.¹⁾

30. brėž.

¹⁾ Taikymo taškas išaudant yra: šeškampio apatinis kraštas. Gerai nutaikius ir turint gerą vamzdį, visi kliudymai turi būti įbraižyti (viršuj šeškampio) keturkampio ribose.

Sutartiniai ugnies vadovavimo ženklai.

Kad šaudant geriau būtų viršininkų ugnies įsakymai perduoti reikalingi *sutartiniai ženklai*, nes

- a) kautynių trukšme, ypač šaudant keliems kulkosvaidžiams, komandos labai retai girdimos ir silpnai suprantamos,
- b) švilpukai dažnai negirdimi,
- c) perdavinėti ugnies įsakymai žodžiu (per pašiuntinius) nepatariama, kadangi pašiuntiniai savo judėjimais lengvai išduoda poziciją priešui,
- d) vaikščiojant daugeliui pašiuntinių, galima turėti žymiu žmonių nuostolių.

Ženklai nustatomi šitaip:

1. **Rodyti išiesta ranka ir smilium kurj** noris būrj arba skyrių reiskia: kad kitas ženklas duodamas jo viršininkui,
2. **„Aukšciau!“ „Žemiau!“** Greitai pakelti arba nuleisti į atatinkamą kulkosvaidį (arba būrj) nukreiptą išiestą ranką.
3. **„Dešinėn!“ „Kairėn!“** Rodyti išiesta ranka ir smilium atatinkamą kulkosvaidį (arba būrj) ir greitai pasukti išiestą ranką dešinėn arba kairėn.
4. **Daugiau sklai-** Sukinėti kumštį dešinėn ir kairėn dyti gilumon: (išiesta ranka).
5. **Sustabdyk ugnj!“** Ranką pusiau aukštyn pakelti ir greitai mesti žemyn.

6. Ugnj kryžiuoti! Nurodymui, kurie kulkosvaidžiai turi ugnj kryžiuoti, rodyti išiesta dešine ranka ir smilium vieną kulkosvaidj (arba būrj) ir kaire išiesta ranka ir smilium kitą kulkosvaidj (arba būrj) ir po to abi išiestas rankas prieš krūtinę sukryžiuoti.

7. „Ugnj perkelti! Išiesta ranka ir smilium rodyti vieną kulkosvaidj (arba būrj); tada tą pačią išiestą ranką *pamažu* pasukti į kitą kulkosvaidj (arba būrj) reiškia, kad pirmutinis kulkosvaidis (arba būrys) turi padėti kitam kulkosvaidžiui (arba būriui), į kurį išiesta ranka buvo pasukta. I tą pastarojo kulkosvaidžio (arba būrio) barą perkelti savo ugnj.

8. „Suprantu!“ Trumpai pakelti ranką.

Visi sutart. ženklai yra k. v-ams įsakymai ir turi būti griežtai pildomi. Būrio vadams tik ženklas „ugnj kryžiuoti“ yra griežtas įsakymas, kuris tuč tuoju turi būti pildomas.

Visi kili šaudant būrio vadams duodami ženklai yra tik „priminimai“; jie tik sako būrio vadui, ką pats kuopos vadas pastebėjo ir ką jis pataria būrio vadui daryti. Būrio vadas iš savo vietas patsai gali geriau spręsti, ar savo pėdai gerai kliudo taikinius, ar ne; jam paliekama visiška laisvė. Todel būrio vadai kiekvienu atveju patys turi spręsti, ar reikia pildyti kuopos vado duodami ženklai, ar ne. Pavyzdžiu, būrio vadas pastebėjo, kad jo pėdai eina pertoli; jis tuoju duoda savo k. v-ams ženklą „žemiau!“. Tuoju

po to būrio vadas gauna iš kuopos vado ženklą „žemiau!“. Jei būrio vadas šiuo atveju pildytų kuopos vado įsakymą (ženklą) „žemiau!“, tai tada pėdas kristų perarti.

Kiekvienu atskiru atveju paliekama būrio vadui visiška laisvė.

Pataikymo galimumo lentelės**I galvos taikiniai**

Atstumas (metrais)	Neskaidant gilumon						100 m. sklaidymas gilumon (1 brūkšnys)									
	Taikinių tarpeklis (metrais)			Pėdo tankiosios dailes gilumas (metrais)			Taikinių tarpeklis (metrais)			Pėdo tankiosios dailes gilumas (metrais)						
	0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0		0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	
800	80	4,8	3,7	3,2	2,4	1,9	1,6	1,4	190	1,8	1,4	1,1	0,9	0,7	0,6	0,5
900	75	4,0	3,0	2,6	2,0	1,6	1,3	1,1	170	1,6	1,2	1,0	0,8	0,6	0,5	
1000	70	3,3	2,5	2,2	1,6	1,3	1,1	0,9	150	1,5	1,1	0,9	0,8	0,6	0,5	
1100	70	2,7	2,0	1,7	1,3	1,0	0,9	0,8	140	1,3	1,0	0,8	0,7	0,5		
1200	65	2,2	1,7	1,4	1,1	0,8	0,7	0,7	130	1,2	0,9	0,8	0,6	0,5		
1300	65	1,8	1,4	1,1	0,9	0,7	0,6	0,5	120	1,0	0,8	0,7	0,5			
1400	60	1,5	1,1	0,9	0,8	0,6	0,5		110	0,9	0,7	0,6				
1500	60	1,2	0,9	0,8	0,6	0,5			105	0,7	0,6	0,5				
1600	60	1,0	0,7	0,6	0,5				100	0,6	0,5					

Atstumas (metrais)	200 m. sklaidymas gilumon (2 brūkšniai)						
	Taikinių tarpeklis (metrais)			Pėdo tankiosios dailes gilumas (metrais)			
	0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0
800	240	1,6	1,2	1,0	0,8	0,6	0,5
900	230	1,4	1,0	0,9	0,7	0,5	
1000	220	1,2	0,9	0,8	0,6	0,5	
1100	210	1,0	0,8	0,7	0,5		
1200	200	0,8	0,6	0,6	0,5		
1300	200	0,7	0,5	0,5			
1400	200	0,6	0,5				
1500	200	0,5					
1600	200						

II. Krūtinės taikiniai

Atstumas (metrais)	Neskaidant gilumon						100 m. sklaidymas gilumon (1 brūkšnys)									
	Taikinių tarpeklis (metrais)			Pėdo tankiosios dailes gilumas (metrais)			Taikinių tarpeklis (metrais)			Pėdo tankiosios dailes gilumas (metrais)						
	0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0		0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	
800	80	8,8	6,6	5,7	4,3	3,4	2,9	2,4	190	3,3	2,4	2,1	1,6	1,2	1,1	0,9
900	75	7,2	5,4	4,7	3,5	2,8	2,3	2,0	170	3,0	2,2	1,9	1,4	1,1	1,0	0,8
1000	70	5,9	4,4	3,8	2,9	2,3	1,9	1,6	150	2,7	2,0	1,7	1,3	1,0	0,9	0,8
1100	70	4,8	3,6	3,1	2,3	1,9	1,6	1,3	140	2,4	1,8	1,5	1,1	0,9	0,7	0,6
1200	65	3,9	2,9	2,5	1,9	1,5	1,3	1,1	130	2,2	1,6	1,3	1,0	0,8	0,7	0,6
1300	65	3,3	2,4	2,1	1,6	1,2	1,1	0,9	120	1,9	1,4	1,2	0,9	0,7	0,6	0,5
1400	60	2,7	2,0	1,7	1,3	1,0	0,9	0,8	110	1,6	1,2	1,1	0,8	0,6	0,5	0,5
1500	60	2,2	1,7	1,4	1,1	0,8	0,7	0,6	105	1,4	1,0	0,9	0,6	0,5		
1600	60	1,7	1,4	1,1	0,9	0,7	0,6	0,5	100	1,1	0,8	0,7	0,5			

Atstumas (metrais)	200 m. sklaidymas gilumon (2 brūkšniai)							
	Taikinių tarpeklis (metrais)			Pėdo tankiosios dailes gilumas (metrais)				
	0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5		
800	240	2,7	2,0	1,7	1,3	1,0	0,9	0,7
900	230	2,4	1,8	1,5	1,1	0,9	0,8	0,6
1000	220	2,1	1,6	1,4	1,0	0,8	0,7	0,6
1100	210	1,8	1,4	1,2	0,9	0,7	0,6	0,5
1200	200	1,5	1,2	1,0	0,8	0,6	0,5	
1300	200	1,3	1,0	0,8	0,6	0,5		
1400	200	1,1	0,8	0,7	0,5			
1500	200	0,9	0,6	0,5				
1600	200	0,7	0,5					

III. Klupsčiom taikiniai.

Atstumas (metrais)	100 m. sklaidymas gilumon (1 brūkšnys)						200 m. sklaidymas gilumon (2 brūkšniai)									
	Pėdo tan-kiosios da-lies gilumas (metrais)			Taikinių tarpeklis (metrais)			Pėdo tan-kiosios da-lies gilumas (metrais)			Taikinių tarpeklis (metrais)						
	0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0		0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	
800	190	5,4	4,2	3,6	2,7	2,2	1,8	1,5	240	4,5	3,5	3,0	2,3	1,8	1,5	1,3
900	170	4,9	3,8	3,3	2,4	2,0	1,6	1,4	230	3,9	3,0	2,7	2,0	1,6	1,3	1,1
1000	150	4,5	3,4	3,0	2,2	1,8	1,5	1,3	220	3,4	2,6	2,4	1,7	1,4	1,1	1,0
1100	140	4,0	3,1	2,7	2,0	1,6	1,4	1,2	210	2,9	2,3	1,9	1,4	1,2	1,0	0,8
1200	130	3,6	2,8	2,4	1,8	1,4	1,2	1,1	200	2,5	1,9	1,6	1,2	1,0	0,8	0,7
1300	120	3,1	2,4	2,1	1,6	1,2	1,1	0,9	200	2,1	1,6	1,4	1,1	1,0	0,9	0,6
1400	110	2,7	2,1	1,8	1,4	1,1	0,9	0,8	200	1,7	1,3	1,2	0,9	0,7	0,6	0,5
1500	105	2,2	1,7	1,5	1,2	0,9	0,8	0,6	200	1,4	1,1	1,0	0,7	0,6	0,5	
1600	100	1,8	1,4	1,2	0,9	0,8	0,6	0,5	200	1,1	0,9	0,8	0,6	0,5		

Atstumas (metrais)	300 m. sklaidymas gilumon (3 brūkšniai)							
	Pėdo tan-kiosios da-lies gilumas (metrais)			Taikinių tarpeklis (metrais)				
	0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	
800	300	3,0	2,3	2,0	1,5	1,2	1,0	0,8
900	300	2,5	2,0	1,7	1,3	1,0	0,9	0,7
1000	300	2,2	1,7	1,5	1,2	0,9	0,8	0,6
1100	300	1,9	1,5	1,3	1,0	0,8	0,7	0,6
1200	300	1,6	1,3	1,1	0,8	0,7	0,6	0,5
1300	300	1,4	1,1	1,0	0,7	0,6	0,5	
1400	300	1,2	0,9	0,8	0,6	0,5		
1500	300	1,0	0,8	0,7	0,5			
1600	300	0,8	0,6	0,5				

IV. Figūros taikiniai.

Atstumas (metrais)	100 m. sklaidymas gilumon (1 brūkšnys)						200 m. sklaidymas gilumon (2 brūkšniai)									
	Pėdo tan-kiosios da-lies gilumas (metrais)			Taikinių tarpeklis (metrais)			Pėdo tan-kiosios da-lies gilumas (metrais)			Taikinių tarpeklis (metrais)						
	0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0		0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	
800	190	8,9	6,9	5,9	4,4	3,6	3,0	2,5	240	7,5	5,8	5,0	3,7	3,0	2,5	2,1
900	170	8,1	6,3	5,4	4,0	3,2	2,7	2,3	230	6,5	5,0	4,3	3,2	2,6	2,2	1,8
1000	150	7,4	5,7	4,9	3,7	2,9	2,4	2,1	220	5,6	4,3	3,7	2,8	2,2	1,9	1,6
1100	140	6,6	5,1	4,4	3,3	2,6	2,2	1,9	210	4,8	3,7	3,2	2,4	1,9	1,6	1,4
1200	130	5,9	4,5	3,9	2,9	2,3	1,9	1,7	200	4,1	3,1	2,7	2,0	1,6	1,4	1,2
1300	120	5,1	3,9	3,4	2,5	2,0	1,7	1,5	200	3,4	2,6	2,3	1,7	1,4	1,2	1,0
1400	110	4,4	3,4	2,9	2,2	1,7	1,5	1,3	200	2,9	2,2	1,9	1,4	1,2	1,0	0,8
1500	105	3,8	2,9	2,5	1,9	1,5	1,3	1,1	200	2,4	1,8	1,5	1,1	1,0	0,8	0,7
1600	100	3,3	2,5	2,2	1,6	1,3	1,1	0,9	200	1,9	1,4	1,2	0,9	0,8	0,6	0,5

Atstumas (metrais)	300 m. sklaidymas gilumon (3 brūkšniai)							
	Pėdo tan-kiosios da-lies gilumas (metrais)			Taikinių tarpeklis (metrais)				
	0,5	0,8	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	
800	300	4,9	3,8	3,3	2,5	2,0	1,7	1,5
900	300	4,3	3,3	2,9	2,2	1,7	1,5	1,3
1000	300	3,8	2,9	2,5	1,9	1,5	1,3	1,1
1100	300	3,3	2,5	2,1	1,6	1,3	1,1	0,9
1200	300	2,8	2,2	1,8	1,3	1,1	1,0	0,8
1300	300	2,4	1,8	1,5	1,1	1,0	0,8	0,7
1400	300	2,0	1,5	1,3	1,0	0,8	0,7	0,6
1500	300	1,7	1,3	1,1	0,8	0,7	0,6	0,5
1600	300	1,4	1,1	0,9	0,7	0,6	0,5	

Sunk. kulkosvaidžių kaunamujų šaudymų pavyzdžiai.

A. Puolamosios kautynės.

Uždavinys	Taikinių rūšis ir pastatymas	Atstumas (metrai)	Taikymo būdas
1) Apsaugoti išsiskirstantį kautynių tvarkon batalioną vienam arba keletui s. k. būrių savarankiškai. Sykiu šaudyti per savo dalij galvas ir perkelti ugnį į taikinį c.	a) Viena žygiuojanti arba gulinči kolona arba vorelė. b) Keletas išsiskirstančių kautynių tvarkon koloną arba vorelių, viena šalia arba užpakalyje kitos, judesye ir poilsyje (stačiom arba gulom) c) vienas arba keletas sunk. kulkosvaidžių.	2000—3500 1500	Netiesiai Netiesiai arba tiesiai
2) Padėti slenkantiems pirmyn Šauliams (l. k. -- grandims). a) sparnine ugnimi b) fronto ugnimi (šaudant per galvas)	a) Savieji Šauliai, pro kuriuos arba per kurių galvas šaudoma. b) Užpakalyje jų: vorelės arba vilnys judesye arba gulom ir šaudant.	1000—1200 1800—1400	Netiesiai arba tiesiai
3) Susitinkamosios kautynės (s. k. ugnies apsauga). a) nemalonomas priešas, i-	a) Ant aukštumos X atskiri Šaudantieji Šauliai, užpakalyje jų vilnys ir vorelės	1200 1500—1700	Netiesiai Netiesiai
siskirstęs kautynių tvarkon, žengia pirmyn, norėdamas pasiekti aukštumą X (lakūnų pranešimas). Šaudyti per savo dalij galvas arba pro šalį ir protarpius. b) Priešo kulkosvaidžiai šaudo į mūsų slenkancias pirmyn grandis. Staigus ugnies puolimas į priešo kulkosvaidžius ir ugnies perkėlimas į priešo Šaulius, paskui į taikinį c. Šaudyti per savo dalij galvas ir pro protarpius.	b) Uždengtoje (laukiamoje) pozicijoje 2 s. k. (priešo), kurie, mūsų kulkosvaidžiams pradėjus šaudyti, paleis ugnį a) 2 s. k. b) Šaudančios vilnys c) 3 — 4 vorelės arba vilnys judesye.	1500 1500 1200 1600—1400	Tiesiai arba netiesiai Netiesiai Tiesiai Tiesiai
4) Sparnine ugnimi neutralizuoti priešą prieš pralaužiant frontą. Pralaužus frontą, ugnį perkelti sulig signalais. Po to gintis nuo priešo priešpuolio.	S. k. — lizdas su keliais Šauliais: arti 200 m. prieš lizdą savieji sparno Šauliai. Šauliams davus ženklą, ugnį perkelti pirmyn. Priešpuolis: 3 voreles ir 3 vilnys.	600—700 1000—800	Tiesiai Tiesiai
5) S. k. būrio pozicijos mainymas pirmyn; atskirais kulkosvaidžiais Šuoliais pakeisti poziciją, vienas kitam savo ugnimi padedant. Šaudant per galvas arba pro taikinių Šalį a).	a) Savujų Šaudančių Šaulių linija, b) priešas, priešo vilnys su atskiromis vorelėmis užpakalyje vilnių, c) priešo s. k. ugnies puolimas.	600—800 1000—1300 1500	Tiesiai Tiesiai Tiesiai

88

88

B. Ginamosios kautynės.

Uždavinys	Taikinių rūšys ir pastatymas	Atstumas (metrai)	Taikymo būdas
1) Varginamoji ugnis, šaudant per galvas, į rinkimosi vietas, kryžkelius. Kulkosvaidžiai statomi prie užtvaros arba už gynimosi linijos.	Keletas kolonų arba vorelių, šalia viena kitos gulinčios.	2000—2500	Netiesiai
2) Organizuoti s. kulk. ešelonavimą gilumon ir platumon ir naikinančiąją ugnį į vietas ruožus (slėnius, miškų kraštus, kaimų išėjimo vietas). Šaudyti per galvas, šaudymą pradėti pranešimu: priešas ten ir ten slenka pirmyn.	Puolančių vilnys, užpakalyje jų vorelės.	2000—2500	Netiesiai
3) Organizuoti a) užtveriamąją ugnį prieš priešo puolimą. b) naikinančiąją ugnį, priešui pralaužus mūsų poziciją. Šaudyti per galvas arba sparnine ugnimi. <i>Dieną arba naktį.</i>	a) paleisti užtveriamąją ugnį ženklu į vilnis, saujas, vorelės judesye, arba į šaudantį kulkosvaidį; b) tas pats sulig savo pastebėjimu arba atskiru paliepimu.	1600—1800 1000—1200	Netiesiai Tiesiai
4) S. k. būrys rezerve ir bataliono vado valdžioje. Būrio pastatymas į rezervą, įsakymas ryšiams sudaryti ir laikyti ir organizuoti sekimą. Veikti bat. vado įsakymu: priešas pralaužė 1. pėst. liniją. Padėti priešpuoliui, užtveriant pralaužusį priešą užpakalyje.	Priešo ir mūsų linija. Užpakalyje priešo linijos du per galvas šaudantieji s. k. Tarpe s. k. ir priešo linijos vilnys ir vorelės.	800—1000 1200 1200—900	Tiesiai Tiesiai
5) Sparnine ugnimi šaudyti pro šalį savųjų dalių į įsiveržusį mūsų 1-on linijon priešą. Ugnį perkelti prieš puolančių mūsų šaulių ženklaus.	2 s. k., prieš juos 10—20 šaudančių priešo šaulių, prieš juos mūsų sparno šauliai, keletas mūsų puolančių vilnių ir vorelių. Duoti ženklaugniai perkelti pirmyn.	800—900 700—800	Tiesiai Tiesiai
6) Organizuoti ugnies planą su 2 s. k. būriais. Išskaičiuoti ir nustatyti šaudymo davinius ir padaryti šaudymo skemą ir t.t. Kiekvienam būriui po 2—4 taikinius, a) dienai b) nakčiai. Paleisti ugnį į nurodytus taikinius įsakymu, ženklu arba savarankiskai savo pastebėjimu.	Kolonos arba vorelės, s. k. lizdas, puolančio vilnys arba vorelės judesys. Šaudančios vilnys.	2000 1500 1500—1200 1000	Netiesiai arba tiesiai, arba dalinai netiesiai ir dalinai tiesiai

C. Persekiojimas.

Užduaviny s	Taikinių rūšys ir pastatymas	Atstumas (metrai)	Taikymo būdas
1) Lygiagretis (paralėlis) persekiojimas su 1 kulk. būriu. a) staigus ugnies puolimas į pasitraukiantį priešą, b) perkelti ugnį į priešo s. k-ius.	a) 6 vorelės, vilnys arba saujos judesyje (pasitraukiant); b) 2 s. k. netikėtai pradeda šaudyti.	1300—1500 1600	Tiesiai Tiesiai
2) a) užpakalinis s. k. būrys persekioja priešą tiesiąja ugnimi, b) vėliau varginamoji ir naikinamoji ugnis (netiesioji) į kolonas, šaudant per savo dalį galvas.	a) pasitraukiančios vilnys ir vorelės; užpakalyje jų keletas šaulių ir lengv. kulk. b) pasitraukiančio kolonos ir vorelės.	1400 2000—2500	Tiesiai Netiesiai

Prie pusl. 93.

Vidurinės trajektorijos aukštėjimas ir žemėjimas sulig taikymo linija.

4 priedėlis.

Taikiklio nustaty- mas (metrais)	Atstumas nuo šaulio (metrai s)													
	25	50	75	100	125	150	175	200	225	250	275	300	325	350
100	0,01	0,02	0,01	0	-0,02	-0,05								
200	0,03	0,05	0,07	0,07	0,07	0,06	0,03	0	-0,04	-0,10				
300	0,05	0,09	0,13	0,15	0,17	0,18	0,17	0,16	0,13	0,10	0,05	0	-0,08	-0,17

Taikiklio nustaty- mas (metr.)	Atstumas nuo šaulio (metrai s)																																						
	50	100	150	200	250	300	350	400	450	500	550	600	650	700	750	800	850	900	950	1000	1050	1100	1150	1200	1250	1300	1350	1400	1450	1500	1550	1600	1650	1700					
400	0,15	0,25	0,35	0,35	0,35	0,30	0,20	0	-1,30	-0,65																													
500	0,20	0,40	0,55	0,65	0,70	0,70	0,65	0,50	0,30	0	-0,40	-0,85																											
600	0,30	0,50	0,75	0,90	1,05	1,10	1,15	1,10	0,95	0,70	0,40	0	-0,50	-1,20																									
700	0,35	0,70	1,00	1,25	1,45	1,65	1,75	1,70	1,55	1,35	1,00	0,55	0	-0,75	-1,70																								
750	0,40	0,80	1,15	1,45	1,70	1,90	2,05	2,15	2,05	1,90	1,60	1,20	0,65	0	-0,90	-1,85																							
800	0,45	0,90	1,30	1,65	2,00	2,25	2,45	2,60	2,65	2,60	2,50	2,25	1,95	1,45	0,75	0	-1,00	-2,20																					
850	0,50	1,00	1,45	1,70	2,25	2,60	2,85	3,05	3,15	3,15	3,10	2,95	2,65	2,25	1,65	0,90	0	-1,15	-2,25																				
900	0,60	1,15	1,65	2,15	2,60	2,95	3,30	3,55	3,75	3,80	3,80	3,70	3,50	3,15	2,65	1,90	1,05	0	-1,35	-2,9																			
950	0,65	1,30	1,85	2,40	2,95	3,40	3,80	4,15	4,35	4,50	4,55	4,40	4,15	3,70	3,05	2,25	1,20	0	-1,50	-3,25																			
1000	0,75	1,45	2,00	2,70	3,30	3,85	4,30	4,70	5,00	5,25	5,40	5,40	5,20	4,80	4,25	3,50	2,60	1,40	0	-1,70	-3,65																		
1050	0,8	1,6	2,3	3,1	3,7	4,3	4,9	5,4	5,8	6,1	6,3	6,4	6,3	6,0	5,5	4,9	4,0	2,9	1,6	0	-1,9	-4,1																	
1100	0,9	1,8	2,6	3,4	4,2	4,8	5,5	6,0	6,6	6,9	7,2	7,5	7,5	7,3	7,0	6,4	5,6	4,6	3,3	1,8	0	-2,2	-4,7																
1150	1,0	2,0	2,9	3,8	4,7	5,4	6,2	6,8	7,4	7,9	8,3	8,6	8,8	8,8	8,7	8,4	8,0	7,3	6,4	5,2	3,8	2,0	0	-2,4	-5,3														
1200	1,1	2,2	3,3	4,2	5,2	6,0	6,8	7,6	8,3	9,0	9,5	9,8	10,1	10,2	10,2	10,1	9,7	9,1	8,3	7,2	5,9	4,3	2,3	0	-2,7	-5,9													
1250	1,2	2,4	3,6	4,6	5,7	6,7	7,6	8,5	9,3	10,0	10,6	11,1	11,5	11,8	11,9	11,6	11,1	10,4	9,4	8,2	6,7	4,9	2,6	0	-3,0	-6,5													
1300	1,3	2,6	3,9	5,1	6,3	7,4	8,4	9,4	10,3	11,1	11,9	12,5	13,0	13,4	13,6	13,5	13,2	12,5	11,7	10,6	9,2	7,5	5,4	2,9	0	-3,4	-7,3												
1350	1,5	2,9	4,3	5,6	6,9	8,1	9,3	10,4	11,4	12,4	13,3	14,0	14,7	15,2	15,5	15,6	15,4	14,9	14,2	13,3	12,0	10,5	8,5	6,1	3,3	0	-3,8	-8,0											
1400	1,6	3,1	4,7	6,1	7,6	8,9	10,2	11,5	12,6	13,7	14,7	15,6	16,4	17,0	17,5	17,8	17,9	17,9	17,5	16,9	16,1	15,0	13,6	11,7	9,4	6,8	3,6	0	-4,1	-8,6									
1450	1,7	3,4	5,1	6,7	8,3	9,7	11,2	12,6	13,9	15,2	16,3	17,3	18,3	19,0	19,6	20,1	20,3	20,4	20,2	19,7	19,0	18,0	16,7	15,0	12,9	10,4	7,4	3,9	0	-4,4	-9,3								
1500	1,8	3,7	5,5	7,3	9,0	10,6	12,2	13,7	15,2	16,6	17,9	19,1	20,2	21,1	21,8	22,4	22,8	23,0	23,0	22,6	22,1	21,2	20,0	18,5	16,6	14,2	11,3	8,0	4,2	0	-4,8	-10,2							
1550	2,0	4,0	6,0	7,9	9,7	11,6	13,3	15,0	16,6	18,1	19,6	20,9	22,2	23,3	24,2	24,9	25,4	25,7	25,9	25,7	24,7	23,6	22,2	20,4	18,3	15,5	12,3	8,7	4,6	0	-5,3	-11,2							
1600	2,2	4,3	6,5	8,6	10,5	12,5	14,5	16,3	18,1	19,8	21,4	22,9	24,3	25,5	26,7	27,6	28,3	28,7	29,0	29,0	28,8	28,3	27,4	25,1	24,5	22,5	20,0	17,0	13,5	9,5	5,1	0	-5,8	-12,2					

2)	a) Būriais arba atskirais kulkosvaidžiais pasitraukti iš pradžios sparnine ugnimi šaudyti, paskui s. k.—ešelonais pasitraukti:	1200	Tiesiai
			a) Iš pradžios 3 vėlinys ir 1 l. k. šaudant, vėliau daugiau. b) Ploto šaudymas į puolancias voreles, vėlinis ir kolonas, išsisirkščiusias kautynių tvaron persekiojimui.
	b) Gynimo organizavimas 2-oje linijoje.	2000—1700 1500 1200	Tiesiai Tiesiai Tiesiai
			c) 2 s. k — vėliau puolancios dalys ir šaudantieji Šauliai.
	c) Gynimas nuo prišo ugnies puolimų ir pasitraukimų.	2000—1700 1500 1200	Tiesiai Tiesiai Tiesiai
			d) Tolimoji s. k ugnis (iki 3500 m.) ir perkelti ugnis ant artimesnių taikinių.

Ž i n
apie atliktus šau
I. (II.) Šau

Nr. iš eilės.	laip- snis	p a v a r d ē	Pratimų Nr. Nr.					
			1	2	3	4	5	tai- kyto- jams
Sąlygoms atlikti duodama šovinių:								
5	20	60	75	60	125			
Pratimuose buvo išleista šovinių: (atliktos sąlygos įrašyti raudonu rašalu)								
1	Vyr. ltn.	K.						
2	Vyr. pusk.	A.						
3	eil.	A.						
4	"	B.						
5	"	C.						
19	"	T.						

i o s
dymo pratimus.
dymo klasė.

5. priedėlis.

P a s t a b a .

220 be } taikytojams pratimu
345 su }

3. V. 21 m. perkeltas į 8 pėst. p.

taikytojas.

Ž i n

apie šaudymo dienas

1 Nr. iš eilės	2 Šaudymo laikas	3 Pratimuose dalyvavo:
		Karininkų
		Puskarininkinių ir virštarnybinių puskarin.
		Šaulių (eilinis ir gran-dinis)
I-osios Šaudymo klasė	II-osios Šaudymo klasė	Karininkų
		Puskarininkinių ir virštarnybinių puskarin.
		Šaulių (eilinis ir gran-dinis)
		Mokomieji šaudymai
		Tolimesniam šaudymo mo-kymui (šovinių ištekliai)
		Prizų šaudymai

ž i o s

iš šovinių išlaidos.

4	Š o v i n i u ̄ i s l a i d o s	5	6
Isaudymai	Bandomieji šūviai		
	Atskirais kulkosvai-džiais	Kaunamieji šaudymai	
	Būrio šaudymas		
	Kuopos šaudymas	Kaunamiesiems šaudy-mams išleistų šovinių skaičius	
		Tikrinamieji šaudymai	
		Parodomieji šaudymai	
		Is viso išleista	
		Šovinių išlaidos atsargos kari-ninkų, puskarininkų ir šaulių pratimams	
		Nejisiskelusių skaičius	
		Netikusių šovinių skaičius	

Šaudymo lapas

šaudymo klasė

Šaulys (laipsnis, pavardė ir vardas)

1	2	3	4
Nr. iš eilės	Pratimo veikslas	Šaudymo diena	Kliudymų skaičius
1			
2			
3			
ir t.t.			

Mokomųjų šaudymų

1		
2		
3		
ir t.t.		

Iš viso . . .

Tolimesniams šaudymo

1		
2		
3		
ir t.t.		

Iš viso . . .

Dalyvavimas kaunamuose šaudymuose:

Atskirais kulkosvaidžiais:

Būrio šaudymuose:

Kuopos

Tikrinamuosiųose šaudymuose:

Perkėlimas į aukštesnę šaudymo klasę:

Apdovanota Šaulių ženklais:

„ nutaikymo prizais:

Nr.

7. priedėlis.

Kulkosvaidžio Nr.

5	6
Išleistų šovinių skaičius (šaudymo ilgumas sekundom.)	P a s t a b a

p r a t i m a i

m o k y m u i

Čia nurodomi visi paaiškinimai šaudymo mokymo eigai, kaip antai: paleidimas, komandavimas, perkėlimai, ilgesnės atostogos iš ligos, paaiškinimas, jei vienas šaulys ilgesnį laiką pratimuose nedalyvavo, arba, jei jis keletą pratimų nepaprastai vienas po kito atliko. Nurodyti, del ko pav. pratimas pertrauktas ir ne visi šoviniai išleisti. Išvados apie nepaprastus patyrimus, darant mokomųjų arba kaunamuųjų iš sunk. kulkosvaidžių šaudymų. Bandomeji šūviai, išaudymai, tūtelii, plysimai, netikę šoviniai, nejskėlimai ir t. t.

(metai, mėnuo, diena)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Kuopos Nr. ir kuopos vado pavardė.		Šaudymo vieta, diena ir valanda							
Tikslas, Taikinių skaičius, rūšis ir ju tarpekliai; fronto ilgumas, fronto arba sparno ugnis. Esant judamiems taikiniams, kiek greitai jie sienka pirmyn, atgal arba į salį. Jei tik dalis baro apšaudoma, kiek tame yra taikinių.		Vietos sąlygos ir pėdų kritimo taškų, matymo aplinkybės. Taikinių matomybė, nušvietimas, oras, vėjo kryptis ir stiprumas, ir temperatūra (Celsijaus laipsniais)							
Tikras atstumas		Matuota distancija ir kiek laiko matavimui reikėjo. Ar matuota prieš ar po ugries paleidimo							
Spresta distancija		Taikliai ir sklaidymo giliumon dydis (brūkšniais)							
Kulkosvaidžių skaičius		Šaudymo ilgumas (minutės ir sekundos)							
Vieta kliudymų									

I Pastaba. Kliudymai pažymimi tam tikruose (popieriniuose) nėti ruožai reikia užlipyti ant šio sąrašo atatinančioje taikinių pa-

II Pastaba. Visi nuošimčiai išlyginami šitaip: rašyti ne 5,36, bet

10	11	12	13	14
Šovinių skaičius	Kliudymų	Kliudytių figūrų		
a	b	c	d	
Iš viso				
Kiekvienam kulkosvaidžiui per minutę				
Kūno padėtis šaudant				
Apskritų o	a	b	c	d
Skersinių × (rikošetų)				
Iš viso				
Nuošimtis				
Skaičius	a	b		
Nuošimtis				
ruožams.				

ruožuose (žiūr. Šaud. stat. I, a 229 pusl.). Šaudymui pasibaigus, mi-

statymui ir išskirstymui tvarkoje,

5,4, vietoje 7,84=7,8.

Prizų nutaikymo išvados. (Kulko

Dalyvių		1.		2.		3.		4.		5.	
		Taikinys	Taikinys								
Laipsnis	Pavardė	*	Nutai-kymas								
		Nr.		Nr.		Nr.		Nr.		Nr.	
Grand.	A.	4	Gerai	6	Gerai	4	Gerai	5	Gerai	6	Gerai
Eil.	B.	1	Gerai	1	Gerai	2	Gerai	2	Gerai	1	—
Eil.	C.	2	Gerai	2	Gerai	3	Gerai	4	Gerai	2	Gerai
Eil.	D.	6	Gerai	5	Gerai	6	Gerai	3	Gerai	3	—
ir t.t.											

Kaunas, 1921. m. rugpiūčio 13. d.

*) Šitame ruoželyje išrašomas numeris iš eilės, kai šauliai baigė

svaidžių kuopa iš 6 sunk. kulkosv.)

6.		7.		8.		Numerių skaičius	Bilogu kliudymu skaičius, padaugintas iš dylikos (jei 6 k-ai, tai padaugintas iš šešių)	Bendras visu punktų skaičius	Pastaba
Taikinys	Taikinys	Taikinys	Taikinys	Taikinys	Taikinys				
*	Nutai-kymas	*	Nutai-kymas	*	Nutai-kymas	*	Nutai-kymas	*	Nutai-kymas
Nr.		Nr.		Nr.		Nr.		Nr.	
2	—	3	—	4	Gerai	34	12	46	
1	Gerai	1	Gerai	1	Gerai	10	6	16	1. prizas
4	Gerai	2	Gerai	2	Gerai	21	•	21	2. prizas
3	—	4	—	3	Gerai	33	18	51	

Kapitonas X.
2. kulkosvaidžių kuopos vadas

taikyti.

10. priedėlis.

I. Paaiškinimai.

3 rėželis: *Nedalyvavo:*

Nepradėjo pratimų:

1. Eilinis X. kapt-o N. pasiuntinys.
2. Jaun. pusk. Y. nuo VI. 17. serga.
ir t.t.

Per anksti pertraukė pratimus:

1. Grand. H. perkeltas II. 13. į elektrotechn. batalioną.
2. Eil. Ž. nuo V. 3. kalėjime.
ir t.t.

2. rėželis: *Prisidėjo:*

1. Jaun. pusk. P. I. 7. iš inžinier jos pulko atkeltas į kuopą.
2. Vyr. leit. Č. X. 14. atkeltas į kuopą.

5a. rėželis: *Nepadarė visų pratimų:*

1. Grand. M. V. 11. į virštarnybinių karių vietą priimtas.

II. Šaulių ženklus gavo:

III. Nutaikymo prizus gavo:

Šaudymo

K u o p o s p a v a d i n i m a s

	1. Sudėtis gavus naujokus	
2. Prisidėjo	Prie 1. rėžely nurodyto skaičiaus prisidėjo:	a. perkeltas b. c.
		Iš viso:
	Pratimų nepradėjo:	a. komandiruotas b. c.
3. Nedalyvavo	Pratimus per anksti pertraukė, kadangi buvo paleisti:	a. komandiruoti b. paleisti c.
		Iš viso:
4. Visų pratimų turėjo padaryti iš viso (be 3. rėžely nurodytų)		
5. Iš 4. rėžely nurodytų šau-lių	(a. Nepadarė visų pratimų: b. Padarė visus pratimus, bet neišpildė visų salygų	
	c.	

Pastaba: Ginklininkai, kalviai, trimičiai, sanitarijos kariai, kurpliai

raportas

ir siuvėjai į nurodytąjį skaičių nejeina.

IV. Kaunamieji šaudymai buvo atlikti:

- a) atskirais kulkosvaidžiais
 b) būrių šaudymas
 c) kuopos
 d) t'krinatasis" šaudymas
- Kada ir kur šaudyta.

V. Kuopos vado ypatingos reikšmės pastabos:

Vieta Kapitonas X.
 Data Kuopos Vadas

II. priedėlis.

Šovinių pajamos ir išlaidos.

a) R — šoviniai kulkosvaidžiams.

Pajamos		Išlaidos		Pastaba
Iš kur	Skaičius	Kam	Skaičius	
24. I. 20. Art. sandėlio	24800	24. IV. 23. Kaunam. šaudymas	4800	24800 20000
24. VI. 21. III.p.divizijos	5400	24. VI. 1. Mokom. šaudymas	1500	18500 23900
		24. VIII. 7. Kulk. Nr. 37248 išaudymui	65	23835

b) Revolverio šoviniai kal 7,65 m/m.

c) S. s. — šoviniai.

d) S. Pr. šoviniai.

ir t.t.

T U R I N Y S.

	Psl.
I. Sunkiųjų kulkosvaidžių šaudymo teorija	3
II. Mokymas šaudyti	25
A. Paruošamieji pratimai	25
Bendrieji dėsniai	25
Kūno padėtis šaudant	26
Nutaikymas, užtaisymas ir šovinių išémimas	29
B. Mokomieji šaudymai	35
Dalyviai ir atlikimas	35
Šaudymo klasės	35
Šaudyklu tvarka	36
Šaudymo vadovavimas	36
Šaudymo klasių pratimai ir sąlygos	38
C. Kaunamieji šaudymai	39
Dalyviai ir atlikimas	39
Ugnies vadovavimas	40
Ugnies veikimas	43
Priruošamieji pratimai	44
Atskirų kulkosvaidžių šaudymas	44
Būrio šaudymas	50
a) Pozicijų išrinkimas	51
b) Ugnies vadovavimas	52
c) Taisyklės šaudymui per savo kariuomenės dalį galvas	59
d) S. k. būrio kautynės	60
Kuopos šaudymas	63
Kuopos kautynės	64

Ypatingieji šaudymai	67
Tikrinamasis šaudymas	67
Parodomasis šaudymas	68
III. Pasižymėjimo ženklai	69
Šaulių ženklai	69
Prizų šaudymas	70
Taikymo prizai	71
IV. Taikiniai ir šoviniai	74
V. Šaudymo knygos ir šaudymo raportai	78
VI. Sunk. kulkosvaidžių išaudymas	80

P r i e d ė l i a i :

1. Sutartiniai ugnies vadovavimo ženklai	81
2. Pataikymo galimumo lentelės	84
3. S. k. kaunamujų šaudymų pavyzdžiai	88
4. Vidurinės trajektorijos aukštėjimas ir žemėjimas sulig taikymo linija	93
5. Žinios apie atliktus šaudymo pratimus	94
6. Žinios apie šaudymo dienas ir šovinių išlaidas	96
7. Šaudymo lapas	98
8. Šaudymo knyga	100
9. Prizų nutaikymo išvados	102
10. Šaudymo raportas	105
11. Šovinių pajamos ir išlaidos	109
